

KÖZTELEK

KÖZ- ÉS MEZŐGAZDASÁGI LAP.

AZ ORSZÁGOS MAGYAR GAZDASÁGI EGYESÜLET HIVATALOS KÖZLÖNYE.

Az országos m. gazdasági egyesület tagjai ingyen kapják.
Nem tagoknak előfizetési díj:
Egész évre 10 frt, félévre 5 frt, negyedévre 2 frt 50 kr.

Megjelenik minden szerdán és szombaton.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest (Köztelek),
Álló-ut 25. szám.
Kéziratokat a szerkesztőség nem küld vissza.

Közlemények az orsz. magy. gazdasági egyesület köréből.

„KÖZTELEK-ESTÉLY.”

Az orsz. magyar gazdasági egyesület legközelebbi rendes társas összejövetelét február 23-án csütörtökön este 7 órakor a „Hungária”-szálló külön helyiségeiben tartja.

Külön meghívók nem küldetnek szét.

A gazdasági tanulmányut Amerikába,

melyet az országos magyar gazdasági egyesület rendez a folyó őszszel a

csikágói világiállítás

alkalmából, prospektusa, feltételei megszerezhetők a „Köztelek” szerkesztőségénél.

A „Baross” szoborra újabbán következő adományok érkeztek be:

Kodolányi Antal	2 frt
Havas Pál	3 „
Paál József	2 „
Pethő György	2 „
Berzeviczy Bela	5 „
Weber Vilmos	3 „
Baumann Lajos	2 „

összesen 19 „

Eddig kimutattunk összesen 239 „

Együtt 258 „

E befolyt összeget a Magyar Pénzváltó és Leszámítoló bankhoz tettük át.

Az o. m. g. e. pénztára.

A lótenyésztési szakosztály

1893. február hó 23-án, csütörtökön, d. u. 4 órakor a Közteleken ülést tart.

Tárgyak:

1. A földmiv. miniszter a lótenyésztési osztály kebeléből két tagot küld ki az országos törzskönyv-bizottságba.

2. Indítvány az állami bérmenek bérdíjainak felemelése tárgyában.

3. Gróf Szapáry Péter felolvasása a lovak értékesítésének kérdéséről.

4. Esetleges indítványok.

Este 7 órakor Köztelek estély a Hungaria-szállóban.

Beniczky Gábor elnök.

X. tenyészállatvásár.

Az orsz. magyar gazdasági egyesület a nagymélt. földmiv. miniszterium segítségével a folyó évi április hó 14., 15. és 16. napján Budapesten a Tattersall helyiségeiben díjazással egybekötött X. tenyészállatvásárjára hozhatók szarvasmarhák, juhok, sertések és baromfiak.

A bejelentések a vásárra legkésőbb f. évi március hó 31-éig megteendők.

A vásár tervezete, úgy a bejelentési iverk és minden egyéb felvilágosítás az orsz. magyar gazdasági egyesület titkári hivatalánál (Budapest, Köztelek) szerezhetők meg.

Az orsz. magy. gazd. egyesület igazgatója.

Értesítés.

Több oldalról vett tudakozódás folytán értesítjük az o. m. g. e. tagjait, hogy bármely szakosztály ülésein akár jelentkeztek tagul arra a szakosztályra, akár nem, mindenkor részt vehetnek a tanácskozásba befolyhatnak

Az igazgató.

A borászati szakosztály ülése.

(1893. február hó 17.)

Jelen voltak: id. Miklós Gyula aelnök elnökle alatt Dobokay Lajos, báró Radossevich Tódor, Engelbrecht Károly, Löcherer Andor, Rubinek Gyula, az egyesület tisztikara részéről Forster Géza igazgató, Szilassy Zoltán titkár, Paikert Alajos s.-titkár, előadó: Baross Károly.

Elnök- és aelnökválasztás.

Id. Miklós Gyula az ülést megnyitván, tudatja, hogy az alapszabályok értelmében a szakosztálynak az idén újra kell alakulni. Sajnálattal közli egyúttal azt is, hogy gr. Andrássy Aladár más irányu nagymérvű elfoglaltsága folytán leköszönt a szakosztály elnökségéről. Midőn a gróf ur eme határozott kivánságáról értesíti a szakosztályt, egyúttal ennek nevében beszél akkor, a midőn éveken át tanúsított ügybuzgó működéséért köszönetet mond. Egyúttal ő maga is az alapszabályok értelmében leköszön az elnöki tisztéről és kéri a szakosztályt, hogy új elnök és aelnököket válasszon.

A szakosztály erre egyhangulag elnökké gróf Zselinszky Róbertet, aelnököknek pedig id. Miklós Gyulát és Dobokay Lajost választotta meg.

Permstező gép próba.

A szakosztály az o. m. g. e. által a folyó nyáron rendezendő permstező-gép-próba rendező bizottságába a maga részéről id. Miklós Gyulát, Dobokay Lajost és Engelbrecht Károlyt küldte ki.

A szőlőoltványok ára.

A bihar megyei gazdasági egyesület a földmiv. miniszteriumot az irányban kereste meg, hogy a szőlőoltványok mai 120 forintos kiadási árát, a mi a termelőknél az oltványok beszerzését felette megnehezíti, szállítsa le, egyúttal átírt az o. m. g. e.-hez az iránt, hogy kérését a földmiv. miniszteriumnál támogassa. Hosszabb vita után, melyben a szakosztály jelenlévő összes tagjai részt vettek, elnök határozatilag kimondja, hogy

a földmiv. miniszterium felkérendő: 1. a szőlőoltványok árát, a mely ma csakugyan túl magas, lehetőleg szállítsa le, figyelembe véve azonban mindenkor azt, hogy a szőlőoltások általános elterjedésénél a magántevékenység életre keltése is kívánatos lévén, oly arakat szabjon, hogy ez által a tevékenység meg ne béníttassék.

2. A szőlővesztek kiosztásánál pedig kéri a szakosztály a minisztert, hogy a vesszők kiadási árát allandósítsa, hogy azok lehetőleg évről-évre ugyanazok maradván, a termelő-közönség ez irányban biztos alapot nyerjen.

A bortörvény.

Ismerttetvén a képviselőház elé terjesztett a müborgyártás eltiltásáról szőlő törvényjavaslat, a szakosztály elhatározta, hogy:

1. Köszönő feliratot intéz úgy a földmiv. miniszter, mint a kereskedelmi m. kir. miniszterekhez, hogy a szőlőtermelést és a borfogyasztást egyaránt káros befolyásoló müborgyártás és borhamisításokat ily erélyes törvénynyel czelozza megszüntetni, mint a hogyan ezt a képviselőház elé terjesztett törvényjavaslat tervezi.

2. Tekintettel arra, hogy a konyak-hamisítás az utóbbi években óriási mértékben terjedt el Magyarországon, felkéri a nevezett miniszteriumokat, hogy ennek meggátolására is hason törvényhozási intézkedéseket léptessen életve.

Szőlőértékesítési szövetkezetek.

Ezután Baross Károly előadó az Ahr-völgyi (Rajnamelleki) szőlőértékesítési szövetkezeteket a következő felolvasásban ismertette:

Az Ahr egy mellékfolyója a Rajnának, szűk, óriási palasziklakkal határolt völgye, regényességében is a legszebb része a híres Rajna mentének.

Az Ahr völgyében a természet szépsége vete kedve az emberi óriási szorgalom, munkásság, leleményesség és izlés összes eszközeivel, egy

A legkitünőbb magvak kaphatók Mauthner Ödön magkereskedésében

Főüzlet: Andrassy-ut 23. szám. BUDAPESTEN Fióküzlet: Koronaherczeg-utca 18.

Árjegyzék kívánatra ingyen és bérmentve.

Mai számunk 20 oldalra terjed.

kis paradicsomot teremtett, nemcsak a gyógyulást és üdülést kereső beteg emberek számára, de magának a szőlésznek is s mindazoknak, a kik e termelési ág iránt érdeklődnek.

A keskeny, de hosszú völgyben fürdő fürdőt ér, az összes községek a legkényelmesebb szállodákkal vannak ellátva s a regényes fekvésű meredek sziklafalak között minduntalan egy-egy régi varnak, régi templomnak romjai bukannak fel, mindenikök a néprege, a népköltészetnek kedvencz tárgya.

A sziklafalon pedig fel egész a 2500 láb magassággal, mintegy belevésve a palatáblák közé díszlik a zöld szőlőtöke, elő bizonyosságul, hogy az akarat és erő, még a pusztából is tud termést kicsalni.

Remagen, Bodendorf, Neuenahr, Heimersheim, Mayschoss nemcsak mint ósrégi német városok, fürdőhelyek, de szőlészeti szempontjai az Ahr völgyének.

Bamulatra ragadja az embert, ha a földmivelő nép e szorgalmát látja, melylyel fel a legmagasabb hegyecsucsig tiszta kősziklába vájt terraszokon a hátán putonnyal felhordott földbe ülteti el a szőlővesszőt, lépcsőkön jár fel megmivelni, hordja fel a trágyát, ugyanígy szállítva le a szüret eredményét is.

Hogy az emberi termelés e legtökéletesebb munkájáról a t. olvasó fogalma lehetőleg teljes legyen, bemutatunk 3 képet az Ahr völgyéből. Az egyik a romokkal fedett «Staffenburg», mely sziklahegy lábától fel a várrom talapzatáig szőlővel van beültetve. A rom maga, egyike az Ahr völgye legérdekesebb történelmi emlékeinek. Vilmos kurfürst 1862-ben a hagyományok szerint már restauráltatta. A második a «Bunte Kuh», a mely nevét a néprege szerint még a francia időkben nyerte. Egy sebesült harcos pihent meg a szikla alatt s mikor a jóakaró szőlőmivelők, üdítő italul termését nyújtották neki, így kiáltott fel:

Tel vin mon Dieu
N'on trouve partout
Si plein de feu
Si «bon de gout».

A harmadik Landskrone.

Az Ahr völgyi szőlők sokat nem teremnek, átlagban mindenkor 12—14 hl, a mi magyar holdanként 24—28 hl.-nek felel meg, de a szüretnek minden cseppje aranyat ér; nálunk ritka árban fizetik meg a tiszta bort.

Ennek megfelelő a szőlők ára is. Nehéz azonban a szőlőkről valami területegységben beszélni, mert bár nincsenek úgy felaprózva mint a Rajna jobb partján, a hol adás-vétel tárgyát

nem a terület, hanem a sor- és tőkeszám képezi s aránylag elég nagy területek vannak egyes termelők tulajdonában, de ezek nagyságát is sokszor majdnem lehetetlenség felmérni.

Az egész hegyoldal terraszozva van s nem ritkán a 2—3 öles kőfalakon nincs több 30—40 tőkenél.

A völgylakók számításai szerint azonban a «walporzhéimi» hegyen és a «Landskrone»-n egy morgen, tehát körülbelül fél magyar holdnak megfelelő szőlőterület ára 10—12,000 márka.

Csak természetesnek találjuk tehát, ha az Ahr völgyében elsősorban fejlődött ki az üzérkedés, a visszaélések sokféle fajával, a mit az utóbbi időkben az egész világ borborgalmában tapasztalhatunk.

Körülbelül 40 év előtt, a mint azt az Ahr völgyének egyik öreg, tiszta gondolkozású szőlőtermelője elbeszélte, rohamosan vesztette jó hírnevét a palahegyek bora. Mig azelőtt messze földről jöttek el a kereskedők s magas árakat fizettek közvetlenül a termelőnek, egyszerre csak rohamosan maradoztak el régi vevőik és az Ahr völgyi szőlőgazdák nem bírtak a legjobb eszterdők termésén sem tudni. Nem mert mint az alapos utatások kiderítették a közel lakó keres-

kedők megirigyelve a termelők jó értékesítését, pancsolt borokat hoztak az Ahr völgy legjobb hegyeinek neve alatt forgalomba. Így évről-évre súlyodt az ahr-völgyi bor hitele s a borborgalom lassan egészen a helybeli kereskedők uralma alá került.

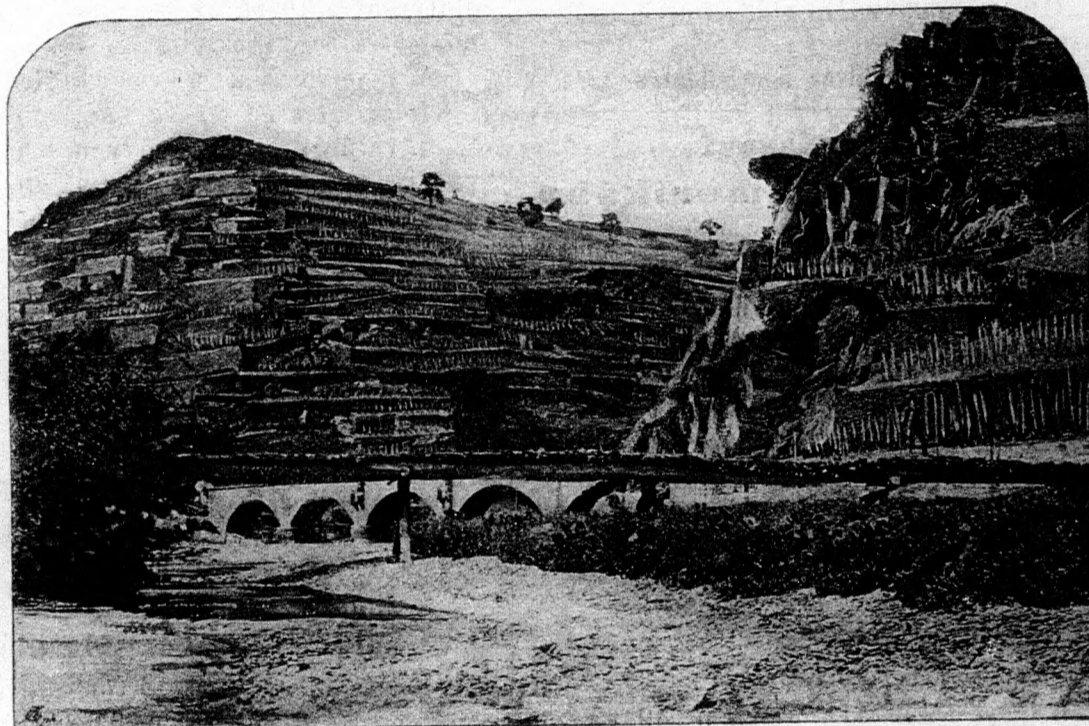
A kis parasztoktól már nem is vették meg a bort, hanem kényszerítve őket a szőlőnek mint gyümölcsnek átadására azt saját pinczéjökben pancsolták fel. Így megszűnt a borkészítés ezen a kiváló bortermező vidéken s általánossá vált a kényszerhelyzet folytán a szőlőnek eladása.

A költséges szőlőmivelés jövedelmei folyton csökkentek s az Ahr völgyének híres szőlőtermelése a válság felé közeledett.

Ekkor tették meg az első lépést Mayschoss község lakói egy szőlőértékesítési szövetséget megalkotására.

Egyszerű vinczellérek, kiknek rendszeres szervezetről fogalmuk sem volt, 40-en összeálltak, közösen szereztek be eszközöket, egy közös pinczet szereltek föl és ide összehordva termésüket, közösen dolgozták fel borra.

Készleteiket azután a hírlapokban közvetlenül hirdették.

(51. ábra.) Képek az Ahr völgyéből.
(Buntekuh.)

TÁRCZA.

A gabonázóghitel Oroszországban.

Ha a csárok rengeteg birodalmában egy ezredet vagy egy kisebb vagy nagyobb csapatot athelyeznek olyan állomásra, mely a galicziai határokhoz közelebb esik: azt rögtön megtudjuk megannyian a nagy betűs sürgönyökből, melyeket a távirati irodák nyomban világgá bocsátanak. Arról azonban, hogy ott évek óta foglalkoznak, költenek és aldoznak a mezőgazdaság emelésére és különösen a kisbirtokosok helyzetének javítására is annyit, mint a hadsereg: ezt alig fogja elhinni az, ki Oroszország viszonyait kevésbé ismeri.

Előre kell bocsátani, hogy az oroszországi gazdasági helyzet erre rá is szorul.

A bajok gyökere messze visszanyulik a múltba, azonban hogy az orosz földmivelő osztály nagyon mostoha, mondhatni válságos időket él, következtetni lehet az 1892-iki és az előző évi általános rossz terméséből is. Igaz, hogy a hírekkel szemben, melyek Oroszországból jönnek, nagyon óvatossáknak kell lennünk. Nem ritkán ellentétesek és sokszor nehéz belőlük kiitalni az igazat.

Pelda a tavalyi inség mértéke is.

Az orosz közönségnek szabadelvű, előrehaladottabb, mondhatni európai része, kiket a nyugot-európai viszonyok felé törekvésük miatt Oroszországban «zapadnyikoknak» (nyugatiaknak) hívnak, bevallották nyíltan a bajok létezését. Emlékezzünk csak, hogy hogy hirdette Tolsztoj gróf, ugy az orosz, mint a külföldi — különösen az angol — sajtóban a nagy nyomort és inséget, mesés számokkal és megdöbbentő adatokkal illusztrálva állításait. A kormány ügylát-szik rossz néven vette tőle, hogy a hatalmas Oroszországot ilyen szánandó helyzetben tárta fel az egész világ előtt és nem tudni mi történt, de... Tolsztoj egyszerre elhallgatott. A kormányhoz közel álló nagy pánszláv lapok, különösen a Mescserszkij herceg Grozdanyinja és a Katkov szellemében csinált Moszkovszkija Vjedomosztyi a helyett, hogy segíteni iparkodnának, tagadják a bajok létezését és a mások bajában való tevékeny résztvétel helyett a gyanakodást és a közönyt terjesztik.

A Moszkovszkija Vjedomosztyi tulzottnak és «felfújtnak» mondja a tavalyi éhínségről hirtetett adatokat is, s nem tartotta igazottnak a nagy kormánysegélyt sem.

Az inség sújtotta vidékek részére sietve végbevitt nagy mennyiségű gabona bevásárlásából csak a spekuláció húzta a hasznot s a mellett — írja — meggyengítettük még külföldi

gabona piacainkat is. Az éhínségről terjesztett hírek felfújtak voltak, mely híreket különböző izgatók tuloztak, kik azt tartják, hogy «minél rosszabb, annál jobb», a mi annyit jelent, hogy annál több állami segélyt lehet kicsikarni.

Pedig ennek a hivatalos adatok is ellentmondanak és azt, hogy az éhínség és nyomor valóban nagy volt, általában elismerték, elanyira, hogy az állami és járási kölcsönök sohasem bírták fedezni a lakosság igazi szükségletét s a segély, bár nyomon követte az insepget, sohasem bírta azt utólrni.

Ellentmond a pánszláv lapoknak azon körülmény is, hogy az olyan adókból és az olyan természetű jövedelmi forrásokból, melyek főleg a parasztlakosságtól folynak be, 54 millióval kevesebb volt a bevétel 1891-ben, mint 1890-ben.

Egyes guberniumok, mint a Donszkij oblaszty s a voronyezszkij gubernium 4¹/₂ millió segélyt kértek azon 1¹/₂ millió felül, melyet a katonai kincstártól mar kaptak. Összesen tehát 6 millió segélyre van szüksége egy guberniumnak, hogy a lakosság nagy részének a megélhetésre legszükségesebbeket megadhassák.

Egy tekintélyes odesszai lap vezércikkben figyelmezteti az orosz földbirtokosokat és bérletket a szaratovi mezőgazdákra, kik mozgalmat indítottak meg az összes orosz délkeleti gazdálkodásban, hogy gyűljenek össze, beszéljék meg a

Az első év sikerült, jól adtak tul termésükön a vidék kereskedőinek segítségével.

Utána jött a következő év, a mely a szövetségnek tagjait s így forgalmát is szaporította. S ezután már minden esztendő jobban és jobban igazolta be az együttműködés hasznát és ma a községnek nincs lakója, ki a szövetségnek tagja nem volna s dacára, hogy a kistermelőnek gondja nincs a borkészítés, eladás stb.-re, mert beviszi termését, mint szőlőt a szövetséghez, a mely cukortartalom szerint fizeti a legmagasabb árt minden kg. után, a jövedelmezőséggel mindnyájan meg vannak elégedve.

Az évek hosszú során a kis szőlőbirtokokok kezdetleges szövete is alakot öltött, szervezete kidomborodott s a gyakorlati élet kijelölt szabályait összefoglalván, ma már mint az 1889-ik évi birodalmi szövetségi törvény rendelkezése szerint nyilvántartott szövetséget működnek.

Alapszabályait a következőkben ismertetem.

Czéja a szövetségnek a tagok szőlőterméséből tisztán érjesztés által természetes bort állítani elő.

Az alapszabályok megtiltják minden néven

nevezendő idegen anyag hozzákeverését a borhoz, csak a cukrozást, azt is kis mértékben és csak akkor engedik meg, ha a cukrozott bor mindig mint ilyen hozatik forgalomba.

A cukrozásra, *Jobst* elnök nyilatkozata szerint magok a vevők, a kik ilyen borokat kerestek, kényszerítették a szövetséget.

Minden szövetségi tag köteles évenként összes szőlőtermését rögtön, a szövetséget utasításai szerint végezett szüret után, gyümölcszöletlenül ennek helyiségeibe szállítani.

A tagoknak tilos nem tag termését venni át és maguké gyanánt szállítani a szövetségnek.

A szőlő cukortartalom szerint fizetetik, a szövetségnek pedig mint olyannak jövedelme, a tagok között aránylagosan osztatik szét.

Tag csak polgári jogainak teljes birtokában levő mayschossi szőlőtulajdonos lehet.

Egy szövetségi üzletész 50 márka, ezen kívül ma már minden új tag 120 márka belépti díjat fizet és 5 évig 5%-a az általa beszállított szőlő árának, levonatik a szövetséget javára.

Az üzletészek csakis apáról fiúra szállhatnak át.

A szövetséget Raiffeisen rendszere szerint alakult korlátlan felelősséggel.

Összes tisztviselői az elnök, a penztárnok, a könyvelő, a felügyelő-bizottság saját tagjaiból kerülnek ki. Állandó fizetést csak a könyvelő kap.

A borok eladási árát egy külön borbíráló-bizottság állapítja meg, a mely az elnökből, pinczesterből és három, a közgyűlés által különre célra választott tagból áll. Borvizsgálat minden évben legalább háromszor tartandó és ugyanevkor állapítatik meg a borok értéke is.

Minden üzletév augusztus hó 1-én kezdődik.

Tartalékalapot a szövetséget 66.000 márkáig képez, még pedig az új tagok befizetési díjából és a levont perzentből.

Ha a tartalékalap veszteségek folytán megtámadtatnék, a szövetségnek, mint olyannak összes tiszta jövedelme mindaddig a tartalékalaphoz csatoltatik, míg az a fenti összeget újra el nem éri.

A tagok által az utolsó évben beszállított szőlő ára, hozzáadva a tulajdonukban levő üzletészek értékét, képezi az alapot, a mely szerint a tisztajövedelem, vagy a netán bekövetkezendő veszteség szétosztatik.

Az összes beadott szőlő cukortartalma szállítványok szerint *Oecl*, mustmérőjével vizsgálatik meg. A közgyűlés minden évben megállapít egy átlagos cukorfokot és az ily cukortartalmu szőlőnek az árát. A ki rosszabb minőséget hoz, minden cukorfokért egy pfenniggel kevesebbet kap, a jobb minőségű szőlő pedig cukorfokként és fontként egy pfenniggel jobban fizetetik.

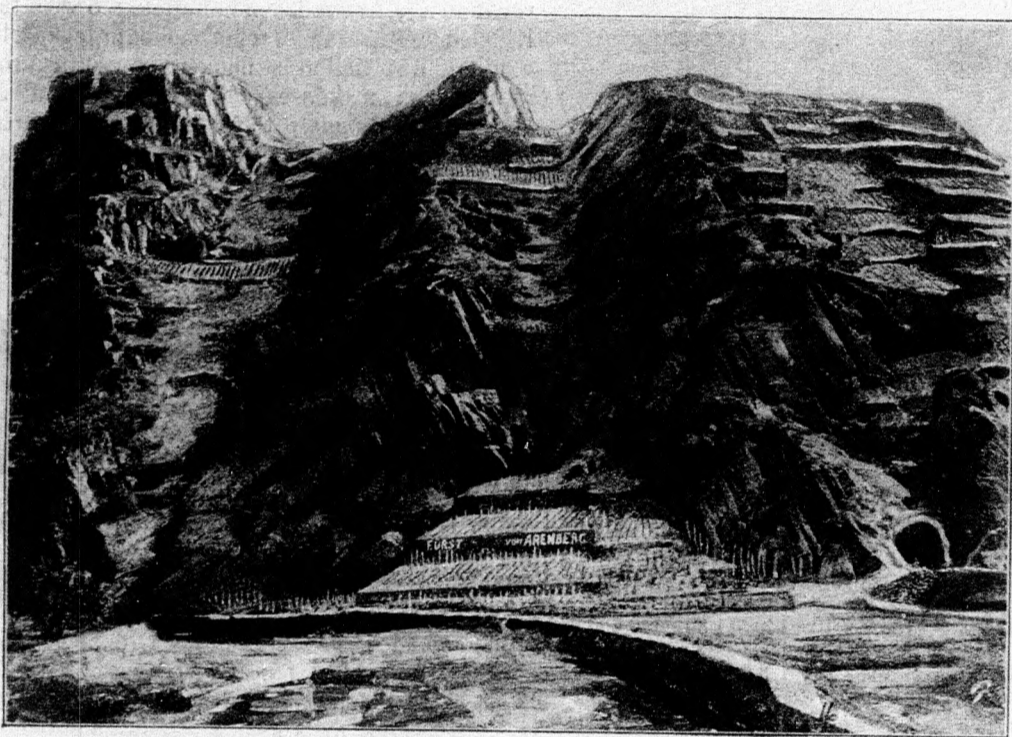
Az utolsó 5 esztendőben az alapminőség és árak a következőképp állapítottak meg:

	Czukorok <i>Oecl</i> szerint	A szőlő ára a font
1886-ban	84	28 pfennig
1887-ben	69	18 „
1888-ban	82	25 pfennig
1889-ben	77	30 „
1890-ben	81	34 „

Látjuk tehát, hogy a szövetséget rendkívül simul a termés minőségéhez; körültekintéssel állapítja meg az átlagárakat s így tagjai is jól jönnek ki, míg magának a szövetségnek, mint olyannak is biztosítva van anyagi helyzete.

Ma már a szövetségetnek nagy pinczéi vannak és egy 2 emeletes csinnal berendezett, termékkel és verandákkal ellátott vendéglője, a hol közvetlenül mérki ki a számos fürdő és nyaralóvendég és kiránduló részére a tagok borát. A korcsmát a konyhával együtt a szövetséget saját kezelésben vezeti.

Présházákban a legújabb felszereléseket láthatjuk. Van bognárműhelyük, a hol az érkezett

(52. ábra.) Képek az Abr völgyéből.
(Landskrone.)

mezőgazdák szomorú helyzetét és egyesült erővel iparkodjanak ez irányban a kormánynak és önmaguknak tanácsot szolgáltatni és a folyton növekedő bajon segíteni. ¹⁾

A statisztika mutatja, hogy az aratások eredményei folyton kisebbek; a marhavész meglehetősen tartósan és erősen pusztít; a marhaállomány különösen egyes vidékeken (a déli és délkeletiek) szemlátomást nagyon apad; a pétervári lapok nem rég azt irták, hogy például Besszarabiában a marhatenyésztés egészen kihalóban van és sok vidéken már teljesen meg is szűnt a marha-kereskedés. Ezekben olvashatunk jelentéseket egyes folyók és patakok elposványosodásáról, kiszáradásáról, a mi mindig a környék szükséges nedvességének eltűnését jelenti. Mindezen körülmények csak igazolják, hogy igen szomorú jövő néz az orosz mezőgazdaság elé, ha nem tesznek intézkedéseket, melyekkel a pusztulásnak még időben elejét vehetik. Ajánlja az orosz mezőgazdák, hogy gyülekezzenek, tartsanak gyűléseket, intézzenek a földművelési miniszterhez felírást közöljék egymással komoly tapasztalataikat és törekedjenek arra, hogy ne csak a kormánytól várjanak mindent, hanem önmaguk is segítsenek magukon. ²⁾

¹⁾ Odeszkij Vjesztnyik. 1892. decz. 20-iki sz.

²⁾ U. o.

Látjuk tehát, hogy Oroszországban égetővé vált a kérdés, hogy hogyan kellene és lehetne segíteni a földműves osztály sanyaru helyzetén. Általános a meggyőződés, hogy ha nem találnak kellő módot és eszközöket a talaj fokokénti kimerítésének megakadályozására, mely 1861-iki parasztfelszabadítás óta tart, akkor az 1891. és 1892. inség ily módon kronikussá válik.

II. Sándor czár nagy dolgot művelt ugyan a parasztlakos felszabadításával, de e humanisztikus cselekedetének gazdasági következményei végtelenek lettek. Az eredeti földbirtokokok elszegényedtek, nagy részük ennek következtében eladta birtokait spekulánsoknak, kik kíméletlenül kiirtották az erdőket, elcsigázták a földeket, hogy gyors haszonra tegyenek szert. A parasztlakos pedig azon darabka földön, mely nekik a megváltás után osztályrészüll jutott, nem tudták megkeresni megfeszített erővel sem az életük fentartásához legszükségesebbeket sem. Az orosz kormány, most egy külön földművelési miniszter kinevezését tervezi, ki mellé a különböző gazdasági társulatok és közösségekből küldött bizottságot vagy tanácsot akarnak adni.

A földművelő lakosság nagy jelentősége Oroszországban ki van mutatva már az által is, hogy ennek adófizetéséből a kincstárba évenként 524 millió rubel folyik, azaz a földművelő lakosság fedezi és fizeti az állami költségvetés által

előírányzott és szükségelt állami kiadások nagyobb felét. ³⁾

Maguk az orosz mezőgazdák a baj főokát abban látják, hogy Oroszországban a mezőgazda nem tud magának egy olcsó és rövid lejáratu hitelt szerezni?

A parasztlakos őszzel, hogy megfizethesse az adóját, termését kénytelen eladni. Ilyenkor mindig olcsó a gabona ára s a parasztlakos eladja könnyelműen mindenét; később aztán mikor elfogyott az élelemre szánt gabona, kénytelen visszavásárolni ugyanazt, a mit eladott, gyakran dupla áron. Az egész művelet tehát nem egyéb egy rövid lejáratu kölcsönnél óriási, mesés kamatra.

Minél kevesebb kézen megy át az ilyen eladott gabona mindaddig, a mig visszakerül a volt termelőhöz annál olcsóbb és megfordítva. Az egyesek és az állam érdeke tehát az, hogy a közvetítők száma minél kisebb legyen. A kérdés meg lenne tehát oldva, ha a kisbirtokos egy rövid lejáratu kölcsönt tudna kapni a gabonára, mint zálogra.

De nem közraktárilag kezelendő a gabona, hanem minden községben külön, hogy a szállítási ne drágítsa és tegye hozzáférhetetlenné a kölcsön felvételét.

Egyes községek és járások a községi pénz-

³⁾ Grazsdanyin. 1892. 337. sz.

dongák összeállítatnak s a hordók kijavítottak. Pinczejükben is már hektoliteres hordók állanak, az eddig használatban volt «Stück» = 1200 liter és «Fuder» = 900—1000 liter helyett, melyek mint régi Rajna-melléki specialitások birhatnak ugyan az eredetiség becsevel, de ma már elavult eszközök s kiküszöböltek.

1200 hektoliterre cémentkádjaik vannak, a vörös borok erjesztésére.

Be van rendezve a szövetezet a szőlő mellékterményeinek feldolgozására is. Pálinkát égetnek a törköly és seprűből. Értékesítik literjét az elsőnek 15, a másodiknak 3 márkáért. A törkölyt pedig, a mi a főzűstből kikerült, összegyurják teglává, a napon megszáritják és tüzelőnek használják fel.

Az 1887-iki rossz esztendőben a szőlő be nem érett, a tagok is csak 18 pft kaptak fontonként, képtelenek voltak iható bort készíteni. Az egész terméshől tehát konyakot főztek; a minék ma literjét 2 márkáért adják.

A szövetezetnek 1891-iki és a közgyűlés által helybenhagyott mérlege a következő:

Vagyon.	
Pénztári készlet	2,503 márká
Ó-borokban	85 856 »
1890-iki borokban	136,949 »
Seprő	465 »
Pálinka	7,641 »
Tagokon követelés, kölcsönök	18,879 »
Idegének követelések	13,300 »
Utban levő borok	21,592 »
Épületérték	74,676 »
Pincze-hordók	16,925 »
Szállításhoz hordók	4,673 »
Butorok és felszerelés	9,246 »
Fogyasztási anyagok	11,851 »
Mütragya és szén	580 »
Összesen	405,136 márká

Teher.	
Tagok üzletrészei és ezek tartozékai	326,486 márká
Tartalékalap	67 302 »
1890-iki tartalékalapszaporulat	7,483 »
A fogyasztási üzlet nyeresége, mely elosztatik	990 »
Fizetetlen számlák	442 »
1891-iki nyereség	2,433 »
Összesen	405,136 márká

tarból adnak is már előlegeket, illetőleg kölcsönöket zabra, buzára stb. A járási tanács évenként meghatározza az összeget, mely ilyen alakban kikölcsönözhető. A kiadott kölcsönösszegekből 10%-ot szednek, mely kamat azonban Oroszországban s az orosz viszonyokhoz képest nagyon csekély. Ebből 4%-ot adnak a községi előjárónak a gabona átvételéért, kezeléséért s kiadásokért, a többi 6%-ból pedig fizetik a kiadott pénz kamatját, s a maradékot a biztosítási díjakra és a tőke növelésére fordítják. A parasztek ingyen szállítják a gabonát az illető raktárba és kötelesek az ebben felhalmozott terményeket felváltva őrizni is. A gabonát a kisebb és nagyobb községek előjárói veszik át, ők adják ki a pénzt és ők is szolgáltatják vissza a gabonát a kölcsönösszeg lefizetése után. A gabonát a beraktározáskor lepecsételik, a tulajdonosnak adnak róla egy rovást, melynek másik felét oda erősítik a zsákokhoz.

A kölcsönöket kiadják ősszel és tavasszal a parasztek hiány nélkül visszafizetik.

Ilyen egyszerű hitelművelettel segítenek magukon, a mely hitelműveletnek még az az előnye is meg van, hogy nem jár semmi rizikóval.

Nehézség csak ott fordul elő, a hol a járási pénztárban nincs szabad tőke, úgy, hogy nem kölcsönözhetnek semmit. Ilyen helyeken az állampénztár adja a járás felelőségére a kölcsönt, mert az államnak is érdeke, hogy közreműköd-

Mint a mérlegből látjuk, a szövetezet biztos alapokon áll, sőt tartaléka'apját már többre is emelte, mint alapszabályai megengedik, a mi még mindig megbocsátható hiba.

Ez az aránylag nagy forgalom rendkívül kis költségekkel vezetetik. Évi készpénzfizetése, mint fentebb említett, csak a könyvelőnek van. Az elnök az eladásoknál elért összes ár $\frac{5}{12}$ %-át, a könyvelő 1%-ot, a pénztáros $\frac{1}{2}$ %-ot kapja. A többi alkalmazott mind napidíjas, pl. a pinczemeszter naponként 2-5 márkát kap.

Mindenesetre feltűnő, hogy tulajdonképeni szakképzett ember egy sincs a szövetezetnél.

Mindnyája községi lakos és tag, a kik az

(53. ábra.) Képek az Ahr völgyéből. (Staffenburg.)

egész, ma már nagy üzletet vezetik. Természetes, hogy ügyességüket csak a hosszú és kicsinyben kezdett gyakorlat s nem ritkán meglehetősen tandíj fizetése árán szerezhették meg.

A szövetezet üzletére vonatkozólag a következő adatok érdekesek.

	1888-ban	1889-ben	1890-ben
Eladott bor és pálinka értéke volt	136,207-13	140,541-35	119,638-27
Elhasznált anyagok és eszközök	2,904-70	3,026-25	2,345-47
Elnök jutaléka	583-47	589-09	513-26
Pénztárnok jutaléka	699-97	643-53	613-03
Pinczemeszternek és segédjeinek napi díja	1,926-75	1,434-12	1,874-42

jék a földműves nép és a parasztság helyzetének könnyítésére és előmozdítására.

A kormány tett már egy időben kísérletet, hogy a parasztnak olcsó és könnyen hozzáférhető hitelt nyújtson; és pedig olyként, hogy pár évvel ezelőtt, csak hogy a falvakban és községekben hitelszövetkezetek létesítésére buzdítsa a lakosságot, azt a segélyt adta meg nekik, hogy befizetett alaptőkéjük 50-szerese erejéig terjedő államhitelt engedett. 1890-ben körülbelül 800 ilyen falusi hitelszövetkezet volt alakulóban és az állam megadta mindenkinek az általuk befizetett alaptőkének 50-szerese erejéig terjedő hitelt. Azonban ezen hitelszövetkezetek vagy parasztbankok nem vezettek célhoz és róluk a gubernatorok kedvezőtlen jelentéseket küldtek.

Azt mondták, hogy a parasztnak csak zálogra lehet kölcsönt adni, mert különben nem törődik vele, nem adja vissza, személyes hitelt nem lehet nekik adni, s legtöbbször nem is gazdasági célra használják, hanem ünnepekre, lakomákra stb. vagy ha felvették is, elveszik tőlük adóban és a kölcsönrel nincs rajtuk segítve. Leginkább a tehetősebbek használták ki olyként, hogy a felvett pénzzel uzoráskodtak, de maga a szegényebb földművelő nép nem látta semmi hasznát.

Nem lehet tehát okunk hinni, hogy a kormány ha segélyezte e parasztbankokat, ne segíelné szükség esetén a járási segélypénztárakat is.

Alkalmazott munkások napszáma — 1,130 75 1,597-12 1,854-45

Egyéb kiadások a fent felsoroltakon kívül alig vannak; ezek pedig — tekintve a szövetezet nagy üzemet — alig számbavehetőek.

Könyvvezetésük a lehető egyszerű, sőt talán nem artana kissé részletesebb könyvvel vinniök. Ennek hiányát csak egy mentheti, hogy a szövetezet tagjai tisztán maguk között dolgoznak és el mindnyájuk lelkében az ahrvölgyi első szövetezet megalapítóinak szelleme, az összetartozandóság erős érzete, a szorgalom, az egyszerűség és a mi fő, a becsületesség.

A mayschossi szövetezet elnöke Jobst, egyike azoknak az egészséges gondolkozásu, józan eszű, iskolákban nem sokat, de az életben és olvasmányai útján annál többet tanult egyszerű földművesembereknek, a kik még Németországban is számot tesznek.

Egyáltalában az egyszerűség jellemzi a szövetezet vezetőit úgy, mint magát a szövetezetet. És ez az oka, hogy szinte csodálkozunk azon a szakavatottságon, a melylyel a borászat és a filloxera elleni védekezés általuk ismert módjának minden kérdéséről beszélnek.

Maga az elnök Jobst a szövetezet közgyűlésén mindig beszédet mond, a melyben röviden rekapitulálja az év közben hallottakat, olvasottakat. És felemlítette, hogy el fogja mondani legközelebb, a mit tőlünk hallott a filloxera pusztításairól és inteni fogja a község lakóit, hogy halát adva kormányuknak, mely tőlük a vést visszatartja, igyekezzenek minden irányban kezére járni. Ő maga Mayschoss község filloxerafelügyelője is és odaérkeztemkor ép künn volt a határban a filloxera bizottsággal együtt a szőlőket járni.

A szövetezet pinczejében ottlétemkor 3500 hektoliter bor volt.

Készleteikből ritkán adnak el kereskedőknek, többnyire közvetlen fogyasztóktól kapják rendeléseiket és kis mennyiségben küldik boraikat. Vannak vevők Amerikában és monarchiánkban is.

Ama közvetlen összeköttetésnél fogva, melyben a szövetezet tagjainak mindegyikével áll, működését nemcsak tisztán a szőlő értékesítésére terjeszti ki, de fogyasztási szövetezetet is képez, mely czélból boltszerűleg van berendezve és ki-elégíti tagjainak összes igényeit, úgy, hogy bolt tulajdonképen más nincs is a faluban.

A fogyasztási rész üzleti nyeresége a tagok közt szintén felosztatik.

Az elnök nyilatkozata szerint a szövetezet létesülése és fennállása óta a szőlők értéke három-

Ezen járási pénztárak helyes képét adja Majkov egy felolvasásában, melyet alig pár héttel ezelőtt tartott a pétervári orosz gazdák gyűlésén a «Kreszteckij járás gabonázalógüggyéről.»⁴⁾ Majkovnak, Oroszország egyik előkelő gazdasági tekintélyének ezen felolvasása igen gazdag adatokban és bár csak a Kreszteckij járás viszonyairól szól, felette tanulságos betekintést enged az orosz gazdasági állapotokba.

A többek között azt mondja, hogy ezen járás, mely egyik legfényesebb viszonyok közt levőnek hírében áll, tevékenysége ez évben a gabonára adott zálogkölcsönöket illetőleg igen szűk korlátok közt mozgott. Az összeg, melyet gabonára zálogba kiadott, nem több 38,000 rubelnél, a miben körülbelül csak 2000 paraszudvar részesült (azon 15,000 közül, mely a Kreszteckij járáshoz tartozik) és elzálogítottak az utolsó 10 évi átlag szerint évenként 9000 csetverty⁵⁾ zabot és mint 1000 csetverty rozst. — Az utolsó három év alatt a gabonázalógók a felére apadtak le: kiadtak kölcsönként 16—17 ezer rubelt és gabonát nem szállítottak be többet 5000 csetvertynél s a személyek számaránya, a kik ezen megcsökent záloghitelt igénybe vettek, leapadott a lakosság 3%-ára.

⁴⁾ Novoje Vremja. 1892. decz. 22. sz.

⁵⁾ Egy csetverty = 2097 hektoliter.

szorosra emelkedett s a termés minőség szerint fizetettvén, a tagok nemcsak minél többet, de minél jobbat is igyekeznek termelni.

Új ültetéseknél rendkívül sokat adnak a fajok megválasztására, a mire a szövetkezet fennállása előtt figyelem nem fordított.

Nagyban műtrágyáznak s ez irányu szükségleteiket a szövetkezet közösen szerzi be.

A szövetkezet hitelintézete is a mayschossi népek, a tagoknak kölcsönököt ad, a ki pedig kölcsönre nem szorul, pénzét a közös pénztárban hagyja mérsekelt kamatra. Es így vált a *Vinczer-Verein* nemcsak borértékesítő szövetkezetté, hanem a nép egész anyagi életének közvetítőjévé.

A mayschossi volt alapja és kiinduló pontja az összes ahrvölgyi vinczeller-szövetkezeteknek. Ma már minden faluban és városban van, áldására a népek és hasznára a fogyasztásnak, mely a híres és sokszor gyógyszerül használt ahrvölgyi vörös borokat hamisítatlan tiszta minőségben kapja meg.

Az egész Németországban el van ismerve az ahrvölgyi vinczeller-szövetkezetek hasznossága s mindenki a legnagyobb elismeréssel szól róluk.

Tisztán e szövetkezeteknek köszönhető az, hogy e szép vidéken, de mostoha talajviszonyok között élő nép jó módnak örvend, hogy a szőlőtermelést a legmagasabb fokra emelve, biztosította általa nemcsak a saját, de a jövő nemzedékek existenciáját is. Ezek a szövetkezetek tették az Ahr völgyének népét józanná, takarékossá, tartják fenn bennük a munka és egymás iránti szeretetet, az együtt munkálás és az önszegély szükségességének tudatát.

Ezek a szövetkezetek tették azt, hogy míg a Rajna mentének legnagyobb részén burjánzik az uzsora s a kistermelők existenciája van már-már fenyegetve, addig az Ahr völgyében az uzsoráról csak mint régi rosszról beszélnek.

Az Ahr völgyében, a hol a szövetkezetek otthon vannak, virágzik a szőlőkultúra, a miről bizony a Rajna-vidék nem egy helyén a hanyatlást jelezhetjük s ép azért érthetetlen, hogy e hasznos intézmények csak a völgynek 20-25 községe és városkájára szorítkoznak.

Hazánkban is sokszor emlegetjük a szőlőtermelői szövetkezeteket, az új homoki telepítéseknel a közös borkészítés mint egyik főkvánalom imertetett el, de még maig sem birtunk egy mintával a kis parasztszövetkezetekre.

Ez volt indító oka annak is, hogy az eddig hazánkban tudomásom szerint meg le nem irt, nem ismertett szövetkezeteket bejártam, szerve-

zetüket tanulmányoztam s tanulmányaim fentiekben röviden előadni bátor voltam.

Azt hiszem, hogy minálunk az ily szövetkezetek létesítésére különösen az új homoki telepítéseknél van meg a hasznos kezdeményezés talaja.

Csirájakat már a telepítések inagurálásakor lehetne a telepítő földmívelési miniszteriumnak elvetni.

Az igaz, hogy népünk az ily szövetkezetek létesítésére igen nehezen bírható rá, pedig ha nemcsak homoki, de különösen boralakban pontos kezelést igénylő amerikai szőlő-termelésünket előbbre akarjuk vinni, komolyan kell gondoskodnunk az eszközökről, a melyekkel az ily értékesítő szövetkezetek az országban elterjeszhetők.

A vezető kéz itt sem lehet más, mint a melynek kezében a szőlő- és borkezelés szálai egybefutnak, t. i. a földmívelési miniszterium.

Ott kellene kérnünk első sorban is mintaalapszabályok elkészítését, utasításokat szövetkezeti pinczék, présházák, erjesztő helyiségek berendezésére, ott szakközeget utmutatóul legalább az első szövetkezetek bevezetésére és a mi fő, nem ajándékot, hanem segédkezet a szövetkezetek anyagi ügyeinek rendezésére.

A mint a kereskedelmi miniszter megtette azt, hogy a rendelkezésére álló kereskedelmi alapból az ipari raktárszövetkezeteknél a jegyzett üzletrészeket azoknak befizetése előtt egyszerre folyósította, megtehették ezt a földmívelési miniszterium a közgazdasági alapból, hogy az alakulandó szövetkezeteknek visszafizetendő kölcsönökkel segélyükre jöjné.

Az alakulandó borértékesítő szövetkezeteknél az ily segélyekkel mindenesetre eredmények éretnének el. Első sorban is az új, ismeretlen viszonyok között a homoki szőlőkultúrában a homoki borok sajátjaival teljesen tájékozatlan telepesek csak örömmel fogadnák a borkezelés terén a segítő kezet. És míg bennük a szövetkezetek üttörőt találhatnánk meg, addig ha az eszmének csirája már a telepítéskor elhíntetnek; megmenthetnénk őket egyszermindenkorra attól a sok visszaeléstől, a minek e telepesek boraik értékesítésénél okvetlenül ki lesznek téve. Az ily szövetkezeti közös pinczék, a melyekben a borok helyesen kezeltenének és így lehető volna az egyöntetű értékesítés is, a telepesek jövőjét, a mely tisztán és kizárólag bortermelésre van fektetve, biztosító intézmények volnának, míg ép e közös borkraktárak volnának eszközei annak is, hogy a vásárolt földrészeket stb. amortizációi

a telepesek legkevesebb megterheltségével lennének törleszthetők.

Oda terjedne tehát tiszteletteljes javaslatom, hogy a szakosztály méltóztassék elhatározni, hogy a földmívelési miniszteriumot a fenti irányban megkeresi.

A szakosztály ezután rövid diskurzió után a következő határozatot fogadta el:

Kéressék fel a földmívelési miniszterium:

1. hogy tekintettel úgy a homoki, mint az amerikai szőlőmívelés terjedésére, a melyek termése a borok kezelésénél különleges szakértelmet igényel, tegyen lépéseket a szőlőnek borra való feldolgozását közösen eszközölő termelőszövetkezetek létesítésére.

2. Dolgoztasson ki az ily szövetkezetek létesítésére mintaalapszabályt, utasításokat szövetkezeti pinczék, présházák, erjesztő-helyiségek berendezésére s bocsásson szakközeget rendelkezésre legalább az első szövetkezetek bevezetésére.

3. Segélyezze a szőlőértékesítési szövetkezeteket, úgy a mint azt a kereskedelmi miniszter az ipari raktárszövetkezeteknél eszközölte. T. i. ha a jegyzett üzletrészek $\frac{1}{10}$ része a szövetkezet pénztárába befizettetett, adja az alaptőkét mérsekelt kamatu amortizációs kölcsönkép a közgazdasági alapból.

4. A szövetkezetek létesítésére első alkalmul használja fel az állami szőlőtelepítéseket, a melyeknél a telepesek már a parcellák átvételénél kötelezhetők volnának a közös borkezelésre, előnyül a saját és a telepítő-állam anyagi érdekeinek.

5. Ha a földmívelési miniszter ur fenti javaslatokat elvileg magáévá teszi, a szakosztály szívesen vállalkozik a telepítési tervek rendelkezésre bocsátása esetében a kérdés tanulmányozására és ez irányban részletes javaslatok elkészítésére.

Ezen zálogintézmény 25 éves fennállása óta vesztesség nem volt összesen több körülbelül 800 rubelnél, melyből 300-at elpocsekoltak a községi előljárók, 400 rubel kárt pedig a tűz okozott.

Olyan vesztesség, mely a zálogkölcsönök vissza nem térítéséből eredt volna, nem fordult elő. A gabonát nem öntik ki, hanem zsákokban őrzik, még pedig az elzálogosító saját zsákjaiban. A kamat, melyet a kölcsönök után számítottak, változó volt az utolsó 25 év alatt. Az utóbbi 3 évben 8%-ot fizettek; e mellett 2%-o jár a személyzet javadalmazására, mely a gabona megőrzéséről gondoskodik és az egész művelet körüli teendőket végzi. A gabona részére magtárakra és azok őrzetére a járás nem költ semmit, a helyiséget többnyire ingyen kapják a községektől, úgy szinte az őreket is. A legutóbbi időben egyes községekre nézve a 8%-ot leszállították 2%-o-al és mégis a zálogkölcsön iránti érdeklődés és annak igénybevétele leszállott a felére. Ezen nagyon rendkívüli jelenség okai Majkov szerint a következőkben foglalhatók össze:

1. A gabona befogadására szánt magtárak számát az utóbbi időben leszállították 80-ra, a minek következtében az ilyen központoktól távolabb eső vidékekről egyáltalában nem szállítanak többé oda gabonát.

2. A községek a kölcsönöket nem adják ki pénzben, hanem mindjárt visszatartják különböző adóhátralékok fejében.

3. A kölcsönkiadási eljárás sokféle szükség-telen formalitásokkal van összekötve.

4. A járási gyűlések, melyekben a gabona becsértékét és a kölcsön mértékét meghatározzák az utóbbi időben október hónapban ült össze, holott a lakosságnak a kölcsönre jóval előbb van már szüksége.

5. Az adott zálogösszeg a gabona értékéhez képest aránylag igen csekély.

6. A zálogkölcsönök fejlesztését maguk a községi előljáróságok is iparkodnak megakadályozni, mivel rájuk nézve csak terhes a kölcsön-ügylettel járó sokféle átírás, könyvvezetés stb.

7. Maga a járási bizottság is meglehetősen közönyt vette az utóbbi időben a kölcsönök kiadását.

Előadásában kiemelte Majkov, hogy a járásokban, vagy a községekben a közraktár intézménye aligha lenne megfelelő, mivel bárhol állítanák fel, a lakosság legnagyobb része igen nagy távolságra esnék tőle és a beszállítás nehézségeivel nem igen tud megküzdeni.

Egy másik szónok megjegyezte erre, hogy ha még most nem is, de később az építendő közraktáraknak igen jó alapját fogják képezni az ilyen apró járási gabonahitelkölcsönök. Meg kell még azt is jegyezni, hogy az előadott Kreszteckij járás olyan, melyben arra a gabonarészletre, melyet a járás termel, szüksége van magának a lakosságnak a megélhetésre, azt elfo-

gyasztja maga a vidék és így kivételre úgy sem számíthat, s igazi nagy haszna ezen intézménynek olyan vidékeken lesz, a hol felesleg marad a kivételre, mit a parasztnak a közraktárak nagyban megkönnyíthetnek. S olyan vidéken, hol a termésből főlöleg is marad a kivételre, ott a gabonazálog intézetek kitűnő szolgálatokat tesznek az orosz termelő lakosságnak. Így pl. az odessai kereskedelmi és iparbank a múlt őszzel kiadott körülbelül 2.500.000 rubel zálogkölcsönt gabonára, s a leszámító bank körülbelül 300.000, az állambankban pedig körülbelül 200.000 cset-verty gabona van elzálogosítva. ⁶⁾

Ez mind egy aránylag csekély területről összehordott gabona s e viszonyok s az azokat megvilágító számadatok annyiban is érdekesek, mert éppen Oroszországnak az inség jobban sujtotta vidékének állapotába engednek bepillantást.

Általában azonban a gabonazálog-üzletek az utóbbi időben nagy felvirágzásnak indultak, a minek különben jelentékeny okozója és előidézője volt az is, hogy a múlt évben Oroszországban a gabonának kivételre való vásárlása iránt a kereslet nagyon gyenge volt.

Dr. Sármai József.

⁶⁾ Odesszkij Vjestnyik. 1892. decz. 21. (316. sz.)

1,507-12 1,854-45

at felsoroltakon kívül tekintve a szövet-

számbavehető.

egyszerű, sőt talán

ob könyvet vinniök.

entheti, hogy a szö-

ak között dolgoznak

z ahrvölgyi első szö-

leme, az összetarto-

galom, az egyszerű-

sség.

t einöke Jobst, egyike

kozásu, józan eszü,

életben és olvasma-

egyszerű földmives-

országban is számot

őség jellemzi a szö-

agát a szövetkezetet.

sodálkozunk azon a

a borászat és a fil-

ak ismert módjának

szövetkezet közgyü-

a melyben röviden

ottakat, olvasottakat.

nondani legközelebb,

ra posztításairól és

t, hogy hálát adva

vést visszatarjtja,

an kezére járni. Ö

kerafelügyelője is és

a határban a fillo-

ölöket járni.

n ottlétemkor 3500

el kereskedőknek,

któl kapják rende-

küldik boraikat.

és monarchiánk-

etésnél fogva, mely-

mindegyikével áll,

szőlő értékesítésére

övetkezetet is képez,

n berendezve és ki-

reit, úgy, hogy bolt

a faluban.

nyeresége a tagok

szövetkezet

szőlők értéke három-

helyes képét adja

nyelvet alig pár hét-

orosz gazdák gyü-

onazálogügyéről.⁴⁾

előkélő gazdasági

igen gazdag ada-

ckij járás viszonyai-

tekintést enged az

mondja, hogy ezen

bb viszonyok közt

rsége ez évben a

öket illetőleg igen

Az összeg, melyet

n több 38.000 ru-

ak 2000 paraszt-

00 közül, mely a

ak) és elzálogított-

szertint évenként

mint 1000 cset-

nárom év alatt a

ak le: kiadtak köl-

és gabonát nem

betvertynél s a sze-

ezen megesőkent

padott a lakosság

A szakosztályi tárgysorozat utolsó pontja a földművelési miniszterium szőlészeti és borászati jelentése a legközelebb megtartandó ülés napirendjéül tüzetik ki.

Végül elhatározta a szakosztály azt, hogy eddigi címét «szőlészeti és borászati» szakosztályra változtatja át, mert ma többnyire inkább szőlészeti, mint borászati kérdésekkel foglalkozik.

Az országos lótenyésztésről.

Azon hirre, hogy Schmidt József mint. tan. ur újból a nyilvánosság elé szándékozik terjeszteni nézeteit az országos lótenyésztésről, elhatároztam, hogy felszólalok én is, azon reményben, hátha sikerül olyan eszmét megpendítenem, a melyet ő fontolóra vehet.

Istenben boldogult Kozma Ferenczcel, kit szerencsem volt legűszintebben tisztelt barátaim közé számíthatni, sokszor hosszas eszmecserét folytattam lótenyésztésünkről, nézeteink legtöbbször megegyeztek addig — míg a tenyészküretetek és a kis-béri telivér kanczák témája nem merült fel.

Örömmel értesültem a Mezőhegyes vidéken létesítendő első tenyészküret eszméjéről, de bár opportunítási szempontból elfogadhatónak látszhatik az ott felállított azon elv: tenyészszünk eladható állatokat addig is — míg az eszményt elérjük — bevallom, oszton gróf Szapáry Ivánnak e tárgyban minapiban hirtapilag is kifejtett álláspontját. Igen is tenyészüküretekre van szüksége az országnak, mert a tapasztalás szerint csak azon continentális államoknak van virágzó, tehát jól fejlődő lótenyésztése, a hol kisebb-nagyobb vidékeken egy és ugyanazon fajok következtetésen tenyésztetnek és pedig nemcsak a belföld igényeit kielégítő fajok, hanem ezek között olyan is melyek a külföld szükségletének avagy izlésének megfelel.

Kozma min. tan. jószívűségének és tulajdonságai előzékenységének tulajdonítottam én azt mindig, hogy lótenyésztésünk oda jutott, hogy a nagyobb magán-méneseiről nem szólva, alig képes az ember mai napság remondánál jobb minőségű «páros» fogatot egy és ugyanazon megyében összeállítani. Mondom, mert sokszor próbáltam. Dehogy tudta volna boldogult barátom megtagadni valamely megyei lótenyésztési bizottmány elnökének a féle kérését: hogy X — mén-telepen kifogyott teszem a Nonius, és mert talán az elnök ur az 1 forintos ménnel egy pár igás dögöt, recte kopott jukkert kívánt fedeztetni, hát adjon a telepre Noniust, majd onnan elviszi az elnök ur vagy egy barátja a megye egy oly állomására, a hol egyetlenben egy Nonius alá való kancza sem volt. És szegény Kozma adott, ha meg nem lett volna készletben, azt hiszem teremtett volna, csak hogy adhasson.

Ilyen és számtalan egyéb okokból van nekünk jelenleg egy oly lófajunk, melyet én «remonda race»-nak neveztem el és sajnos ez a legnagyobb diéséret a mit róla mondhatni, még ha egyes individuumok ki is válnak közülök. Igen jó remondára is van szükségünk, de e mellett oly fajokra is a melyekből egyéb is válik nemcsak remonda.

A tenyésztésük kitűzött céljához segítő eszközök következetes alkalmazásának köszönhetik a muszkák, hogy Órlofjaik országuk határára kivül, a világpiacra is rendes kereslet tárgyát képezik. Én ugyan nem lelkesülök értük, de kénytelen vagyok elismerni, hogy végtelen kényelmes portéka az a muszka ló. Ha a négyes fogatból egy kipusztul, csak a szint, nagyságot és rekordot kell a kereskedővel tudatni és ez 24 óra alatt állít egyet, mely typusra okvetlenül bevág; akárcsak egy keztyű elveszett párjának pótlásáról lenne szó.

Ez szerintem egyike azon eszményeknek, melyet az országos lótenyésztésben el kell érni, és el is lehet a tenyészüküretetek felállítására és a tiszta fajok fenntartására által. De mivel ennek elérhetésére egy ministeri tanácsos hivataloskodási ideje semmi esetre sem elég huzamos idő,

a ministerek pedig még a tanácsosoknál is rövidebb időközökben váltják fel egymást, a principiumnak kell tehát úgy felállítva lenni, hogy a mindenkori — időszerű ministeri tanácsos csakis az ezen elv által vont kereten belül intézkedhessen, a miniszter pedig eléggé alig méltányolható érdemet szerezhet magának, az ily vezérelv felállítására és követtetésére által.

Remondáról szólván előbb, még meg kell említenem a jelenlegi remondázási szokások káros voltát a lótenyésztésre. Két év előtt jártam Erdélyben, hol alkalmam volt több nagyobb ménest látni. Legjobban meglepett ott az, hogy alig láttam 3—4 éves kanczákat, voltak ugyan, de a heréltek túlnyomó többségének okát kérdezve, minden ménesben egyformán azt felelték: eladtuk Bilakra, a remonda-telepre. Ez a bevasárlónak bár helyes, de kicsinyes számítást bizonyítja, már a mennyiben az ő szempontjából utélek, azt tartja ugyanis, hogy ha idővel mustába kerül a katonaló, akkor a kincstár pár forinttal többet kap a kanczáért, mint a heréltért. Az erdélyi tenyésztőnek nincs olesón elérhető jó piacza, legkomolyabb vevője Bilak, már most a szerencsétlen tenyésztő, nehogy a monopolum izü ajánlat visszautasítása által a későbbi précaire éttekesítés rizikójának tegye ki magát, oda adja az olyan kancza-csikót is, melytől tenyészete érdekében semmi áron sem volna szabad megválnia, körülbelül azonos okok befolyása alatt és hasonló módon szerzi össze a liferáns is remondáit. Igen sokszor konstataltam Deuschländer istállóiban a kanczák többségét, nem csak remondái között, hanem azon lovak között is, melyeket ő vagy valamely más kereskedő exportált. Hogy mennyi sok jó tenyészanyag vesz el a kanczák ily tömeges exportja és assentálása által, arra még csak gondolni is rosszul esik; pedig hát volna orvosossága ennek a káros remondázási szokásnak is, még pedig olyan, mely egy csapásra négy legyet is ütne agyon azáltal, hogy a kanczákat megmentené a tenyésztésnek, a tenyésztőt megmentené a liferánstól, az államnak megfelelő csődörököt, a katonaságnak pedig jól felnevelt remondákat bocsátana rendelkezésére. Nem kellene egyéb hozzá mint az, hogy a m. k. földművelési miniszterium a közös hadügyminiszteriummal karöltve járjon el. Ez utóbbinak kellene a már ugys meglevő remonda telepeit kibővíteni és újakat felállítani azon herélt csikók elhelyezhetése végett, melyeket a földművelési miniszterium selejtezze ki az évenként vásárolt csődöröcsikók közül. Ha a földművelési miniszterium évenként szeptember és október havában a még szopós vagy éppen elválasztott csikókat veszi össze, akkor nemcsak azok apját ismerheti a fedeztetési bárczák alapján, hanem szemügyre veheti anyjukat is, a mit lényegesebbnek tartok; ismert szülők ivadékanak vételénél nagyobb a valószínűség, hogy a csikóból hasznavehető mén válik, mint ha akkor veszik az esztendőst, a mikor kivétel számba jöhet, hogy a bevasárló az anya-kanczát is látta. Az ily módon vásárolt csikók évenként kétszer lennének megrostálva és azok, melyeknek alkata időközben tenyészhibát kapott, legott kihérélendők és így kerülnének azonnal a remonda telepre. Ezen eljárás a mellett, hogy a katonaság jól nevelt remondákkal láttatnék el, a tenyésztőnek is a legnagyobb hasznát biztosítaná és ezenkívül a kellő számú fiatal mén olcsóbb átlag árba kerülne az államnak, mintha azokat 4 éves korukban vásárolná. Mert ha sikerül egy tenyésztőnek egy jó mént sok bajlódással 4 éves koráig felnevelni, és ezt a miniszteriumnak bemutatni, akkor azt bizonyosan drágábbra fogja tartani, mint a mennyibe az államnak egy szopós korában mondjuk 100—150 frtért, vett csikó összes tartási költségével együtt kerül.

De tovább megyek, 4 éves ménnek vételét utján az állam évenkénti menzükségletét nem is képes fedezni, mert ha a mostanában fölnevelt minden egyes mén kifogástalan volna is, ezek összes száma sem annyi, a mennyi a szükséglet. A tenyésztő a csődőrfelnevelés alkalmatlanságát csakis a magas értékesítés reményében

szenvedi el, ez pedig legtöbbször hiu álom. Mondom, mert láttam, nem is régebben, mint a tavaly őszi tartott ménvásáron, a melyen csak azt az egy innovatiót konstataltam, hogy az állam még kevesebbet akar fizetni, mint eddig, de azután kompenzációképen bérbe adott csődőrei haszonbérét tetemesen emeli.

Na hát ez lehet helyes rideg pénzügyi szempontból, de hogy javára válik-e az ország lótenyésztésének, az már más kérdés. A választott méncsikók minél nagyobb számban vásárlását azért is tartom helyesnek, mert a katonának ugy is mindegy léven herélten lovagol-e vagy kanczán, ez utóbbiak a tenyésztők kezei között hagyatnak, továbbá a csődör-csikókkal bajlódás nem a tenyésztőt terhelvén, a közös csikó-legelő kérdéseinek megoldása is könnyebbé válik, végre a tenyésztési kedvet általánosabbá teendi. Mert ma már a gazdának csak ahhoz van kedve, a mi jövedelmez, még pedig lehető gyorsan, lehető legtöbbet és — lehető legkevesebb fáradsággal. Már most kérdem, a gazdaság melyik ága nyújt kilátást oly nagy és oly gyorsan bekövetkező jövedelemre, mintha a gazda kanczáját 1—2 frtért fedeztetve, remélhető méncsikóját az államnak adhatja el 100—150 frtért, akkor, mikor az a csikó még anyja tején kívül egyéb takarmányt alig fogyasztott, alkalmatlanságot pedig még nem okozott?

Hogy nemcsak a kisczák gondolkozhatnának így, hanem, hogy egy nagyobb magán-ménest tulajdonosa is helyesnek tarthatja állításomat egy példával illusztrálhatom. Ismerek Békésmegeben 30 év óta egy nagyobb ménest, melynek gazdája ezen hosszú évek során át méncsikóit választott korukban adja el, régebben 100 most 150 frtért, mert ebben látja a legjobb értékesítési módot; vevője is volt és van is mindig, még pedig *praenummeratio* utján, a mi ismét azt bizonyítja, hogy a vevők is jó üzletet csinálnak,

Szinte hallom a nézetemet agyonütni látszó ellenvetést: ezen terv agyrem, kivihetetlen, nincs rá pénz, a hadügyminiszternek sem kell etc. etc. Megengedem. — Azt magam sem állítom, hogy már az idén ősszel lehetne annyi jó méncsikót összeszedni, a mennyiből 4 év múlva az államnak elég mén, a katonaságnak elég remonda válnék; de hát hála Isten, van nekünk egy olyan intézményünk, melynek belügyeiben magunk rendelkezünk, és ez a honvédség. Nemzeti seregünket pedig az általam ajánlott módon elláthatjuk. Kezdetnek ez elég volna, az évek folyama alatt e berendezés megizmosodva a közös intéző körök elismerését is kivívandja, a miről annyira meg vagyok győződve, hogy inkább attól tartok, a német szomszéd majd leszedi a jó gschäft tejfölt, és mi csak a quota arányában fogunk liferálhatni, a mi pedig a pénzkérdést illeti azt hiszem, hazánkban nem választottak olyan képviselőt, ki a honvédség harczképesebbé tételét a lótenyésztés emelése által célzó törvényjavaslat ellen szavazna.

Még a kis-béri telivér ménesről volna pár szavam mondandó. Az, a minő módon ez van beillesztve az országos lótenyésztés keretébe, mindég eszembe juttat egy játékost, ki Monte-Carlóból visszatértekor megkérdezve, hogyan ment dolga? azt felelte: «On pompásan, csak azt az egy furcsaságot nem értettem, hogy mindég az ellenkező szín nyert, mint a melyiket én raktam». Körülbelül ilyen helyzetben van a miniszterium is. A helyett, hogy a remonda-liferánsoknak és ménvevőknek konkurrencziát csinálva emelné az árakat a tenyésztő javára, épen az ellenkezőjét teszi: konkurrál a tenyésztővel és lenyomja az árakat; de azért azután hivatalos és felhivatalos alakban lesz közhírré téve, hogy a lehető legtöbbet a lótenyésztés érdekében. Igen, a kis-béri telivér kanczákra nagy szükség volt és ezek meg is feleltek hivatásuknak addig, a míg a telivér-tenyésztés a kezdet nehézségeivel küzdött, de mai napság, a midőn a telivércsikók nevelése megszűnt sport — nobel passió lenni és az jövedelmező gazdasági ággá vált, semmi okát nem találom annak, miért tartassék fen ezentul a kis-béri telivér ménest jelenlegi for-

majában és kiterjedtségében. Talán azért, mert oly kitűnő anyagot nemzenek ott, a minőt magantenyésztő nem tud előállítani? Attól ma már nem lehet félni, hogy a kis-béri ménes beszünetése által telivér-tenyésztésünk hanyatlásnak indulna, mert a mi totalisateur lesz, versenydíjak is lesznek, még pedig oly összegben, hogy mindég ki fogja magát fizetni jó telivér csikót nevelni. Ha meg majdan valami rossz külföldi példa majmolásából vagy szűk látókörűség folytán a totalisateurral együtt a magánosok tenyésztési lehetőségét is agyon ütnék, hát még akkor is mindig reá ér az állam új kanczákat beszerezni. Kis-Bér további fentartását jelen alakjában én nem tartom egyébként bürokratikus routine-nál. Így volt 30 évig, mert ne legyen ezentúl is? A nagy apám is így tette, jó lesz az nekem is!

Az ellen nem volna szavam, ha Kis-Béren egynehány, teszem legfeljebb hat olyan primissima-prima drága kanczát tartanának, a melyek beszerzési ára magánember tehetségét felülmúlja, és ha ezeket a lehető és kapható legjobb ménekkel fedeztetnék; de ezeknek ivadékaikat sem volna szabad piacra dojni, hanem próbáltassanak ki a ménes kontójára vagy adassanak bérbe versenykarrierejük tartamára, és az esetleg bevalók bocsáttassanak mint elsőrendű reprodukciók a tenyésztők használatára. Ez volna szerintem azon mód, melyen lehetségesnek, sőt inkább valószínűnek tartom, hogy mi elsőrendű menre tehetünk szert, mert ugyanis a már kipróbált elsőrendű, vagy a tenyésztésre még nem is használt, de kiváló versenytehetségű, fashionable származású mén ugy Angolországban, mint Franciaországban jóformán semmi áron sem eladó. Hiszen csak a múlt évben utasította vissza egy meggazdagodott kárpitos a miniszterium mesés ajánlatát «Common-ért. Különben itt van Gaga és Espoir, ezek fényes, de nem az egyedüli bizonyítékok teoriam helyessége mellett.

Ezekben elmondottam volna nézeteimet országos lótenyésztésünkről tágabb körvonalakban, több részlet-kérdésről majd alkalmilag talán még fogok szólni, de mindenkor azon szellemben, melyet dicső emlékü Széchenyi István «Lovakról» című művében így fejezett ki: — «de mivel vizsgálódásaimat vég nélkül nem folytathatom, azért csak megint a régi harangomra akarok ütni: a lótenyésztés gazdaságbeli tárgya; olyan gazdaságbeli tárgya, mely hasznot nem ad — sikertelen; azért, ha a lótenyésztés sikerét látni akarjuk — a haszon a nyereség lehetőségét mentül hihetőbbé tenni törekedjünk.»

Ifj. gr. Almásy Kálmán.

A tavasziak trágyázása.

(A «Köztelek» 100 koronás pályadíjjal jutalmazott pályamű.)

A tavaszi és nyári hónapok alatt összegyűlt trágyát őszigabona, esetleg repce alá szokták felhasználni; a hol még ugarolnak, ott a trágyának egy részét ennek trágyázására, tehát megint őszi alá fordítják és csak kivételes esetben kerül az őszi trágya még tél előtt alászántva, tavasziak alá. Rendszeresen pedig a tavasziak trágyázása akképp történik, hogy a tél folyamán sőt még tavasszal is kibordjuk egész trágyakészletünket, azt azonnal elterítjük és vetés előtt alászántjuk.

Az a kérdés már most, mikor és melyik növény alá használjuk trágyát? Első sorban megfontolandó, hogy melyik föld kivánja a kivont tápláló anyagok pótlását és másod sorban tekintetbe veendő, vajon mily mérvben hálálják meg az egyes növények a tavaszi trágyázást? És ha e körülményekkel tisztában vagyunk, leszünk képesek a trágyát ott alkalmazni, a hol legnagyobb hatása lesz. A modern gazdálkodás alapelve, hogy az egyes növényeket ott termeljük, a hol emberi számítás szerint legjobban sikerülnek és hogy minden növénynek úgy és olyan mértékben adjuk meg a növekedéséhez szükséges feltételeket, hogy a mennyire tőlünk telik, kielégítő termést biztosítsunk.

Azonban éppen e tekintetben történik nálunk annyi hiba és annál nagyobb mértékben ott, a

hol még a régi divat szerint sablonszerűleg gazdálkodnak, a hol egy eleve megállapított vetésforgáshoz nyakasan ragaszkodnak, de az egyes táblák talajkülömbőségével, a növények igényével és a világforgalom által előidézt gazdasági változtatásokkal nem számolnak. Hányszor látjuk, hogy a mi konzervatív gazdáink olyan földet trágyáznak, a hol rendszeren megdől a gabona, a hol tehát nem a föld gazdagítása, hanem annak bizonyos mérvben való gyengítése volna szükséges és pedig trágyázzák e földet azért, mert a vetésforgó szerint éppen e földre kerül a sor. Vagy ellenkezőleg gyakran látom, hogy a gazdák a trágyát egy nagyon rossz, majdnem terméketlen földre pazarolják, holott a trágya sokkal nagyobb és biztosabb jövedelmet adott volna, ha közép minőségű földre juttatják, azon rossz föld pedig helyesebben extensív, tehát ugarolással, legelő-növényekkel stb. lett volna kezelendő.

Egy szembeeszköz példával szolgálhatok a trágya helytelen alkalmazásáról. A hetvenes években átvettem egy nagyobb gazdaságot és annak volt kezelője egy derék öreg ur, de régi módu gazda, ragaszkodása jelül nekem, mások előtt mint titkot őrzött gazdasági kulcsát, az ő gazdálkodásának quintessenciáját átadta; gazdálkodási rendszere három vetésforgóból állott, melyről csak annyit említek, hogy a trágyázott terület az első forgóban a szántóföldnek 16²/₃%, a másodikban 8³/₁₀% s harmadikban 9¹/₁₀% tette ki, a mellett a trágyának csak egy csekély része jutott tavaszi alá, a legnagyobb része az ugar buza alá használtatott. Elég kimelől volt e gazdálkodási mód, de a birtok nem jövedelmezett, passív volt.

De másképp állott a gazdaság rövid néhány év múlva. Az ugart, a csak egyszer kaszálható baltaczimet, a rosszul értékesíthető burgonyát kiküszöböltem, helyettesítettem a zabos búkköny, a luczerna, a répa és a csalamádé; a haszonállatok számát szaporítottam és így lettem képes a szántóföldnek negyed részét minden évben megtrágyázni, ebből mintegy 1/3 jutott őszi alá de 2/3-at tudtam a tavasziak alá fordítani és mikor a műtrágyázást is felkaroltam, virágzó, bőven jövedelmező birtok lett a volt passív gazdaságból. Figyelemmel kísértem az egyes növények magaviseletét a trágyázás iránt és e tekintetben a következő években is bő tapasztalatot szereztem, melyekből egyet-mást közölni jelen czikk feladata.

Valamennyi tavaszi növény között leghaladatosabb a friss istállótrágya iránt a tengeri és a csalamádé, továbbá nagyon hathatós a trágya zabra, dohánnyra, kölesre, a burgonyára, a kenderre, a napraforgóra; kevésbé értékes az árpára, a zabosbúkkönyre és a répára, de határozottan ártalmas a magbúkkönyre és más hüvelyesekre valamint a hajdinára.

A következőkben röviden felsorolom ezen egyes növényeket és megkísérlem megvilágítani azok magaviseletét a trágyázással szemben.

A tengerinek tetszés szerinti, mennyiségben adhatunk istállótrágyát az nem dől meg, a neki megfelelő földeken nem sül ki és buja terméssel hálálja meg a bő trágyázást is.

A csalamádé csak ritka esetben dől meg, de akkor is újra fel szokott állni, megbirja a legbővebb trágyázást és visszaadja a neki nyújtott tápláló anyagot óriási mennyiségű jó takarmány alakjában. Friss állapotban jó eledel mindenféle marháknak, fejős tehéneknek is, a nyersen fel nem használható csalamádé vagy a zombolyai eljárás szerint, vagy közönséges vermekben nagy költség nélkül eltérthető takarmányt nyújt, mely csekély korpa hozzáadásával jármos ökreink átteleltetésére kitűnően alkalmas.

A tavaszi gabona félek közül legjobban meghalálja a trágyát a zab. A gazdának e mostoha gyermeke ugyan megérdemelve behatóbb gondozást, de miután a zab oly igénytelen, hogy még kiélt földön is ad termést, vajmi ritkán részesítjük trágyázásban. Miután pedig kevésbé ismeretes mennyire hálálja meg a zab a friss istállótrágyát, a gyakorlatból vett példát említek fel.

1891-ben hozott nálam a trágyázott zab k. holdanként 1020 kiló magot, 1877 kiló szalmát, a nem trágyázott pedig 856 kiló magot, 1444 kiló szalmát.

A zab trágyázása nem csak azért fontos, mert a zab hozamát növeli, hanem azért is, mert a trágyázott zab jó előveteménye a buzának, a fentemlített trágyázott zabtáblán termeltem buzát, 1892-ben k. holdanként 133 kiló superphosphattal trágyáztam s adott k. holdanként 954 kiló szemet és 2012 kiló szalmát, a mi, tekintettel az általános silány termésre, nagyon kielégítő volt.

A zab jól kibirja az istállótrágyát, mert nehezen dől meg; s e mellett a zabtermelés azért is nagyobb elterjedést érdemel, mert valamennyi gabonafélék között a zab az, melynek ára a legkisebb ingadozásnak van kitéve.

A dohány bő trágyázást követel; csak is friss törésben nélkülözheti a trágyát.

Szintén köztudomású dolog, hogy a köles, a kender és a napraforgó is nagyon meghalálják az istállótrágyát annál inkább, mert mind a három növény zsarolja a talajt. Az újabb időben felkarolt durra is bő trágyázást igényel.

Már kisebb érteke van az istállótrágyának az árpára nézve. Tekintetbe kell vennünk, hogy az árpa, kivált annak honi fajtája, nagyon könnyen megdől és mert sovány talajban egyáltalán nem termesztjük, a föld friss trágyázása mellőzendő, annál is inkább, mert azon esetben is, ha a termés mennyisége nyerne a trágyázás folytán, sokat veszít az árpa minősége. Csak is olyan helyen, a hol finom serfőzésre alkalmas árpa különben sem terem, lenne szabad a hozam fokozása céljából árpa alá trágyázni. Ilyen esetben pedig csak is erősebb szalmaju, tehát nem olyan könnyen dülő árpaváltozatot kell választani. Egyik szomszéd birtokos, a ki gyönyörű jó talajjal rendelkezik, de a ki a nagybani czukorrépa-termelés folytán kénytelen árpa alá trágyázni, előszere-ttel az Oregon-árpát termeli, a mely azon viszonyok között nemcsak mennyiség, hanem minőségre nézve is kielégítő termést ad, a kis gazdák közül is sokan beszerezték ezt a fajtát, de csakhamar abba hagytak termelésével, mert rosszabbul vált be náluk, mint a magyar és az angol Chevalier árpa. Megint bizonyítéka annak, hogy egy sablon szerint nem szabad gazdálkodni. Sokan azért nem merik az árpát trágyázni ott sem, a hol az előnyös volna, mert az árpa megüszkösödésétől tartanak; praxisom alapján mondhatom, hogy az árpa-üszögötől nem kell félni, ha az árpát közönséges módon csavázuk. Már régen csavázom a vető árpámat, olykor a zabot, de nincs is üszög.

A burgonya szintén meghalálja a trágyát, de ritkán részesül benne, mert mint igénytelen növény trágya nélkül diszlik.

Áttérek a zabosbúkkönyre, a melyről azt mondom, hogy az istállótrágyát kevésbé hálálja meg. Látom mint csóválja fejét a szives olvasó: hiszen majdnem minden vetésfordának alfaja a trágyázott zabosbúkköny; a trágya nélküli lednek termelés alig képzelhető. Régebben a téli trágyát szépen rá hordtuk a zabosbúkköny alá szánt táblákra, azt alászántottuk és vetettünk bele sok árpát vagy zabot és egy kevés búkkönt; már a haladó gazdák számába ment, a ki takarmányt és nemgabonaszalmatakarván nyerni, sok búkkönt, kevés zabbal vetett. Ilyen keverék nem csak nagyobb mennyiségű és jobb takarmányt szolgáltat mint az árpás búkköny, hanem annál sokkal jobb előveteménye a buzának.

De a zabosbúkköny friss trágyázásának nagy hátránya az, hogy kivált nedves években megdől a szép vetés és egészséges takarmány helyett félrohadt tömeget nyerünk, melynek kaszálására még nem találtak fel gépet, sőt jó izmos ember legyen a ki a keveréket úgy, a hogy lekaszálja. Már ezen egy körülmény is mutatja, hogy a lednek trágyázása nem csak nem czél szerű, de annak egyenesen ártalmara is lehet. De ez nem elég: Jön most a tudomány azt mondván, hogy a búkköny nitrogén gyűjtő-növény, nem szorul tehát a trágyával adott nitrogénre, hanem megelégszik a körlégből felvett nitrogénnel.

És mi gazdák éppen ezt a nitrogén-gyűjtőt etessük par excellenc a drága tárgya nitrogénjével? nincsen elhibázva vetésforgásunk egész rendszere? mely szerint szép szabályosan trágyázott zabosbükknőnyel kezdünk és tudja az isten hányadik évben egy koldusnak való zabterméssel érjük be? Egy kis vakmerőséggel fordítsuk meg a nyársat és adjunk istállótrágyát a zabnak, utána pedig műtrágyával vessünk búzát, a ledneket pedig fél ratióra tegyük, adjunk neki szuperfoszfátot és utaljuk nitrogén dolgában a kimeríthetetlen és ingyenes forrásra a levegőre; utána azután friss istállótrágyával kitűnően fog sikerülni a buza. Én már több ízben néhány táblán így próbáltam a dolgot és az eddigi eredmény engem nagyon kielégített. Azt hiszem elég fontos az ügy, hogy szakavatott emberek is foglalkozzanak vele, nagyon örülnék, ha visszhangra találna a gazdák körében szerény javaslatom, mely mellesleg legyen mondva nem is az én eszmém, mert már ez előtt hazánk egyik kitűnősége herényi Gothárd Sándor megpendítette e kérdést.

Gyakran megvitattott thema a répa trágyázása. Vannak, kik a répát nagyon haladatosnak tartják a trágyázás iránt, míg mások az ellenkezőt állítják. Kinek van tehát igazsága? Én is láttam friss trágyázásba vetett nagyszerű répatermést, de azt is tapasztaltam, hogy a friss trágyázás károsan hatott a répa hozamára; de nem elégedtem meg e tény egyszerű konstataásával, hanem kiakartam kutatni e feltűnő jelenség okait és azt tapasztaltam, hogy sok esetben a trágya volt oka számos káros fereg elszaporodásának és ennek okozata lett a fiatal növény; más esetben észleltem, hogy kapáláskor a trágyával együtt kirántották a zsege répát és így akarattunk ellenére a répa tultrika állású lett, majd más esetben azt tapasztaltam, hogy a télen át megtrágyázott föld tavasszal sokáig nyirkos maradt és ha a szántásnál nem voltak elég óvatosak, a nyálkás földben alig akart kelni a répa és tovább is rosszul fejlődött. Mindezekből látjuk, hogy a répa trágyázása oly tényezőkkel van egybekötve, melyek a répatermés sikerét kérdésessé teszik, más különben a trágyázás, ha jó érett trágyát használtunk és a szántást a kellő időben eszközöltük, csak áldásos lehet. De hogy biztos lehessen a gazda a siker felől, leghelyesebben cselekszik, ha a takarmányrépát vagy erősen trágyázott elővetemény, rendszeren buza után termeli, vagy ha már a föld trágyára szorult, azt még az előző évben ráhordja a földre és a télelőti szántás alkalmával aláhozza. Utóbbi művelet különösen ott kívántatik a hol a talaj kötött és nyirkos, a hol tehát a téli fagyok hatalmas hatására van szükség.

Ha már a takarmányrépánál sokszor ajánlatos a tavaszi trágyázás mellőzése, ugy a cukorrépánál a friss trágyázás egyszerűen tilos, legalább a cukorgyárak nem vesznek át olyan földön termelt répát. Azt ugyan megengedik, hogy őszi trágyázást adjunk cukorrépa alá, a mely eljárás kedvezőtlen talajviszonyoknál olykor nagyon czél-szerű lehet, legalább egy tavaly keresztül vitt idevágó kísérletem eredménye enged arra következtetni.

Gyenge homokos földön termeltem cukorrépat, a táblának egyik részét csak műtrágyával hintettem be, a másik részt még télelőti istállótrágyával meghordva, azonnal alászántottam, azonkívül műtrágyában is részesült a tavasszal.

Termett a csak műtrágyázott részen k. holdankint 122 q, a mű- és istállótrágyát kapott részen pedig k. holdankint 290 q.

A cukorrépa minősége sem szenvedett az istállótrágya alkalmazása folytán, mert a gyári polarizáció a következő eredményt mutatta fel:

	Istálló- és műtrágyával.	Csak műtrágyával.
Egy répa sulya	500 gr.	287 gr.
Balling-féle saccharometer	15.90	13.45
Czukortartalom	13.23	11.68
Nem cukor	2.67	1.77
Hányados	83.2	86.8
Érték szám	11.01	10.14

De hogy a cukorrépánál az istállótrágyának tavasszal való alkalmazása sem fokozza minden

esetben a répa hozamát, arra szembeöltő példát mutat egy szomszédos répaszeszgyárral bíró uradalom. Ott néhány tábla cukorrépat istállótrágyával trágyáztak és az összes termésátlagban h. holdanként 60 q-en alól maradt, holott nálam gyári mázálás szerint a hozam 154 q volt annak dacára, hogy a fönt említett próbaföldön kívül sehol sem alkalmaztam cukorrépa alá istállótrágyát.

A mondottakból kitűnik, hogy sok gazdasági növény meghalálja az istállótrágyát és pedig kisebb-nagyobb mértékben, de vannak olyan növények is, melyeknek a friss trágyázás nem csak nem használ, de egyenesen árt.

A közönséges gazdasági növények közül fel- emlitendő első sorban a *magbükknőny*. Minden haladó gazda tudja, hogy a bükknőny trágyázása ugyan a növény levelképződését elősegíti, de nagy mértékben csökkenti a magtermést. Nem elég ha kerüljük a friss trágyázást, hanem arra is legyen gondunk, hogy a talaj buja se legyen, mert ily földön szinte nekiindul a növény a dus levelképződésnek, de a maghozam rovására; s a milyen egyszerű dolog ez, mégis csodálkozunk kell, hogy oly sokszor vétkesnek e tekintetben is a gazdák. Nem lehet eléggé kárhóztatni sok gazda azon eljárását, hogy magtermelés czéljából egyenesen a takarmánybükknőnyből hagynak egy részt megérni. Egyszerű és kényelmes volna e mód. de határozottan káros és annál rosszabb akkor, ha zabos bükknőny alá trágyáztunk volt. A takarmány és a magbükknőny ellentétes viszonyok között fejlődnek legjobban; a mi az utóbbinál kívántatik, a magképződés az az elsőnél nem czél; és a mi ennél kell, az óriási leveltömeg, az a magbükknőnynek nem csak felesleges, hanem ártalmas is.

Ha magbükknőnyt termesztünk, akkor se zabot, annál kevésbé árpat keverjük a maghoz és ha a föld csak középszerű minősége dacára okunk van a bükknőny megdőlésétől tartani, akkor egyszerűen úgy segítünk a bajon, hogy a bükknőny közé *lóbabot* vetünk, ez támaszul fog szolgálni a bükknőnynek és a termésből rostálás által könnyen eltávolítható.

Mért éppen a *lóbabot* említem, megjegyzem, hogy az irodalmi adatok ellenére a lóbab trágyázásának sem vagyok barátja, tapasztaltam, hogy buja vagy frissen trágyázott földön a lóbab gyönyörűen fejlődött ugyan, de kevés magot hozott, míg ellenben a trágyázatlan és nem tulbuja földben apróbb maradt a növény, de nagyobb szemtermést szolgáltatott.

A *hajdina* azon növények közé tartozik, melyeknek a friss trágya árt, mert ez a szemképződés rovására elősegíti a levelképződést.

A *borsó* mint takarmánynövény meghalálja a trágyát, de mint magnóvénny nem bírja.

A *maglencsének* sem kell a friss trágya.

Eddig csak az istállótrágyáról és annak az egyes miveleti növények alá való alkalmazásáról beszéltünk, de nem tettünk különbséget az *istállótrágya* nevei között; pedig nem egyformán hat a különféle állatok után származó trágya az egyes növények termésére: így pl. köztudomású dolog, hogy a juhtrágya nem nagyon alkalmas a gabonafélék alá, melyeknek megdőlését elősegíti; de burgonya alá sem czél-szerű, mert ennek ízét és keményítőtartalmát károsan befolyásolja. De miután az egyes állatnemek trágyájának hatására inkább a talaj neme mérvadó, mint a trágyázandó növény, röviden csak azt jegyzem meg, hogy a szarvasmarhatrágya mindenféle talajra alkalmas, de legjobban való homokos és televény-szegény talajokra; a juhtrágya legjobban használ agyag- és televénydus földeken, a lótrágya agyagos, nedves, tehát hideg és televénydus talajra kiválóan alkalmas, míg a sertés-trágya meleg, heves homokos talajnak legjobban megfelel.

A mondottakból kitűnik, hogy melyik tavaszi növénynek adjuk legelőnyösebben az istállótrágyát, áttérek most a jelenkor legfontosabb vivmánya egyikére, a *műtrágya alkalmazására*. Már minden kétségen kívül elismert tény, hogy az őszi gabona, ugy a buza, mint a rozs, sőt a

legújabb tapasztalatok szerint a repce hozama fokozására a műtrágyák felhasználásában bírjuk a leghathatósabb eszközt; és miután jelen czikk tárgyat inkább a tavasziak trágyázása képezi, csaki; a tavasziak műtrágyázása leírására szoritkozom és hogy a czikk eredetiségét megtartsam, csupán saját kísérleteim eredményét hozom fel.

A műtrágya iránt legháladatosabb a *répa*, azután *zab*, az *árpa*, a *tengeri*. A dohány műtrágyázásáról saját tapasztalataim nincsenek, de azt tudom, hogy a honi kísérletek a kali- és foszforsavas trágyák alkalmazása mellett szólnak; kísérletem a magbükknőny, lóbab és a burgonya műtrágyázását is, de a próbák eredménytelenségénél fogva nem tárgyalom. A fent említett növényeknél alkalmaztam szuperfoszfátot, chilisaletromot és kén-savas kálit; Thomas-salakot csak őszi ala alkalmaztam eddig.

Takarmányrépával már több ízben tettem összehasonlító műtrágyázási kísérletet és azon eredményre jutottam, hogy a műtrágya alkalmazása mindig jövedelmező volt.

1885-ben tettem az első idevágó kísérletet; az eredmény következő: 1 magyar hold adott műtrágya nélkül 150.81 q, 1 magyar hold adott 100 kiló szuperfoszfát és 50 kiló salétrommal 282.25 q. 1885-ben termett: 1 m. holdon műtrágya nélkül 275 q, 1 m. holdon 100 kiló szuperfoszfáttal 310.4 q, 1 m. holdon 100 kiló szuperfoszfáttal és 50 kiló salétrommal 371.5 q.

1890-ben sokkal kisebb volt a termés, azonban az eredmény mégis a műtrágya mellett tanusít. 1 kat. hold adott műtrágya nélkül 59 q, 1 kat. hold adott 133 kiló szuperfoszfáttal és 87 kiló salétrommal 117 q.

Tehát egy esetben sem tapasztaltam, hogy a műtrágyák alkalmazása nem járt volna haszonnal.

Czukorrépával is néhány összehasonlító kísérletet tettem:

1889-ben termelt egyik táblán kat. holdanként műtrágya nélkül 84.75 q, kat. holdanként 200 kiló szuperfoszfáttal 131.25 q, kat. holdanként 200 kiló szuperfoszfáttal és 50 kiló salétrommal 141.25 q.

1889-ben termelt egy másik táblán kat. holdanként műtrágya nélkül 104 q, kat. holdanként 200 kiló szuperfoszfáttal és 50 kiló salétrommal 132 q.

A legkisebb eredmény mutatkozott:

1890-ben termelt kat. holdanként műtrágya nélkül 157 q, kat. holdanként 133 kiló szuperfoszfát és 40 kiló salétrom 168 q.

1892-ben volt a termes kat. holdanként műtrágya nélkül 140 q, kat. holdanként 200 kiló szuperfoszfáttal 50 kiló salétrommal 165 q.

Tavaly a kísérleti répát polarizáltattam az eredmény a következő:

	Műtrágya nélkül	Műtrágyával
Egy répa sulya	695 gr.	741 gr.
Balling	15.30	15.90
Czukortartalom	12.78	12.80
Nem cukor	2.52	3.10
Hányados	83.5	80.5
Értékszám	10.67	10.30

A cukorrépa műtrágyázásának előnyéről már annyira meggyőződtem, hogy néhány év óta, az ellenőrző parcellákat kivéve, az egész területet műtrágyázom.

Zabbal csak két műtrágyázási kísérletet tettem: 1885-ben termelt magyar holdanként műtrágya nélkül 18.58 hl. zab és 12.12 q szalma, 50 kiló szuperfoszfáttal és 50 kiló salétrommal 19.42 hl. zab és 13.82 q szalma, a terméstöbblet nem fizette meg a műtrágya árát, annak oka valószínűleg a szuperfoszfát csekély, a salétromnak aránylag nagy mennyisége.

1891-ben termelt egy kísérleti táblán kat. holdanként műtrágya nélkül 632 kiló zab 772 kiló szalma, kat. holdanként 133 kiló szuperfoszfáttal 833 kiló zab 1014 kiló szalma, itt az eredmény nagyon kedvező volt.

Árpával több ízben tettem kísérleteket, de nem a legjobb sikerrel, terméstöbblet ugyan mutatkozott, de a műtrágyázási költség felemészttette a többlet értékét.

a repceze ho-
felhasználásában
; és miután jelen
k trágyázása ké-
yázása leírására
redetiségét meg-
eim eredményét

atosabb a répa,
A dohány mü-
m nincsenek, de
tek a kali- és
a mellett szola-
lobab és a bur-
róbák eredmény-
m. A fent emli-
szuperfoszfátot,
Thomas-salakat

b ízben tettem
erletet és azon
gyaalkalmazása
evágó kísérletet;
gyar hold adott
magyar hold adott
iló salétrommal
m. holdon mü-
oldon 100 kiló
oldon 100 kiló
ommal 371.5 q.
a termés, azon-
gya mellett ta-
ya nélkül 59 q.
perfoszfáttal és

asztaltam, hogy
volna haszonnal.
szehasonlító ki-
án kat. holdan
kat. holdanként
q. kat. holdan-
50 kiló salét-

sik táblán kat.
q. kat holdan-
50 kiló salét-
kozott:
lanként mütrá-
ként 133 kiló
168 q.

kat. holdanként
oldanként 200
rommal 165 q.
arizáltattam az
kül Mütrágyával
gr. 741 gr.
> 15-90 >
> 12-80 >
> 3-10 >
> 80-5 >
> 10-30 >

ának előnyéről
nehány év óta,
az egész terü-
zási kísérletet
ar holdanként
2-12 q szalma,
ó salétrommal
a terméstöbb-
arát, annak oka
a salétromnak

ti táblán kat.
kiló zab 772
kiló super-
szalma, itt az
kísérleteket, de
let ugyan mu-
g felemészette

1885-ben termett pro m. h. mütrágya nél-
kül 11.01 hl. árpa, 818 kiló szalma, pro m. h.
50 kiló szuperfoszfáttal 50 kiló salétrommal 13.01
hl. árpa, 1042 kiló szalma, 1890-ben pro k. h.
mütrágya nélkül 1023 kiló árpa, 1004 kiló szalma,
pro k. h. 133 kiló szuperfoszfát, 1107 kiló árpa,
1292 kiló szalma, 1890-ben egy második kísérlet
eredménye volt; termés pro k. h. mütrágya nél-
kül 1108 kiló árpa, 1404 kiló szalma, pro k. h.
133 kiló szuperfoszfáttal 1251 kiló árpa 1591
kiló szalma.

E kísérletekből kitűnik, hogy a tavaszi ga-
bonák trágyázása szuperfoszfáttal alig járt ha-
szonnal, legalább nem annyival, mint az őszi
gabonánál sokszor tapasztaltam. Ennek oka min-
denesetre abban rejlik, hogy a tavasziak növényi
ideje sokkal rövidebb az ősziéknél, így tehát a
foszforsavnak hiányzik az oldására; hogy a tavaszi gabona alá már ősziel alkalmaz-
zott szuperfoszfát nagyobb hatású lenne, ennek
kipuhatólása a jövő kísérletek feladata. Azt ta-
pasztaltam, hogy a répának adott mütrágya még
kitűnő hatással volt a répat követő árpa termé-
sére is, szintén kísérletek fogják eldönteni, vajjon
nem-e jobb volna, az árpának szant mütrágyát
már az elővetemény alá adni.

Két ízben próbáltam a szuperfoszfáttal egy
időben adott chilisalétrom alkalmazását, de szin-
tén nagyobb siker nélkül; de az őszi gabonával
is úgy jártam: 1887-ben chilisalétrom és szuper-
foszfáttal trágyázott rozs semmivel sem adott
nagyobb termést, mint a csak szuperfoszfáttal
trágyázott. Azért elhatároztam, hogy a chilisa-
létromot csak mint fejrággyát a már kikelt ve-
tésre használjam. Már a búzának és repcének

fejtrágyázása chilisalétrommal nagyon hathatós-
nak bizonyult, felhívtam tehát egy árpatabla
kis részére is egy kevés salétromot és legnagyobb
örömmre e trágyázott árpa gyorsabb és üdőbb
fejlődésén csakhamar észleltem a salétrom csoda-
hatását. E váratlan siker serkentett engem, hogy
1892-ben nagyobb összehasonlító kísérleteket tegyek.

Az egyik árpatablán kihisítottam 3 holdat,
melyeket májusban salétrommal felültrágyáztam;
a tábla többi része salétrom nélkül maradt.

Termett pro k. hold chilisalétrommal 993
kiló árpa, 1420 kiló szalma, chilisalétrom nél-
kül 708 kiló árpa, 1123 kiló szalma.

Még feltűnőbb egy másik szintén tavaly
megejtett kísérletem eredménye, a mely annál
érdekesebb, mert a szuperfoszfát, kali és salét-
rom hatását mutatja az árpatermésre nézve.

Egy homokos, de termőképes talaju tábla-
ból kihisítottam 6 darabot, melynek mindegyike
300 ölnyi volt. Az elővetemény volt mü-
trágyázott cukorrépa.

Az árpa mütrágyázása akképp történt, hogy
az 1. 2. 4. 5. parcella február 16-án 25—25
kiló kénsvavas kálival behintetett a négy parcella
között kettő és pedig a 2. és 5. számú márczius
22-én kapott még 25—25 kiló szuperfoszfátot.
A vetés márczius 24-én történt; e három utolsó
parcellát 4. 5. 6. behintettem ápril 26-án még
25—25 kiló salétrommal. Az egész tenyészidő
alatt nem mutatkozott semmiféle különbség a
kali és a szuperfoszfát javára, ellenben a salét-
rom trágyázása néhány nap alatt már mutatko-
zott a vetés üdőbb fejlődésében.

Az aratás július 12-én történt, az eredményt
mutatja a következő táblázat:

Parcella száma	Mütrágyázás 300 ölnön	Termés 300 ölnön			Szalma	1 hektoliter súlya
		Á R P A				
		I. rendű	II. rendű	Összesen		
k i l o g r a m m						
1	25 kiló kénsvavas kali	142	20	162	200	68
2	25 kénsvavas kali és 25 ko. szuperfoszfát	156	18	174	217	68
3	Semmi	155	18	173	214	68
4	25 kiló kénsvavas kali és 25 kiló salétrom	229	26	255	359	68
5	25 ko. kénsvavas kali, 25 k. salétr., 25 k. foszfát	249	29	278	387	68
6	25 kiló salétrom	246	32	278	382	68

Ezen eredmény nagyon meglepő, mert az
tűnik ki belőle, hogy a kálinak semmi hatása nem
volt sőt, talán ártott is, a szuperfoszfát használata
sem járt haszonnal, a mi pedig abban leli magya-
rázatát, hogy a táblát az előző évben répa alá
200 kiló szuperfoszfáttal pro k. h. megtrágyáz-
tuk és ezen foszfátnak még akkora utóhatása
volt, hogy az árpa avval beerte és a direkte
kapott foszforsavra nem reagált; annál szembe-
szökőbb a chilisalétrom nagyszerű hatása, mely a
termésnek 60%-kal való emelésében nyilvánult.
Hogy a kalisó semmiféle befolyással nem volt az
arpatermésre, az sajátképen örvendetes tény,
mert azt tudom most a kísérletből, hogy azon talaj
ha homokos is még káliban elég gazdag. Vajjon
e dolog máshol is, így áll-e, arról a jelen évben
az országnak különböző helyein megejtendő ki-
sérletek fognak felvilágosítást adni.

Tengerivel is tettem összehasonlító mütrá-
gyázási kísérleteket, melyek eredménye azonban
nem volt nagyon fényes: 1885-ben adott 1 m. h.
mütrágya nélkül 57.41 hl. csöves tengerit, 1 m. h.
100 kiló szuperfoszfát 61.95 hl. csöves tengerit
és miután 1 hl. csöves tengeriből lett 23.4 kiló
szemes tengeri, a termés többet összesen csak
106 kiló szemestengeri volt.

Már más eredményt mutatott egy 1891-ben
keresztül vitt kísérlet: A vadászat kedvéért egy
majdnem terméketlen parlag földön tengerit ter-
mesztettem, de hogy némileg biztosítsam a ter-
mést m. holdanként 100 kiló szuperfoszfáttal trá-

gyáztam a földet, a termés volt pro m. hold 650
kiló csöves tengeri, ugyan elég kevés, de a mely
eredmény, tekintettel arra, hogy a mütrágya nélkül
hagyott próba holdon a csövépződés sem mutat-
kozott, elegendő. Megjegyzem, hogy a föld egy-
általán nem volt alkalmas a tengeri termelésére.

1892-ben is tettem összehasonlító kísérletet,
de azt a furcsa tapasztalatot szereztem, hogy a
mütrágyázott hold 50 kilóval kevesebbet hozott,
mint a trágyázatlan; ennek oka valószínűleg a
talaj nemében rejlik.

Ezzel bezárom cikkemet s boldognak érez-
ném magamat, ha közlésével némi szolgálatot
tehettem a közügynek.

Répcze-Szent-György. Rovara Frigyes.

Tejesüveg-zár pergament-papírral.

Ö Ez áll egy az üveg nyakára szorosan
rásimuló karikából, mely karika fölött egy ken-
gyel van, melyet az alsó karikával plombe-kö-
téssel lehet összekötni. A karikák czinezett
(önözött) Bessemer-pléhből készülnek és lekonyi-
tott pléhlemezekkel vannak ellátva, melyek az
üveg szélét fogják körül. A bekötés, illetve az
üveg elzárása úgy történik, hogy az alsó karika
fölött lévő kengyelt felnyitjuk, mint az 54. ábrán
látható; az elkészített pergament papirszeletet a
karikára tesszük s most a kengyelt visszahuzva,
azt az alsó karikával összekötjük, esetleg a kö-
tést plombe-val is ellátjuk. Ha nagyobb nyomást

keell ellensúlyozni, akkor a karikat lemez helyette-
síti és a lemez fölé jő a kengyel. Bécsben már
több tejüzletben használják az ilyen zárral el-

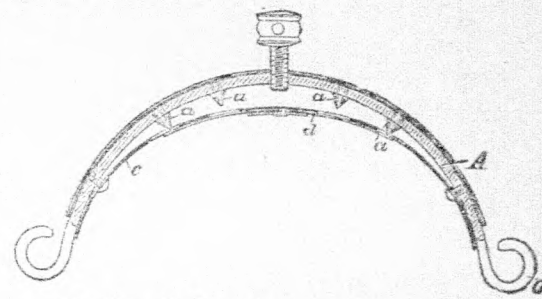

54. ábra. Tejüveg-zár pergament-papírral.

látott tejes-üvegeket s nagyon meg vannak vele
elégedve. E záró-készüléket a C. Stölze s Söhne
czég készíti Bécsben. S.

Zabla makranczos lovak számára.

Ö Makranczos lovak megfékezésére szolgál
a mellékelt ábrán bemutatott Schöttner által fel-
talált zabla. Mint az 55. ábrán látható e zabla két
részből áll: s pedig az A kengyelből, melynek
belső felületén a szögecsék, illetve csucsk állnak
ki. Az A kengyelhez van erősítve egy c d aczél-
lemez, melyen a csucskoknak megfelelő nyílások
vannak készítve. Ha most a ló pl. elakarja ra-
gadni a kocsit vagy lovat, e zabla O kampóiba

55. ábra. Zabla makranczos lovak számára.

akasztott kantárszarak meghuzása által az A
kengyelen lévő csucskok érzékeny nyomást gya-
korolnak a ló nyelvére úgy, hogy az soká nem
tudván e fájdalmat elviselni, megáll. Ha a kan-
társzarakat eleresztjük, akkor a csucskok a c d
aczéllemez rugalmassága következtében hatályon
kívül helyeztetnek. S.

Vegyesek.

Mai számunk tartalma:

Közlemények az orsz. magy. gazd. egyesület köréből	Oldal
(«Köztelek-estély.» — A gazdasági tanulmányut	255
Amerikába. — A «Baross»-szoborra beérkezett	
ujabb adományok. — Meghívó. — X. tenyész-	
állatvásár. — Ertesítés. — A borászati szakosz- tály ülése.)	
Tárca. A gabonázóghitel Oroszországban. Dr.	
Sármay József	256
Az országos lötenyészletről. Ifj. gr. Almásy Kálmán	260
A tavasziak trágyázása. Rovara Frigyes	261
Tejesüveg-zár pergament-papírral. S.	263
Zabla makranczos lovak számára. S.	263
Vegyesek	263
Személyi hírek. — Gyász hírek. — Kivonat a hi- vatalos lapból. — Az agrarizmus diadala. — Permetező-próba. — A jászberényi lóvásár. — Az idei pozsonyi lóversenyek. — A filloxeralepett községek száma. — Mozgalom a kézimunkaokta- tás terjesztése érdekében. — A székesfehérvári méntelep-osztály. — A velencei tóviz színének rendezése. — A német társadalom-politikai egylet gyűlése Berlinben. — Szigorítás az állat- egészségügyi rendszet terén Németországban. — A marhavész Oroszországban. — Sorsjegy és di- jazással egybekötött lóvásár Münchenben. — A tőzsdeadó Ausztriában. — Apró hírek.	

Kereskedelem és tőzsde — 265
 Budapesti gabonatőzsde. — Határidők árfolyama.
 Élelmiszerek a budapesti hetivásáron. — Állat-
 vásárok.
 Az országos gazdatanács folytatolagos ülése — 267

Figyelmébe ajánljuk olvasóinknak, hogy a «Köztelek» mult évi teljes évfolyama díszesen bekötve (2000 oldal) 12 forintért, díszes bekötési táblák I frtért, egyes számok 20 krért kaphatók.

Személyi hírek. Tóth József eperjesi ker. állami főállatorvos és Havas Jakab ker. állami állatorvos a szolgálat érdekében kölcsönösen áthelyeztettek.

Gyász hírek. Barsi József, az akadémia levelezőtagja s az orsz. statisztikai tanácsnak volt tagja, elhunyt 83 éves korában. A statisztikai tudomány szorgalmas munkáját gyászolja az elhunytban. — Elhunytak: Kern Aurél gödöllői kir. járásbíró, Veresmarthy Béla pestvidéki törvényszéki bíró.

Kivonat a hivatalos lapból. Alapszabály jóváhagyása. A földmivelésügyi m. kir. miniszter a gödöllői volt urbéri telkes gazdák és zsellérek közös birtokainak mikénti kezeléséről szóló alapszabályait f. évi 3558. számú leiratával jóváhagyta. — **Pályázat.** A sóvári m. k. erdőhivatal kerületében betöltendő I-ső, esetleg II. osztályú 700, illetve 600 frt fizetés és mellékilletményvel járó erdési, ugy erdészjelölti és 2 erdőgyakornoki állásra. Folyamodások f. é. márczius hó 19-ig fenti hivatalhoz. **Állatjórányok.** Ragadós tüdőlob 97 k. 302 u., k. 1 u. 1 k. Száj- és körömfájás 126 k. 518 u., k. 3 k., t. 143 u. Lépfene 26 k. 26 u. Veszettség 7 k. 7 u. Takonykór és bőrféreg 69 k. 80 u. Himlő 20 k. 32 u. Tenyészbénaság és hólyagos kiütés 4 k. 8 u. Rühkór 16 k. 30 u. Sertés-orbáncz 30 k. 126 u.

Az agrarizmus diadala. Lapunk mult számában már előre jeleztük a német birodalmi gazda-szövetség megalakulását. A szombat délutáni ülésről ugyanaznap este szerkesztőségünkhez a következő sürgöny érkezett:

Berlin, február hó 18-án este 7 óra 12 p. A mai nap fordulópontot képez a német birodalom mezőgazdasági történetében. Ma délután tizezer gazda alakította meg rendkívül nagy, de méltóságteljes lelkesedéssel a birodalmi gazdaszövetséget. A szövetség minden politikai pártállástól menten a birodalom minden falujában szervezkedik, pusztán gazdasági célok elérésére s befolyását első sorban a választásoknál érvényesíteni. Részleteset levélben. *Egán.*

Ennyit mond a távirat Németországban élő lelkes hazánkfiá, lapunk meleg barátjától. Azt hisszük ez is elég felelet napilapjaink ama tendenciózus távirataira, a melyekben ama bizonyos berlini levelezők, ama bizonyos magasrangú politikai egyéniségek nyilatkozatai alapján, az egész dolgot politikai csinynek stb. szerették volna deklarálni. Faktor lett a „Bund der Landwirthe“ egyszerre Németországban s befolyásának hasznosságát nemcsak a birodalom, de egész Európa gazdasági életére, csakhamar mi is fogjuk érezni.

Permetező-próba. Az orsz. magyar gazdasági egyesület a földmivelésügyi m. kir. miniszterium támogatásával ez évi május hó 28-án, vasárnap Budapest fő- és székváros mintaszőlőtelepén nyilvános permetezőgép-próbát rendez. A különböző permetezők sik és dombos területen, szőlőkön, burgonyán, répán, gabonaneműeken, cserjéken és gyümölcsfákon próbáltatnak ki. A próbán részt-

vehet minden belföldi vagy külföldi iparos vagy annak képviselője Bejelentési határidő május 10. A mintaszőlőtelep a helyi érdekű vasut egyik állomása és igen kényelmesen elérhető. Az érdeklődő gazda-, szőlő- vagy kertészközönségnek alkalma lesz a legújabb és legjobb gépeket működésben láthatni és a permetezés eljárásáról szakszerű utmutatást hallhatni. Bárminemű felvilágosítással szívesen szolgál az orsz. magyar gazdasági egyesület titkári hivatala (Budapest, Köztelek.)

A jászberényi lóvásár. A jász-nagy-kun-szolnokmegyei gazdasági egyesület 1893. év őszén Jászberényben tenyész és használati lóvásárt rendez. A vásárra csak eladó lovak hozhatók és azok a rendező-bizottságnál előre bejelentendők. Kivánatos, hogy a betanított lovak kettős, négyes stb. fogatba összefogva, a hátsó lovak felszerelve hozassanak a vásárra. Nyers lovak feken vezetendők elő. A vásáron bármely magyarországi lótenyésztő vehet részt. A vásár két napra terjed, az első napon szabadkézből, a másodikon árverés útján adatnak el a lovak. A gazdasági egyesület igen élénk mozgalmat indított meg a vásár sikere érdekében, a mi dicséretére válik. A vásár szervezése és annak publikálásra eddig igen praktikus és józan felfogásra vall. Csak így tovább és a siker el nem maradhat. *Pt.*

Az ideai pozsonyi lóversenyek feltűnően átváltoztatott feltételeit a mult heten adta ki a bécsi Jockey-klub. Négy versenynap helyett az idén Pozsonyban csak három lesz és pedig közvetlenül egymás után. Ez a távolról jövő katonatisztek részvételének jobb biztosítása érdekében tett intézkedésnek tekintendő. A versenyeken nemcsak urlovasok fognak nyeregbe ülni, hanem jockeyk is, mi a versenyeket a közönségre nézve érdekesebbé teszi. Minden nap két olyan verseny lesz, melyben jockeyk lovaloghatnak. Lovagolhatnak ezek a harmadik versenynapon megtartandó pozsonyi akadályversenyben is, mely a budapesti és alagi akadályverseny elestével az egyedüli lesz Magyarországon, mely 8000 frankkal van díjazva. A pozsonyi nagy akadályversenyt, mely ismét 24 ezer frankkal és a király által adandó tiszteletdíjjal lesz dotálva, az első napon tartják meg. A második nap főszáma a pozsonyi nagy gátverseny lesz. Nevezések márczius 3-án záródnak.

A filloxeralepelt községek száma a szorosán vett Magyarországon az 1892. év decz. hó 31-én a «Földmivelési Értesítő» legutóbbi száma értesítése szerint 2322 volt; tehát a mult évi növekedés nem nagyobb mint 153 község. Ha tekintetbe vesszük azonkörülményt, hogy a miniszterium közgei a mult év folyamán a miniszter egyenes utasítására sokkal nagyobb rigorozitással jártak el az infekciók kutatásánál s mindennek daczára mégis csak 153 új infekciót voltak képesek a mult évek 3—400 községre terjedő infekcióival szemben találni, könnyen arra a téves meggyőződésre juthat a felületes szemlélő, hogy a filloxera-vész terjedése csökken. Ha tekintetbe vesszük azonban az inficiált községek számát, mely immár a szőlőterülettel bíró községek összes számának 50%-át meghaladja, ugy a mult évi csökkenés az előző évekkel szemben könnyen megmagyarázható. De tovább menve a szőlőterülettel rendelkező községek másik 50%-ának legalább is újabb 50%-a, de bizonytalán több is pusztán immunis homok szőlőterülettel rendelkezik, legalább 20%-a esik Erdély területére, a mely szőlő területeket a filloxera inváziója ellen védi elsősorban az ott eddigelé még csekély mértékben elterjedt vész, másrészt a kis szőlőterületeket környező óriási bérczek és erdők. A nem immunis talajjal rendelkező és mindedig filloxeramentes szőlősközségek száma tehát alig haladja meg az összes szőlősközségek számának 10%-át. Könnyen belátható már most, hogy e 10%-on

a filloxera oly nagy arányu terjedése többé nem lesz konstátálható, mint azt az előző években észlelhettük. Horvátországról valószínűleg a későbbi számokban látunk kimutatást, eddig csakis az 1890. évig terjedő adatokat ismerjük, melyek szerint Horvátországban 315 zár alá helyezett szőlősközség volt; ha ezek számát az 1892. év végével 400-ra tesszük, ugy a magyar korona területén levő összes zár alá helyezett szőlősközségek száma megközelíti a 2,800-at. *A.*

Mozgalom a kézimunkaoktatás terjesztése érdekében. Teleki Sandor gr. képviselő mozgalmat indított parlamenti körökben a kézimunkaoktatás felvétele tárgyában. Az e végett f. február hó 18-án a képviselőházban megtartott szakértekezlet melegen karolta fel az ügyet. *Guttenberg Pál* tanár ez alkalommal tartott előadása során rámutatott e fontos nevelési problémára. A nemzet nagy tömege, az alföldi zsellérség, a felföldi tölgyai, de még a városi szegény nép is mennyire el van hanyagolva a nevelés azon gyakorlati elemeiben, a melyek a produktív munkásságra elengedhetetlenek. Ráutalt továbbá mindazon kísérletekre, a melyek e téren nyugoti nemzeteknél tettek: skandinávok, angolok és németek ugyanis társadalmi uton a nép minden rétegeben othonossá tették azon elemi gyakorlatokat, a melyek a fának és ércnek feldolgozásánál érvényesülnek. Világszerte érlelődik az a meggyőződés, hogy a népjólét fokozására a gazdasági nevelésnek ugyan olyan mértékben kell érvényesülnie, a milyen mértékben a szellemi nevelés érvényesül. Szólo azért kívánta a törvényhozás faktorainak figyelmét a problémára irányozni, mert a társadalomban ez idő szerint már olyan visszhangot keltett a kézimunkaoktatás eszméje, hogy hazánk sok tájékan kereskedelmi kamarák, tanítói körök, erkölcsi testületek foglalkoznak vele. Társadalmunk annyira ráerlelődött, hogy előbb-utóbb a megoldás terere fog lépni.

A székesfehérvári méntelep-osztály istállóiban a mult hó végén nyolcz darab mén influenzába esett. A parancsnokság a baj továbbterjedésének megállítására a legintenzívebb óvintézkedéseket fogantatosította. Miután az influenzába esett mén a törvény értelmében 60 napon át a meggyógyulástól számitva contumacia alatt tartandó, ennél fogva a székesfehérvári osztály azon veszélynek nézett elebe, hogy a kár általános felléptével, a ménnek sem a bér, sem a fedezett állomásokra május hó előtt ki nem vonulhatnak. Felelősen említeni, hogy ezen körülmény mily súlyosan érintette volna a dunántuli tenyésztést s illetve a fehér, veszprém és sopron megyei lónevelő gazdákat. Ennek következtében a lótenyésztési osztály főnöke, az orvosszakértők véleményének meghallgatása után ugy intézkedett, hogy az egészséges ménnek az állomásra kivonuljanak s ott az állomás istállójában még tíz napig vesztégtároltassanak s ha ezen idő leforgása után egészségesek maradnak, velük a fedezett megkezdhető. A bérmenekre is kiterjedt ezen rendelkezés. Minden ménbérő az egészséges ménjét azonnal átveheti és birtokára vitetheti, akaratától tétetven függővé, hogy bérmené használatát mikor kezdje meg. Ezen dislocatio nagyon valószínűleg utját állja annak, hogy a baj az osztály összes ménjeit inficiálja, a tenyésztőknek pedig lehetővé teszi, hogy a legjobb időszak alatt sárló kanczáikat fedeztethessék. *⊙*

A Velencei tó vízszinének rendezése. Egy érdekes mozgalomról kívánunk az alábbiakban beszámolni, mely a Velencei tó tulajdonosai közt indult meg, e tó vízszinének emelése illetve állandósítása érdekében s a következőkben áll. A Velencei tó vize tudvalevőleg leginkább eső és hóléből táplálkozik, ennél fogva a tó vizállása első sorban a csapadék mennyiségétől függ. Ha ez kevés, mint a legutóbbi években tényleg volt, ugy természetes, hogy a különben is csak csekély átlagos mélységű tó még jobban lepad. A természetes apadást nagyban elősegítette még egy másik körülmény is, nevezetesen, hogy a tónak, annak déli végén egybefüggő úgynevezett alsó tó 1890—91. évek folyamán ki-

Budapesti gabonafőzsde, február 20-án. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» tudósítása.) A gabonafőzsde forgalma a mai tőzsdén gyenge volt. Az árak a tegnapiakhoz képest nem csökkentek ugyan sőt az irányzat inkább szilárdnak mondható, mind a melletti a kereslet igen korlátozott volt. Malmink az árvízveszélytől félve, nem vásárolnak és csak a legszükségesebbre szorítkoznak. Buzát ma mérsékelttel kínáltak, a kereslet korlátozott volt és elkölt szilárd irányzat mellett Ca. 10—12,000 méter-máza napi áron.

Egyéb gabonafőzsdékben csekély az üzlet és változatlan az irányzat, ugy szintén változatlan az irányzat a határidő üzletben is.

Budapesti gabonafőzsde, február 21-én. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» tudósítása.) Semmi élénkesség nem mutatkozik a mai tőzsdén sem, árak és irányzat változatlan. Búza őszre 7.61—7.62 frt, tavaszra 7.52—7.53 frt, tengeri 4.78 frt, Zab tavaszra 5.64 frt. Repce őszre 11.45 frt szilárd.

Határidők árfolyama Budapesten.

	febr. 17.		febr. 18.		febr. 20.	
	legmag.	legmag.	legmag.	legmag.	legmag.	legmag.
Búza						
1893. őszre	7.58	7.60	7.62	7.64	7.60	7.62
1893. tavaszra	7.48	7.50	7.52	7.54	7.50	7.51
Tengeri						
1893. máj.-jun.-ra	4.75	4.77	4.77	4.79	4.77	4.78
Zab						
1893. tavaszra	5.55	5.57	5.63	5.65	5.63	5.65
Repce						
1893. aug.-szept.	12.—	12.10	11.3/4	11.4/8	11.30	11.40

Határidők árfolyama a külföldi gabonafőzsdéken.

	febr. 17.		febr. 18.		febr. 20.	
Bécs (100 kgrként frtban.)						
Búza tavaszra	7.71	7.69	7.68			
Rozs tavaszra	6.69	6.68	6.69			
Zab tavaszra	5.98	5.98	6.03			
Tengeri máj.-jun. 93.	5.10	5.12	5.13			
Repce február	13.30	13.35	13.50			
aug.-szept. 93.	12.50	12.65	12.90			
Berlin (1000 kgrként márkában.)						
Búza apr.-máj.	155.25	154.50	154.25			
— jun.-jul.	157.50	157.—	156.75			
Rozs apr.-máj.	137.75	137.50	137.25			
— jun.-jul.	139.75	139.50	139.25			
Zab apr.-máj.	143.75	143.75	143.50			
— jun.-jul.	144.25	144.25	143.75			
Páris (100 kgrként frankban.)						
Búza folyó hóra	21.60	21.60	21.50			
— márcz.	21.75	21.75	21.75			
— első 4 hó	22.10	22.10	22.—			
— márcz.-tól 4	22.40	22.30	22.25			
Liszt folyó hóra	47.90	47.90	47.50			
— márcz.	48.10	48.25	47.80			
— első 4 hó	48.40	48.40	48.25			
— márcz.-tól 4 hó	48.90	48.90	48.75			
New-York (bushel-ként cents-ben.)						
Búza febr.	77.3/4	77.3/8	77.3/4			
— márcz.	78.1/8	77.3/4	77.3/8			
— jun.	80.1/2	80.1/8	80.—			
Tengeri febr.	51.1/2	51.1/8	50.3/4			

Ipartermények. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» tudósítása.) **Kőolaj.** Az üzlet irányzata szilárd. Jegyzések: első rendű amerikai 20.50, első rendű orosz 19.50, elsőrendű szalon (császárolaj) 29.00 frt. — **Repceolaj** szilárd, nagyban 33.00—33.75, kicsinyben 36 frt. — **Orosz Baku-olaj** elsőrendű 19 frt.

Koncentrált takarmányok. (A «Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» tudósítása.) **Korpa.** Az üzlet irányzata lanya. Árak: finom 3.40, goromba 3.40, rozskorpa 3.80 frt. — **Malátacsira** 4.50—4.70 frt. — **Árpáda** zsákmalma 5.90 frt. — **Tengeridara** 5.50—5.70 frt. — **Konkolyos vad búkköny** 3—3.10 frt. — **Olajpogácsa** 5.75—6.— frt. **Napraforgópogácsa** ab Nagy-Károly 5.50 frt. — **Tökpogácsa** 5.60 frt.

Szeszüzet. (G. G.) A múlt heti zárlatárak változatlanul tartják magukat. **Bécs** 13 frt 40 kr zárul. Heti jegyzés: finomított szesz 50.75—51.25 frt, élesztőszesz 52.00—52.25 forint, nyers szesz adózott 49.00—49.50 frt. Az árak pr. 10,000 literfok hordó nélkül franko vasut Budapest értendő készpénzfizetés mellett.

A budapesti m. kir. állami vetőmagvizsgáló állomás az 1892/3-iki idényben f. é. február 21-ig, az alább megnevezett magkereskedők és termelők számára a következő mennyiségű vetőmagvakat plombozta le.

	Luczerna Lóhere Összesen		
	méter	m	á z s a
Mauthner Ödön Budapest	721	609	1330
Deutsch Gyula	279	97	376
Haldek Ignác	244	100	344
Magy. keresk. részv.-társaság	294	35	329
Ullmann Károly Budapest	144	123	267
«Magyar Mezőgazdák Szövetkezete» Budapest	117	71	188
Littmann Armin Orosháza	179	—	179
Szavoszt Alphons Budapest	81	29	188
Frommer A. Herrman Budapest	22	19	41
Nöthling Vilmos	7	1	8
Boross Dezső és társa	—	5	5

Mind összesen: 2088 1089 3177

Gróf Teleki Árvéd uradalma, Szerdahely: Lóhere 312 q 50 kg., fehér csillagfűrt 40 q, lóbab 20 q, zab 112 q, buza 68 q, répa 6 q 75 kg., petrezselyem 2 q 25 kg., luczerna 25 q 75 kg., baltaczim 20 q, hámozott francia perje 4 q 80 kg., mezei komocsin 1 q 30 kg., csomós ebir 4 q 20 kg., angol perje 3 q 20 kg., olasz perje 40 kg., murók 3 q, póréhagyma 30 kg. **Összesen 624 q 45 kg.**

Élelmiszerek a budapesti hetivásáron, 1893. febr. hó 21. (A fő- és székvárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.)

Husvásár. A mai istvántéri hidegsertéshusvásárra 22 vidéki árus 207 darab leölt sertést, 68 db leölt süldőt és 1400 kilogramm sertéshúst, 75 helyb. hentes és husvágó pedig 80 db leölt sertést, 15 db leölt süldőt és 2000 kg. husféléket hoztak. A forgalom élénk. Árak a következők: sertéshus nagyban, 100 kg. 50—52 frt, kicsinyben 1 kg. 52—56 kr, zsirnak való szalonna 100 kg. 56—58 frt, kicsinyben 58—60 kr, háj 1 kg. 60—62 kr. Az enyhe időjárás miatt ezen árak hanyatlása várható.

Halvásár a halterén. E hetivásár az előző hetivásártól eltérően igen élénk volt, mely körülmény a kevés készletnek s ebből kifolyólag a magas áraknak tulajdonítható. Helybeli 9 halász és halkereskedő által 10 mm., — vidéki halász által m. e. — mm. halkészlet hozott a piacra, mely emelkedett áron m. e. 3/4 ada talált vevőre. Viszontelárusítók a vásárolt kevés halnak mm.-ját a következő árakon fizették: Nagy élő 90—120 frt, nem élő 70—80 frt, középnagy élő 60—80 frt, nem élő 50—60 frt, apró élő 26—40 frt, nem élő 20—35 frt.

Baromfi. Hozott a Fővártérre vaspályán kb. 42,000 darab hajón — dh; 7 kocsin kb. 600 db; gyalogárusok 100 db, helybeli árusoktól kb. 500 db, összesen kb. 54,000 darabot hoztak. A forgalom élénk, a készlet nagyobb részben gyorsan elkölt. Nagyban árak páronként: tyúk 140—160, csirke 70—130, hizott kappan 200—240, sovány kappan 170—180, hizott réce 300—340, sov. 200—230, hizott lud 650—750, sov. 330—400, hizott pulyka 580—650, sovány 450—500 kr, gyöngytyúk 130—140 krajczárig. — **Az újbársártérre** a szokott helyekről vaspályán 150 darab, szekéren 50 darab gyalogárusok körülbelül 50 db, helyb. árusok 200 db, összesen m. e. 450 db baromfit hoztak. A forgalom a gyenge felhozatal és nagyobb kereslet folytán emelkedő árak mellett igen élénk. Jegyeztek páronként nagyban és kicsinyben: tyúk 140—170, csirke 100—120, hizott kappan 220—260, sov. 190—200, réce hizott 300—350, sov. —, hizott lud — kr, sov. 400, pulyka hiz. 550—650, sovány 450—500, gyöngytyúk — kron, galamb pessenyének — kron.

Tojás. Hozott Fővártérre vaspályán kb. 56,000 db, hajón — dh, 4 kocsin kb. 20,000 db, gyalogárusok kb. — darab, helyb. árusoktól 10,000 darab, összesen kb. 86,000 darab hozott. A forgalom élénk, a készlet nagyobb része elkölt. Árak: friss tojás 1 db 3—4 kr, 100 db —, 1 láda 1440 db 38.00 frt, 40 krért 14—15 db. **Az újbársártérre** a szokott helyekről vaspályán kb. 4000 db, kocsin 4300 db, gyalog árusok 500 db, helybeli árusok 3000 db, összesen 11,800 db hozott. A forgalom ugy a kellő felhozatal, mint a kielégítő kereslet folytán eléggé élénk, de az árak csökkentek. Jegyeztek nagyban és kicsinyben: friss tojás 1 darab 3—4 kr, 100 darab 270—300 kr, 1 láda 1440 db — kr, 40 krért 14—15 db, meszes tojás 1 db —, 100 db —, 1 láda 1440 db — frt, 40 krért — db.

Budapesti takarmányvásár. (A VIII. ker. Teleky-téren 1893. febr. 21-én. (A fővárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.) Felhozott 165 szekér rétszéna, 59 szekér muhar, 45 szekér zsupszalma, 22 szekér alomszalma — szekér takarmányszalma, 49 szekér tengeriszár, 569 zsák szecska. A forgalom az erősebb felhozatal folytán lanya, dacára ennek a széna ára, a múlt hetivásárhoz képest, némileg emelkedett. Az árak métermázsanként következők: réti széna 240—280, muhar 260—280, alomszalma 150—160, zsupszalma 160—200, takarmányszalma —, kukoricaszár 120, szecska 200—220 kr, 100 kéve zsupszalma 1000—1200 kr, 1 kéve (5—7 kg.) 10—13 kr, 1 zsák szecska (10—11 kg.) 20—22 kr, 1 szekér tengeriszár 500—800 kr 1 szekér alomszalma 800—1000 kr. A kőbánya mázsatéri piacra tengerifelhozatal nem volt.

Budapesti heti gabonavásár. Felhozott az újbársártérre 16 szekéren kb. 129 mm. vegyes gabona. Elénk forgalom mellett a következő árak jegyeztek: rozs 1 hl. (70—74 kg.) 420—440 kr, tengeri 1 hl. (75—76 kg.) 320—330 kr, zab 1 hl. (40—45 kg.) 2.50—2.70 kr-ig.

Állatvásárok.

Budapesti szürómahavásár, febr. 21-én. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Hozatal 244 db élő és 165 db vágott borjú, 40-vábbá — darab élő, 136 db vágott bárány. A csekély hozatal miatt a vásár különösen az élő borjúkra élénk hangulatban folyt. Bárányok iránt a kereslet gyenge. — Jegyzett árak: élő borjú 33—44 krig kilogrammként élőszuliban, fogyasztási adó és minden levonás nélkül. Vágott borjú 58—64 krig kilogrammként fogyaszt. adóval együtt dbonként 6—8 kg. levonással. Bárány 5 1/2—6 frtig páronként.

Budapesti juhvásár, február 21-én. (Wilhelm Ignác fővárosi állatorvos telefonjelentése a «Köztelek» részére.) Felhajtott 728 db hizott juh. A nagyobb felhajtás következtében, mely az ez idő szerinti heti szükségletet felülmutta, a vásár nehézkes irányzatban folyt. Az árak kilogrammonként 1 krral apadtak s az eladások vonatkozóan történtek. Jegyeztek párban 16 frtig, Suly szerint jobb minőségű 18—20 krig, silányabb minőségű 16 krig kgonként élőszuliban.

Élősertésvásár, VIII. ker. Teleky-téren 1893. febr. 21-én. (A fő- és székvárosi vásárigazgatóság jelentése a «Köztelek» részére.) Felhozott összesen 12 db. Eladott: süldő darabonként 10—12 frt, páronként 20—24 frt, félkör darabonként —, — frt, páronként — frt, hizott darabonként 60.00 frt, páronként 110—120 frt. Előszulya kg.-ként 48—52 kr.

Bécsi mahavásár február 20. A mai vásárra felhajtott 1408 drb magyar, 933 galicziai, 287 bukovinai, 1641 német, összesen 4275 darab ökr. Lanya üzletmenetnél jegyeztek mmként vágószuliban: magyar hizott ökr I. rendű 60—63, II. 55—59, III. r. 50—54; galicziai I. r. 58—59 63, II. r. 54—57, III. r. 50—53; német I. r. 60—65, II. r. 56—59, III. r. 51—55. Bika és tehén 25—33 frt. mmként élő szuliban.

Bécsi sertésvásár, febr. 21-én. (A «Magyar Agricola» távirata a «Köztelek» részére.) Felhajtás: 3196 fiatal, 4541 bakonyi sertés, prima élénk, könnyű azonban lanya. la 50—52, kiv. 53, közep 45—48, könnyű 37—42, fiatal 34—40 kr kgrként.

Szegedi mahavásár, február hó 10—13-án. (Molnár János tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtás: Első osztályú urasági igás ökr 12 db, párja 350—380 frt, másodosztályú 20 db, párja 310—350 frt, kisbirtokos céljaira 160 db, párja 350—360 frt, első osztályú tarka ökr 10 db, párja 400—450 frt, magyar tinó 1 éves 180 db, párja 80—100 forint, 2 éves 100 db, párja 120—140 frt, magyar mustra-ökör 30 db, párja 220—275, magyar tehén tenyésztésre 170 db, dbja 140—160 frt, levágásra 90 db, dbja 75—140 forint, tarka tehén tenyésztésre 30 db, darabja 130—200 forint, levágásra 42 db, darabja 90—160 frt, friss fejős 17 db, dbja 120—180 frt, magyar üsző 2 éves 40 db, dbja 60—80 frt, 3 éves 46 db, dbja 60—120 frt, tarka üsző 2 éves 100 db, darabja 70—90 frt, 3 éves 7 db, darabja 70—120 frt, bivaly-ökör 10 db, párja 230—245 db, Remonda-ló 82 darab, dbja 220—350 frt, igás-ló könnyebb 170 db, dbja 120—250 frt, nehezebb 140 darab, dbja 300—350 frt, kocsi-ló 50 db, dbja 300—500 frt, paraszt-ló 903 darab, dbja 15—80 frt, csikó 117 frt, árak nagyon változó. Remondák és jobb lovakban a kereslet nagyon gyenge volt, mivel sem a lovatörő-bizottság, sem a nagyobb lokereskedők nem jöttek el a vásárra, ez abban leli magyarázatát, hogy a jeges uton jó lovat megeveztetni nem lehetséges. Mustra-birka 45 db, dbja 4—10 frt, bárány 30 db, dbja 3—4.50 frt. Féléves malacz 383 db, párja 22—28 frt, 1 éves 167 db, párja 36—42 frt, 1 1/2 éves 52 db, párja 38—50 frt, 2 éves 80 db, párja 47—70 frt.

Ó-lubli marhavásár, február hó 6-án. (Bogyányi János tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtás: Első osztályú urasági igás ökr 7 pár, párja 250 frt, másodosztályú 12 pár, párja 150—200 frt, kisbirtokos céljaira 15 db, párja 150—200 frt, tarka ökr első és másodosztályú 100 darab, párja 250—300 frt, tarka tehén tenyésztésre 30 db, dbja 180—200 frt, levágásra 15 db, dbja 185—210 frt, friss fejős 50 db, dbja 45—90 frt, tarka üsző 45 db, dbja 60—150 frt. A vásár lanya volt. Remonda-ló 25 db, dbja 100—130 frt, könnyebb igás-ló 18 dbja 120—150 frt, nehezebb 15 db, dbja 100—140 frt, kocsi-ló 20 darab, dbja 70—100 frt, paraszt-ló 30 db, dbja 60—120 frt. Nevelőkocza malacz nélkül 15 db, dbja 30—50 frt, süldő 1 éves 40 db, párja 40—60 frt, 1 1/2 éves 20 db, párja 60—100 frt. A vásár általában gyenge.

Az országos gazdatanács ülése.

(Második nap, február hó 17-én.)

Az országos gazdatanács a „mezőgazdaságról és mezőrendőrségről” szóló törvényjavaslat tárgyalását folyó évi február hó 17-ik és 18-ik napjain folytatta és befejezte. Az e tárgyalásban február hó 16-án tartott első ülés tárgyalását lapunk múlt számában közöltük, a 17-iki és 18-iki ülések lefolyását pedig saját tudósítónk tollából az alábbiakban ismertetjük.

Jelen voltak Bethlen András gróf földmívelési miniszter elnöke alatt: gr. Bánffy György, Beniczky Gábor, Bezerédj Pál, gr. Dessewffy Aurél, dr. Gaál Jenő, H. Gothard Sándor, Kubinyi György, Miklós Ödön, Perlaky Elek, Tisza István, Zsendovics József a gazdatanács tagjai, továbbá a földmívelési miniszterium részéről Fejér Miklós államtitkár, Bedő Albert, dr. Schmidt József, Kvassay Jenő min. tanácsosok, Máday Izidor és dr. Kovácsy Sándor osztálytanácsosok és dr. Lónyay Ferencz miniszteri fogalmazó, az orsz. gazdatanács jegyzője.

Gróf Bethlen András miniszter a megjelent tagok szívélyes üdvözlése után az ülést megnyitván, mielőtt a gazdatanács a következő II. fejezet tárgyalására áttérne, felszólal:

Máday Izidor min. oszt.-tanácsos a múlt ülésen már letárgyalt 11. §-ra visszatérve, annak oly értelmű rektifikálását kéri, hogy a szab. kir. városok, mint jogi személyeknek tulajdonát képező mezőgazdasági birtokok gazdasági kezelése is ellenőrzés alá vésessék, de ellenőrző közegül ne a vármegyei törvényhatóság, hanem a közigazgatási bizottság jelöltsék meg.

A gazdatanács a 11. §-nak ily értelmű szövegezését helyesléssel fogadja.

II. Fejezet. A legeltetésről.

Ezután áttért a gazdatanács a II. fejezet tárgyalására, mely a legeltetésről szól. A 15. § a régi törvényből lett áthozva és semmi újat nem tartalmaz, egyedül a második pontja igényelt némi változtatásokat, a melyek a keresk. miniszter kívánságára eszközöltettek. A keresk. miniszter ugyanis azt kívánta, hogy ebben a törvényben a vasutak mentén való legeltetésre nézve utalás történjen a vasuti üzletrendtartásra.

Kubinyi György: egy rövid megjegyzést kockáztat általánosságban, ez pedig az, hogy a legeltetés nem gyakoroltatik kellő felügyelet mellett. Utal a felvidékre, hol az erdők pusztulóban vannak és ezt az erdőtörvény nem képes megakadályozni, ennek a pusztulásnak jórészen oka az, hogy a legeltetésre nem gyakoroltatik kellő felügyelet. A törvényben kimondani kéri, hogy a legeltetés csakis 16 éves kort meghaladó egyének által gyakorolható és egyes állatok csakis pórázon legeltethetők.

Miklós Ödön: Nem a korra helyezné a fősúlyt, hanem a pásztorok megválasztására, mert ezek gyakran a munkáslegények legsilányabb klasziszisából kerülnek ki. Szükségesnek tartja, hogy a törvényben határozottan körvonaloztassék a pásztor fogalma kvalifikációja és az azzal járó kötelezettség, és meghatározottassék az éjjeli legeltetés mikéntje is, melyet megszorítani kíván.

Perlaky Elek: Tekintettel épen azon körülményekre, a melyek a tanács előző ülésén is hangsúlyoztattak, hogy e törvénynek legnagyobb hibája a végrehajthatatlansága, épen a mostani közegek mellett, azért ez alkalommal is hangsúlyozza, hogy óhajtható a gazdasági felügyelők intézményének mielőbbi életbeléptetése. — Szükségesnek tartaná, hogy a legeltetésre nézve megynként, területenként szabályrendeletek dolgoztassanak ki. Ezt az előtte fekvő törvényjavaslat kontemplálja, de benne ez kimondva nincs.

Szóló a Miklós Ödön által hangsúlyozott pásztorok kötelezéseinek körvonalozását és az éjjeli legeltetés szabályozását is szabályrendeletileg rendezné. Fejér Miklós államtitkár elismeri, hogy ezek kimaradtak ugyan a törvényből, de szükségesnek tartja, hogy a legeltetés reformjára, a pásztorok kötelezettségeire nézve a megyék szabályrendeletileg intézkedhessenek. De csakis az mondassék ki, hogy a megyéknek adassék meg a jog, hogy szabályrendeletet alkothassanak ez ügyben, mert törvényhozási uton ezeket elintézni épen nem lehet, mert az ország különböző vidékein különböző fekvés, a klíma, az éghajlat, a melyek más és más rendelkezéseket igényelnek a legeltetés mikéntjére nézve. Ép ez volt oka annak, hogy a törvényjavaslat szövegebe nem foglaltuk bele a legeltetésre és pásztorok kötelezettségeire vonatkozó részt. Elégé indokolt tehát, hogy ez szabályrendeletileg rendeztessék.

A gazdatanács ezt helyesléssel fogadja.

A 14. § változatlanul marad.

A 15. szakasznál a közös legeltetésre használt területekre a rendelkezési jogot egyelőre Dessewffy Aurél gr. nem a birtokossági gyűlésre, hanem a községi előljárássá kívánja ruházni.

Tisza István: Nem a birtokossági gyűlésre kellene itt hivatkozni, hanem a 8. szakaszban említett tanácsra. Mert hisz a birtokossági gyűlés elvi kérdésekben határoz csak és az elvi határozatok végrehajtása vagy a községi előljárássá, vagy a községre bízatik. Tehát a 15. szakaszban «birtokossági gyűlés» helyett a 8. §-ban említett «tanács» volna teendő.

Perlaky Elek e szakasz a) pontjának stiláris módosítását kívánja, vagyis, hogy mondassék ki, hogy a legelőre hány állat bocsátható a gazdák részéről külön-külön.

Gróf Bethlen miniszter megjegyzi, hogy e szakaszban intenciója az, hogy a legelők kellően legyenek kihasználva, túlleltetés ne forduljon elő s a legeltetési sorrend okszerűen állapíttassék meg. Bel- és külföldi szakértőkkel tanulmányoztatta a legelői viszonyokat és a tanulmányozás eredménye az, hogy a legelők tényleg igen rosszul vannak kihasználva. Ezen állapotoknak orvoslására szolgál a törvényjavaslatban e szakasz, melyet elfogadásra ajánl. (Elfogadtatik.)

A 16. és 17. szakaszokat egészükben elfogadja az országos gazdatanács.

III. Fejezet. Az állattenyésztésről.

18. §-nál.

Gróf Dessewffy Aurél: Egy alázatos kéréssem van e pontnál. Tegnap a miniszter ur jelezte, hogy az érdekképviselőre vonatkozó részt kihagyta és csakis a mezőgazdaságról és mezőrendőrségről szóló törvényt kívánja bemutatni a törvényhozásnak, míg az érdekképviselőre vonatkozó törvényjavaslatlalt a mostan tárgyalt javaslatnak törvényerőre emelkedése után óhajt előállni.

Itt az állattenyésztési tételnél a tenyésztészkörletek fel vannak sorolva. Én, a ki nem tudom, hogy ez a rész miként lesz kontemplálva az érdekképviselőtről szóló törvényjavaslatban, azt óhajtom itten kifejezni, hogy az állattenyésztési teendők feletti intézkedés a gazdasági egyesületekre ruháztassék. De az állattenyésztésen kívül a fatenyésztési teendők és a földbirtok gazdasági használatáról is a gazdasági egyesületek adjanak tanácsot. A tanács nyári ülésén felhozott itt, hogy mindazon teendők nem tartozhatnak a gazdasági egyesületekhez, a melyek hatósági ingerenciát involválnak magukban. Pedig ilyennek tartom én az állattenyésztési kérdéseket, a melyek intézéséhez a gazdasági egyletek közreműködése kívánatos. Mert ha az egyleteknek a megyékben nem adunk bizonyos mértékű hatáskört, akkor a gazd. egyletek jövője tönkre van téve s miután, mint kiemelt, nem vagyok azon szerencsés helyzetben, hogy az érdekképviselőtről szóló törvényjavaslat idevágó intézkedéseit ismerjem konkrét indítványt ez ügyben tehát nem is tehetek, tisztelettel kérem tehát a miniszter urat, hogy engem e tekintetben megnyugtani méltóztassék.

Én melegen kívánom, hogy ezen javaslatból mielőbb törvény váljék, az is haladás lenne a mostani állapotokkal szemben, de az itt kontemplált intézkedések véleményem szerint oly természetűek, melyek törvényerőre emelkedve, a gazdasági egyesületek működését és tevékenységét megbénítanák.

Fejér Miklós: A mai törvényjavaslatban is a megyékre bízatik bizonyos dolgok elintézése és e tekintetben a mi megyéink gazdasági kérdésekben tanácsért így is oda fognak fordulni, a hol azt legközelebb kapják, t. i. a gazd. egyesületeknél.

A mit e törvényben mint hiányt pótolni óhajtana, ez az, hogy az állattenyésztési szakaszban speciálisan ki kell mondani, hogy a ma létező lótenyésztési és bikavizsgáló bizottságokat, a hol ezek léteznek fent kell tartani addig, míg a másik törvény intézkedik. Ezek úgy, a mint ma állanak, meghagyassanak a mai hatáskörrel.

Kubinyi György az állattenyésztésről szóló III. fejezetben egy nagy hiányt lát, melyre felhívja a gazdatanács figyelmét. A fejezet ugyanis sehoh sem emlékezik meg a törzskönyvekről. Kéri, hogy hivatkozás történjen a törzskönyvekre, a melyek nélkül nézete szerint se racionális állattenyésztés nem üzhető, sem a tudósnak kiirtását eszközölni nem lehetne.

Tisza István: Ami a törzskönyv-ideáját illeti, azt distinguálni kell a tenyésztők szempontjából és statisztikai szempontból is. A statisztikai nyilvántartást az állatlétszámot illetőleg a 17. § foglal magában intézkedéseket. A mi azon észrevételt illeti, hogy ez nehézségbe ütközik a gazdasági érdekképviselet megoldását illetőleg, szóló azon nézetben van, hogy iparkodni kell általánosítani az egész országban azt, a mi az egyes vármegyékben sikerrel életbeléptette van. Az apaállatok minimális számának meghatározása és azoknak minőségére való folytonos felügyelet több törvényhatóság területén életbe van léptetve és ez jelentékeny haladás. A 26. § meg is emlékezik egy forumról: az apaállatok megvizsgálása végett alakítandó járási bizottságok intézményéről, melyet a §-ban precízben kellene megállapítani.

Kvassay Jenő: Rámutat a különbségre, mely a multkori törvényjavaslat szövege és a jelenlegi között van. A jelen törvényjavaslat csak a szarvasmarhára ismeri el a tenyészkörletek szükségét, a régi javaslat elismeri a többi állatokra is. Ez bizonyára tévedésből maradt ki a javaslatból, mert lehetetlennek tartja, hogy indokoltan ez kihagyható legyen.

Dr. Kovácsy Sándor előadó felvilágosításul megjegyzi, hogy a lovakra nézve az eljárási módozatot a törvényhatóságok meghallgatásával a földművelési miniszter állapítja meg. Juhok és sertésekre nézve a tenyészkörletek azon indokból maradtak ki, mert ezek folytonos változásoknak vannak kitéve.

Gaal Jenő dr. legközelebb áll Tisza István felfogásához, mert a törzskönyvezést általánosságban kötelezőnek kimondani nem lehet. Nagy súlyt fektet az állatlomány minőségére egészségügyi szempontból és ha a 17. szakasz kellőleg végrehajthatik, akkor e tekintetben minden lehető intézkedések meg lesznek téve.

De osztja gr. Dessewffy Aurél azon nézetét is, hogy nagyon bajos ezen intézkedéseket megnyugvással elfogadnunk, mert azt nem tudjuk, hogy mily mértékben kívánja ő nagyméltósága az érdekképviseletet szervezni és akar-e a gazdasági egyesületeknek valami hatáskört biztosítani? Ő nagyméltósága azt mondotta a tegnapi ülésen, hogy 80 szakaszból álló kész törvényjavaslata van. Van tehát aggályaink elosztására egy mód, és ez az, hogy a 80 szakaszos javaslatot sokszorosítva e bizottság tagjainak méltóztatnék rendelkezésére bocsátani és akkor hű képét látnók az egésznek és esetleg oly tanulságokat vonhatnánk le, a melyeket ennél a törvényjavaslatnál érvényesíteni tudnánk.

Gr. Bethlen földm. miniszter: Én szívesen szolgálom információt, de ezzel ne komplikáljuk a kérdéseket és ne odázzuk el ezen szükséges törvényjavaslat életbeléptetését. Reményem, hogy e törvényjavaslat törvényerőre emelkedik, ép azért ezt akként kell meghozni, hogy önálló egészet, használható törvényt képezzen, ez okból nem lehet ezt egy jövőben alkotandó törvényre bázisozni. Gróf Dessewffy Aurél megjegyzésére, a mely itt visszhangra talál és az én intenczióimnak is teljesen megfelel, a mely oda konkludál, hogy a tenyészkörleteknek a törvényhatóság útján szabályrendeletileg való megállapításánál az érdekképviselet is igénybe vétessék, azt gondolom, hogy ez legcélszerűbben akként lesz érvényesíthető, hogy ha a törvényhatóság ott, a hol ilyen gazdasági egyesület van, ennek előleges retortáján bocsátja át az idevágó kérdéseket. Ezt a passzust törvénybe iktatandónak azonban azért nem vélem, mert ez alkalmas adna arra, hogy a gazdasági egyesületek mérlegetlenségbe bocsátkozzék a törvényhozás. Kifogásolható az is, hogy némely megyében nincs gazdasági egyesület. — Megnyugtatásul azonban mondhatom, hogy a törvényjavaslat indokolásába be fogom venni azt, hogy a törvényhatóság által alkotandó szabályrendeletnél a gazd. egyesületek előleges tárgyalása szükséges, a mennyiben ilyen gazdasági egyesületek a megye területén léteznek.

A miniszter válasza után áttért a tanács az állattenyésztésről szóló III. fejezetnek pontonkénti tárgyalására.

A 18. §-nál

Tisza István belátja annak hátrányos voltát, hogy a lótenyésztési körületeket ma nem ismerik el, de nem gondolná célravezetőnek, hogy ez a kérdés ma a §-ok útjára tereltesse és újítások hozassanak be a tenyészkörletek megállapításával. Ez óriási elégedetlenségeket szülné. A lótenyésztésnél ma is domináló állást foglal el az állam, mely akkor, a midőn a fedező-állomásokra a méneket beosztja, bizonyos célú tűz maga elé. Szóló azt véli, hogy ezen öntudatos, következetes eljárás által éveken keresztül fogunk odajutni, hogy az egyöntetűség bizonyos fokát elérjük és akkor lesz ideje a tenyészkörletek reformálásának.

Dr. Schmidt József. Egyetlen egy körülmény van, a miért ő a 18. §. módosítását akként tartja szükségesnek, hogy a lovakat illetőleg is tenyészkörletek állapítsanak meg. E körülmény az, hogy az ország sok részében hidegvérű lovak tenyésztése üzetik, a hol erre nincsenek meg az előfeltételek. Ugy áll a dolog, hogy oly vidékeken is, a hol a hibás apaállatok kiheréltetnek, ott se lehet azon segíteni, azért, mert ha a ló ép, akkor már megfelelt minden követelménynek és nincs mód arra, hogy az tenyészkörletnek deklaráltassék. És szóló ebben nagy veszedelmet lát. Különösen a mai helyzetben, midőn látjuk, hogy a szomszéd államok, Ausztria és Németország lótenyésztése hova fejlődött az utóbbi években. A mi lovaink zöme a katonai lótenyésztésre irányítatik. Hogyha a Nóri-vér belekevertetik, annyira fog hanyatlani lótenyésztésünk, hogy e hanyatlást hosszú évek czéltudatos munkája sem képes kiküszöbölni. Szükségessé tartja tehát a tenyészkörletek megállapítását és feltételét.

Dessewffy Aurél gr. osztja Tisza I. véleményét, nem ohajtaná a lovakat felvenni a tenyészkörletek megállapításánál, nem ohajtaná ezt a törvényhatóságokra bízni, mert a mai lótenyésztési rendszert czélszerűbbnek tartja. Ajanlja a tájfajta létesítésének eszméjét, a mely határozottan kívánatos, hogy létrejőjön, hogy egy bizonyos vidéken egyöntetű legyen a tenyésztés; ez ugy katonai, mint más közgazdasági szempontból is szükséges. Szóló nem kívánja, hogy a lótenyésztési ügyek is a tenyészkörletekhez szcroztassanak, de a szarvasmarha, juh és sertéseknél a törvényhatóságokat meghallgatandóknak véli.

Az orsz. gazdatanács az állattenyésztésről szóló III. fejezet 18. §-át elfogadja.

19. §.

Herényi Gothard Sándor a szakasz harmadik pontjában a «hatóság» kitétel tüzetesebb meghatározását kívánja és az adminisztrációs közeget megjelölni kéri, mely közeget szóló az alispánt proponálja.

Dr. Kovácsy Sándor előadó: Ezt a homályosnak látszó részt a 110. §. megvilágítja, melyben határozottan az mondatik, hogy ez a hatóság a főszolgabíró.

Miklós Ödön: nem helyesli, hogy a főszolgabíró — ha tán szakértő volna is — a tenyészirány megjelölésével foglalkozzék, de nem is fog az azzal foglalkozni soha. A tenyésztés érdekében kívánatosnak tartja bizonyos járási bizottságok létesítését, melyek tartozzanak az apaállathányokat konstataálni és egyuttal elrendelni, hogy azok honnan szereztesse be.

Az országos gazdatanács a 19. §-t Miklós Ödön indítványa értelmében kibővíteni javasolja.

A 20., 21., 22., és 23. §§-at változatlanul elfogadtatnak.

24. §.

Beniczky Gábor a határidőket tulságos hosszúaknak tartja a szarvasmarhákra nézve és azt 2 évre leszállítani kéri, a juhok és sertéseknél pedig egy évre.

Gróf Bethlen András miniszter, megjegyzi, hogy azt fel lehetne venni ezen §-ba, hogy a hol a törvényhatóság kivethetőnek tartja, a határidő megrövidíthető azonban általában nagyon rövid határidőket kötelezőleg megállapítani már csak azért sem lehet, mert arról is gondoskodni kell, hogy elég megfelelő apaállat álljon rendelkezésre.

Ezen bővítéssel a § elfogadtatik.

Változatlanul marad.

25. §.

26. §.

Fejér Miklós kéri, vajjon Tisza István által proponált alakban a járási bizottságok felügyelete kiterjesztessék-e a lovakra is.

Schmidt József: Ez a kiterjesztés hátrányokkal járna, mert nem minden lótenyésztéssel foglalkozó üzi a szarvasmarhatenyésztést is.

Beniczky Gábor pártolja, hogy a lótenyész-bizottmány olvadjon össze a járási bizottsággal. Több gazd. egyesület össze van olvadva a lótenyész-bizottmánnyal.

Fejér Miklós: Ma a lótenyészési bizottságok a megyékben szervezve vannak és végzik teendőjüket, de a szarvasmarha apaállatvizsgáló bizottságokkal nem egyesülnek. Bizonyos latitüde-öt engedni kell a hatóságoknak és azt mondani, hogy a megyékben létező apaállatvizsgáló-bizottmányok egyelőre fentartandók, de kívánatos, hogy azok a lótenyész-bizottmányokkal együtt működjenek.

Bethlen András gr.: E kérdésben kimondhatjuk tehát, hogy a lótenyész-bizottmányi intézmény, mely bevált, továbbra is fennálljon, a mi azonban nem zárja ki azt, hogy a járási bizottságok a tenyésztés szabályozása végett járasonként létesíttessenek.

27., 28. §§.

Változatlanul maradnak.

IV. Fejezet. A birtokhatár megjelöléséről.

29. §.

Kvassay Jenő megjegyzi, hogy az erdőkre nézve ezen törvény nem terjed ki, de a birtok határainak megjelölésénél az erdő is értendő. A § változatlanul elfogadtatik.

30. §.

Bedő Albert. Miután az erdők határainak megállapításánál a közgazdatis bizottságok intézkednek, szükségesnek tartja, hogy ide felvétel-

sék, miszerint a szabályrendelet megalkotása előtt annak tervezete az érdekelt összes közegekkel és az illetékes erdészeti bizottságokkal is közlendő.

A szakasz ily értelmű hozzátdalással elfogadtatik.

Változatlan marad. 31. §.

32. §.

A gazdatanács általános helyesléssel fogadta, hogy a vitás határkérdések megoldása e §. szerint első sorban a közigazgatási hatóságok hatáskörébe utaltatik.

V. Fejezet. A mezei dűlőutakról.

33. §.

E szakasz lényegtelen módosításokkal a múlt évi javaslatból vettett át.

34. §.

A tanács e szakaszt változatlanul hagyja.

35. §.

E szakasz bekezdése következőleg módosítottik:

A hozzájárulási arány az érdekeltég aránya szerint állapítható meg.

36., 37., 38. §§.

Elfogadtatnak.

VI. Fejezet. A faiskolákról és fásításról.

39. §.

Kubinyi György általános megjegyzéseket tesz e fejezetben foglaltakra, a felvidéki viszonyokra való tekintettel. Felvenni kéri e fejezetnél, hogy minden község köteles legyen faiskolájának művelési költségeire évi előirányzatában bizonyos összeget felvenni.

Dr. Kovácsy Sándor előadó, megjegyzi, hogy előtte szóló kivanalmának az által lehetne eleget tenni, ha a 40. szakaszba beszúrtnak, hogy: «A községi faiskola fentartásáról a község köteles gondoskodni stb.»

Tisza István a faiskola céljaira az I. kat. holdat különösen kisebb községekben soknak találja.

Beniczky Gábor 400 □-öire szállítaná le a községi faiskola terület minimumát.

Máday Izidor javaslatára az orsz. gazdatanács e szakaszra nézve azt javasolja, hogy a faiskolák rendbhozatalára a törvényhatóságok szabályrendeletet állapítsanak meg, melyek köteleztessenek a záros határidő alatt e szabályrendeleteket meghozni. A községi faiskola területe 1000 lakosig 400 □-ól, ezer lakoson felüli községben 800 □-ól.

Gróf Bethlen András miniszter szívesen hozzájárul a községi faiskolai terület minimumának leszállításához, mert súlyt arra fekteti, hogy a faiskola inkább kisebb, de jó legyen. Elfogadja Beniczky Gábor azon javaslatát is, hogy azon községek előljárói, a melyek a kitűzött határidő alatt a faiskolát megfelelőleg be nem rendezik, pénzbüntetéssel sújtassanak.

40. §.

E szakasz az előadó által proponált módon egészítettik ki.

41., 42., 43., 44., 45. §§.

Elfogadtatnak.

A 46., 47. és 48. szakaszoknál élénk eszmecserére adott okot a fának a közutakra való kiültetése és fentartása.

Perlaky Elek: Ha lesznek gazdatanácsok és járási bizottságok, ezek erre nézve legkompetensebb hatóságok lesznek. Addig, míg ezek létesülnek, megyei szabályrendelettel intéztessék a befásítás, természetesen fentartva a miniszter jóváhagyását.

Az országos gazdatanács e három szakaszt azon módosítással fogadja el, hogy a fák neme, elhelyezése, egymástól távolsága szabályrendeletek útján szabályoztassék.

VII. Fejezet. A kártékony állatok és növények irtásáról és a hasznos állatok oltalmazásáról.

Dr. Kovácsy Sándor előadó: A VII. fejezet általában módosítást nem szenvedett, csak annyi változtatás történt az 55. szakasznál, hogy ebben kimondatott, hogy a gyümölcsösök melletti erdők tulajdonosai is kötelezhetők, hogy legfőleg 30 m. távolságban a hernyókat irtásák.

Továbbá kiegészítőleg az 57. szakasszal, a melyben az mondatik, hogy a hasznos madaraknak eladása hatósági engedély nélkül tilos. Az 58. szakaszban a földművelési miniszter felhatalmaztatik, hogy ha szükségesnek találja, a hasznos madarak névsorát rendeleti uton közölje, nevezze meg továbbá azon káros állatokat és növényeket, a melyeket pusztítani kell.

Egy fontos körülményre azonban felhívja a gazdatanács figyelmét, melyet az 51. szakasz a löher- és luczernamagvak eladására nézve magában foglal.

Ezután áttért a tanács a fejezet egyes szakaszainak tárgyalására. A

49. és 50. §§.

elfogadtattak.

51. §.

Perlaky Elek felhívja a figyelmet az aranka irtásán kívül a taraczk irtására is.

Tisza István: A taraczk egészen más természetű növény, a melynek más ellenszere nincs, mint a kellő időben való szántás. Közveszély az aranka, a melyre nézve üdvözöl minden hatékony intézkedést. Felhívja a miniszter figyelmét a szerb tövisre is. Felhivandónak véli a vármegyei hatóságok figyelmét az erre vonatkozó régebb, de újabb időben sok helyen elhanyagolt szabályrendeletek végrehajtására.

Gróf Bethlen András miniszternek a régi szabályrendelet felelevenítésére irányuló megnyugtató válasza után a tanács az 52. §-t azon módosítással fogadja el, hogy a «szerb tövis» kifejezés után «s más ártalmas gaznemeket» kitétel is felvéssék.

53–60. §§.

Változatlanul hagyattak.

A törvényjavaslat folytatódagos tárgyalása febr. 18-án, délután 4 órára tüzetett.

(Harmadik nap, február 18-án.)

Jelen voltak: gróf Bethlen András földművelési miniszter elnöklete alatt Fejér Miklós államtitkár, gróf Andrássy Aladar, gr. Bánffy György, Beniczky Gábor, gr. Dessewffy Aurel, dr. Gaál Jenő, Kubinyi György, Máday Izidor, Miklós Ödön és ifj. gr. Széchenyi Imre, Tisza István, dr. Kovácsy Sándor mint előadó és dr. Lónyay Ferencz miniszteri fogalmazó, mint jegyző.

VIII. Fejezet. A hegyközségekről.

Előadó: E fejezet teljesen át lett dolgozva s kibővített a hegyközségből való kilepésre s a hegyközségek felozlására vonatkozó intézkedésekkel.

Miklós Ödön a hegyközségekről szóló 61. szakaszt melegen üdvözölné, mert e szakasz a hegyközségeknek az autonom jogok szabad gyakorlatát biztosítja, azonban az eddigiekben akként intézkedtünk egyes dolgokról, a melyek ezen szakasszal ellenmondásba jutnak. Megmondja e szakasz, mi a hegyközségek feladata.

A nagyobb birtokos egészen védtelenül áll azon kisbirtokossal szemben, kiknek szőlőjük volt, de már elpusztult és így nem védekeznek a peronoszpora, filloxera ellen. Ismeri a Nagyméltóságú miniszter ur felfogását és hogy ha elég helyesen az aranka irtása dolgában a legmesszebb menő határokig intézkedik, akkor adja meg a módot a hegyközségeknek is arra, hogy a kötelező védekezést is elrendelbessék, hatékony legyen a tömörülésük úgy a filloxera-vedekezés és egyéb károsítók dolgában.

Gróf Bethlen András földmiv. miniszter: Miután általánosságban kifogás az ellen nem tétetik, hogy a szőlőkultúra érdekében hegyközségek alakíttassanak, vegyük tehát a fejezetet tárgyalás alá.

61. §.

Dr. Kovácsy Sándor előadó megjegyzi, hogy midőn e javaslat beterjesztetett a törvényhozás elé 1887 ben, a hegyközségekről nem volt intézkedés. Ekkor az ország jelentékeny része ostromolta a miniszteriumot és azt mondta, hogy ha a hegyközségeket nem szentesíti a törvény, mint külön hegyközségeket, akkor a szőlőpusztulás elleni védekezés sikeres nem lesz. A hegyközségek végrehajtó hatalommal fel vannak ruházva.

Bánffy György gróf. Itt az a hiány maradt fenn, a mit előtte szóló felhoz, hogy t. i. az, vajjon a hegyközségek végrehajtják-e a teendőket, a melyekre hivatvák.

Fejér Miklós. Itt arról van szó, hogy a hegyközség, mint ilyen megalakuljon, megválassza a hegybíró és határozzon a felett, hogy miként akarja magát megadóztatni és mily célra.

A tanács elfogadja e szakaszt.

62. §.

E szakasznál a kötelező hegyközségek alakítására nézve a gazdatanács gr. Dessewffy Aurel javaslatára azt a javaslatot tette, hogy a szőlőterület kiterjedése a törvényjavaslatban tervezett 100 holdról 50 holdra, a szőlőbirtokosok száma pedig 30 ról 20-ra szállíttassék le.

63–71. §§.

Elfogadtatnak.

IX. Fejezet. A mezei rendőrségről.

72. §.

Az első szakasz általános intézkedést tartalmaz a mezei őrkre. Gr. Széchenyi Imre. Tapasztalatból tudja, hogy a mezei őrköt nem akarják felesketni víziőröknek, pedig a víz épen olyan részét képezi a határnak pl. tilalmi időszakban, mint a szárazföldi határ; ennél fogva kéri, hogy a törvényjavaslatba a vízi (halászati) őrk is vétessenek fel.

A tanács ezt külön szakaszba kívánja foglalni és az eskümintát is e szerint szövegeztetik.

73., 74., 75. §§.

Elfogadtatnak.

76. §.

Tisza István. Itt külön intézkedés szükséges. A 89. §. azt mondja, hogy minden letartóztatott egyén a községi eljárásnak adandó át, a 90. §. pedig a zálogolt tárgyakat is. Ez a mi viszonyaink között gyakorlatilag ki nem vehető (pl. pusztai birtokoknál.) A magánmezőrendőrnek nem lehet más főnöke, mint a saját gazdája. Ki kellene mondani, hogy minden egyéb tekintetben a magánrendőr egy kalap alá esik a mezei rendőrrel, azonban a 89. és 90. §§-ban említett állatokat saját gazdájának lesz köteles kiszolgáltatni, a ki azokat záros határidő alatt a községi eljárásnak adja át.

A határidőre nézve ajánlja az erdőtvény 176. szakasz 2-ik pontját irányadóul elfogadandónak.

77. §.

Elfogadtatik

78. §.

Beniczky Gábor a községi mezőőröknek önvédelmül engedélyezett fegyverviselés ellen emel szót, kik a fegyverrel sok visszaélést követnek el, nevezetesen orrvadászatot folytathatnak.

Gróf Bethlen András miniszter megjegyzi, hogy miután a 91. §. szerint a fegyverviselési és fegyverhasználati jog szabályozása rendeleti uton a belügyi és földmívelési miniszterekre van bízva, ebben megnyugvást lehet találni; a maga részéről igéri, hogy lehetőleg oda fog hatni, hogy az orrvadászatnak eleje vétessek.

Miklós Ödön indítványára az eskümintába felveendőnek tart a gazdatanács egy oly passzust is, hogy a mezőőr a fegyverrel «visszaélni nem fog.»

81—84. §§.

Elfogadtatnak.

85. §.

Tisza István e szakasz bekezdését következőképpen kívánja kezdeni: «A mezőőr megzálogolhatja és alkalmas zálogtárgyak hiányában letartóztathatja...»

A zálogolás jogát megadná a földbirtokosnak, gazdatisztnak és bérlőknek is.

A tanács e szakasznak ily értelemben való szövegezését javasolja.

86., 87., 88., 89., 90., 91. §§.

Elfogadtatnak.

X. Fejezet. A kártérítési ügyekről.

92. §.

Gr. Széchenyi Imre és Miklós Ödön a mezőőröket a szolgabíró biráskodása alól a községi eljárás felettes hatósága alá kerik helyezni.

Verbói marhavásár, február hó 3-án. (Püti Máttyás tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtás: Első osztályú urasági igás ökör 8 db, párja 380—420 frt, másodosztályú 10 db, párja 350—380 frt, kishirtokos céljaira 30 darab, párja 280—300 frt, tarka ökör első osztályú 25 db, párja 250—280 frt, másodosztályú 20 db, párja 230—270 frt, német tinó 5 db, párja 120—140 frt, 2 éves 4 db, párja 155—200 frt, tarka tehén tenyésztésre 30 db, párja 100—120 frt, levágásra 10 db, darabja 80—130 frt, friss fejős 40 darab, dbja 80—130 frt, tarka üsző 15 db, dbja 50—65 frt, 2 éves 8 db, dbja 80—110 frt. Igás ló könnyebb 20 db, párja 180—220 frt, nehezebb 17 db, párja 240—300 frt, parasztló 15 db, párja 160—210 frt, vágóra 4 db, párja 35—45 frt. Nevelőkocza malac nélkül 4 db, dbja 30—35 frt, süldő 1 éves 13 db, dbja 15—20 frt.

Sátoraljai helyi marhavásár, február hó 6-án (Schmidt Lajos tudósítása a «Köztelek» részére.) Felhajtás: Első osztályú urasági igás ökör 40 db, párja 320—350 frt, másodosztályú 20 db, párja 200—260 frt, kishirtokos céljaira 60 db, párja 180—220 frt, magyar tinó 3 éves 40 db, párja 120—130 frt, musta-ökör magyar 20 db, 260—280 frt, magyar tehén tenyésztésre 50 db, 100—120 frt, levágásra 60 db, 90—110 frt. Igás ló könnyebb 60 db, darabja 50—70 frt, igás ló nehezebb 40 db, dbja 40—60 frt, parasztló 100 darab, darabja 40—50 frt. Nevelőkocza malac nélkül 10 db, dbja 20—30 frt, süldő 1 éves II. minőségű 20 db, dbja 12—16 frt, 1/2 éves II. minőségű 15 db, dbja 15—20 frt. Szarvasmarha szép számban és minőségben hajtott fel, mivel azonban a vasúti vonalak a hófúvások miatt 4., 5., 6. és 7-én általában nem közlekedtek, vevők nagyon kis számban jelentkezvén, az eladás csekély volt.

Szerkesztői üzenetek.

J. L. Nem közölhető a hasontárgy jobb felelet miatt.

B. M. B.-Fadd. Az antiptions-billt figyelemmel kísérik, de miután az új elnök installációjáig — márcz. 5. — minden ülés szünetel, a dolog csak a jövő hónapban jön tárgyalás alá. A billt különben már a nyáron ismertettük. Köszönjük levelében tolmácsolt bizalmát a lap irányával szemben, mely mindig az marad, a mi a jelenben a P. L. irányával ellentétes.

P. L. Déva. Mai számunk hivatalos részében a felelet, különben levél ment.

B. Gy. A dohánycikló. Nem közölhető.

L. B. Szabolcsbánya. «Szakvélemény» nem közölhető.

K. O. Heurika. Köszönjük az érdekes adatokat s kérjük a továbbiakat és megbocsát azonban, ha a kimutatott tiszta jövedelmet nagyon csekélynek tartjuk, mert ha egy kat. hold öt évi eredménye 57-63 frt, egy egy évre csak 11-33 frt jövedelem esik. Nem kevés ez annyi veszélyességért?

R. K. Uppés. Becses sorait áttettük a nyugdíj-szöveket ügyében működő bizottsághoz.

N. P. Hódmezővásárhely. Közönséges kanca telivér-ménnel fedezve már az első ivadékból félévvel ad, de azután folytathatjuk e fedezést in infinitum, azért telivért nem kapunk. Az első ivadék a valódi félvér, míg a későbbiek már a tulnyomó nemes vér folytán magas felvérekné mondhatók. Mint általánosan ismert dolgot, a kérdések sorába fel nem vehettük.

M. M. Szege. Nem közölhető.

H. A. Halle a/S. A koronajavak a királyi család birtokai, illetve a mindenkor uralkodó személyes jövedelmét képezik, tehát a bevételek a királyi pénztárba folynak be. A gödöllői uradalmon kívül a holicai uradalom Nyitra megyében szerepel mint koronabirtok. A kincstári vagy állami javak egy elnevezés s az államnak, mint jogi személynek magánbirtokait képezik, jövedelmük tehát a pénzügyminiszteriumba folyik be. Az állami ménesbirtokok, mint Bábolna, Kishér, Mezőhegyes és Fogaras, szintén az állam tulajdonát képezik, de speciális célokat, a lötenyestést szolgálják s a földmívelési miniszternek vannak alárendelve minden tekintetben. Végül a vallási és közalapítványi birtokok azok, melyek egyesek által vallási, közoktatási vagy egyéb a közjavat előmozdítani hivatott céllal hagyományoztatnak s a kultuszminiszternek vannak alárendelve, míg jövedelmük a hagyományozó által kikötött célra használhatók fel. Az illusztrációk szíves beküldését kérjük.

S. E. Baja. Csakis mint rövid vegyest hozhatjuk, mert nagyon helyi érdekű, de mert magának az ipar meghonosításának, mely már csak a külföld fogyasztására épít, tehát ingatag alapon indul meg, nem vagyunk barátai.

D. A. Istvánegyháza. Kovács Béla előadása az egyesület évkönyvében jelenik meg, de a lapban közölni nem lett.

Kiadóhivatali üzenetek.

U. M. Vítka. Az 1-ső számot meg nem küldhetjük, miután belőle egy sincs készleten.

Sz. G. K. Lóna. Rendelítési helyére juttattuk.

Gr. Bethlen András miniszter felszólalása után azonban a tanács az eredeti szöveget fogadja el.

93. §.

Következőleg szövegeztetett: A tilosban talált baromfi, ha be nem hajtható, elejthető stb.

94. §.

Tisza István javaslatára e szakasz második pontja a következőleg módosítottatik:

«Ha a károsult csak a 100. és 101. szakaszokban megállapított kártérítést igényli, ezt neki a községi eljárás megállapítja.

95—99. §§.

Elfogadtatnak.

100. §.

A kártérítést 2 krról 5 krra emeli fel a tanács.

101. §.

Elfogadtatott.

102. §.

E szakasz azon intézkedését, hogy a megítélt kártérítési összeg, ha azt az illető kárttevő fizetni nem képes, munka teljesítése által rovándó le, a tanács minden tagja általános helyesléssel fogadta. A lerovas módjára nézve Fejér Miklós államtitkár javaslata fogadtatott el, mely szerint a kárttevővel községi közmunka végeztessek, s ez a károsult javára, az utóbbi terhet képező közmunkába számítassék be.

103. §. Elfogadtatott.

104. §. második bekezdésében lényegtelen stiláris módosítást eszközölt a tanács Tisza István javaslatára.

XI. Fejezet. Kihágások és büntetések.

105—107. §. Elfogadtatik.

108. §.

Tisza István javaslatára e szakasz akként módosított, hogy a károsult kártérítési igénye mellett a kihágást is szorgalmazhatja, de csak egyidejűleg.

Az országos gazdatanács a hatóságokról szóló XII. fejezetet változatlanul elfogadta. A XIII. fejezet a zárhatókat foglalja magában, melyek a rendesek és így kivánni valót nem hagynak hátra.

A törvényjavaslat ekként letárgyaltván, gróf Bethlen András miniszter az országos gazdatanács tagjainak közreműködésükért köszönetet mondván, az ülést bezárta.

B. E. Budapest. Lapunkat január 1-től megindítottuk, 1. és 2. szám azonban nincs. A kishirdetést beiktattuk.

S. L. Nagy-Lóos. A címet megváltoztattuk.

H. A. Szege. Az elmaradt számot megküldtük; utánnézünk a dolognak; nálunk a lapok rendszeren vannak expedálva, az ottani postán lehet a hiba, a mely valószínűleg a délután odaérkezett lapokat nem kézbesíti; kérjük ott is intézkedni.

Acsi cukorgyár. Megküldtük.

B. M. Szege. Válaszunk ment.

G. P. Csicsény. A. F. Délegyháza. B. D. Tarány. Ajánlatukat illető hirdetőhöz áttettük.

K. G. Vámosfalva. A címet megváltoztattuk s a beküldött kishirdetést beiktattuk.

Többeknek. Lapunk kishirdetési rovatában egy külföldön élő, hazánkfa által keresett 1 pár ló már megvétetett.

Sz. B. Velejte. Az elmaradt számokat megküldtük a három elsőből azonban egy sincs készleten.

K. J. Czece. Megküldtük.

S. S. Tornya. A kért címeket megirtuk.

K. Gy. Nagy-Dorogh. Lapunkat a kért címre küldjük, az évkönyvet is megküldtük.

K. K. Réde. A címet megváltoztattuk; levelének többi részére az o. m. g. e. fogja megadni a választ.

S. testvérek. Hatrougyos. A kért számot megküldtük, levelük másik részére ajánljuk lapunk kishirdetési rovatának igénybevételét.

F. Gy. Nagy-Szalócz. Válaszoltunk.

Z. J. Pu-Haraszti. Az elmaradt számokat pótoltuk.

K. A. Pu-Gyarmat. Levelét áttettük illető hirdetőhöz.

Cz. G. P.-Dorog. Kimerítő válaszunk ment.

W. A. Enying. Megirtuk.

F. J. Táske. Megküldtük.

D. D. Csala. A hiányzó számot pótoltuk.

H. J. Czir. A kért választ megadtuk.

T. G. Görs. A címet megváltoztattuk.

Az Országos magyar gazd. egyesület tulajdona.

Lapfelügyelő-bizottság: Gróf Dessewffy Aurél, Nagy Dezső, Forster Géza, Kvassay Jenő, Mátyás Izidor, Rakovszky István. — A szerkesztés- és kiadásért felelős: Forster Géza. Szerkesztéssel megbízva: Baross Károly. Társzerkesztő: Rubinek Gyula.

HALDEK IGNÁCZ
BUDAPEST, Károly-körút 9. szám

ajánl a következő magvakat: csiraképeség ár

Takarmány-répmag, oberndorfi	90%	50	frt.
" " " " " " " "	90%	45	"
" " " " " " " "	91%	45	"
Luczernamag, arankamentes	89%	40	"
Lóheremag, arankamentes	94%	60	"
Spergula (nagylevelű csibehur)	92%	75	"
Champlain tavaszbuza	98%	13	"
	99%	12	"

Mayer E. fiai
 gazdasági gépgyár és fémöntőde, Szombathelyen
 ajánl a tavaszi idényre

Rendkívül hasznos a hó által megtömött földek porhanyítására nélkülözhetetlen Grubberboronákat és extirpátorokat, szállítható és kiemelhető javított Acme-boronákat.

A répatermeléshez szükséges mindennemű eszközöket, u. m.: kitűnő egytetemes azéleket, cs. és kir. szab. Mayer féle kettős és hármas ekéket, melyítő ekéket stb. Elismert legjobb cs. és kir. szab. New-Hung. Drill sorvetőgépeket, Aberdeen szórvetőgépeket, löheretöket stb.

Azonkívül dús választékban mindennemű gazdasági gépeit és eszközeit kitűnő kivitelben.

Főelőny: tartós szerkezet, olcsó ár és előnyös feltételek.

Képes árjegyzékek s olcsó ajánlatokkal kívánatra mindenkor szívesen szolgálunk.

Tiszteletes képviselők kerestetnek!

Magyar épület- és műlakatos-gyár részvény-társaság
 Budapest, VI., Rózsa-utca 53/a

Haroska-féle vasutak.

Legcélszerűbb és legolcsóbb

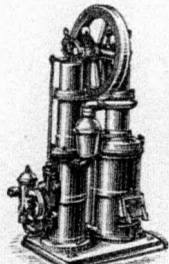
szállítható- vagy állandó vasut

gazdaságok, erdészetek, téglagyárak, bányák, raktárak, istállók, pinczék, gyárak, tőzgepek, nyilvános épületek, hadászati czélok, várépítkezések és cukor, kávé, dohány- és gyapot-ültetvények számára, ugyiszintén kisebb városoknak és gazdaságoknak hajó- vagy vasuti állomással vagy egymás közötti összeköttetésre stb.

Mintalapok és költségjegyzékek kívánatra ingyen és bérmentve.

Ezüst. Államérem. M. kir. államvasutak. 18752.

Önműködő viz-szivattyugép
 gazdasági czélokra.

cellerinek, lakházaknak vízzel való ellátására, gödrök s bányák lecsapolására. Óránként 1000-20.000 liter, üzemi költség naponta 25-75 kr. Tűzelés azonos közönséges szobakályhával. Magyarországon több gazdánál bevált.

Cellerin Henrik,
 Bécs, VI., Mollardgasse 21.
 Árjegyzék ingyen és bérmentve.

M. kir. államvasutak.
 18752.
 Északnémet-szerb vasuti kötelék.

Az északnémet szerb vasuti kötelékben 1889. évi január hó 1-től érvényes díjszabási füzetek és azok pótlékai; nevezetesen az általános díjszabási határozmányokat tartalmazó I. rész és a porosz kir. államvasutak és szász kir. államvasutak állomásai között egyrészt és a szerb államvasutak Belgrad állomása között másrészt érvényes közvetlen díjtételeket tartalmazó II. rész f. é. márczius hó 31-én hatályon kívül helyeztetik. Budapest, 1893. február hóban.

A m. kir. államvasutak egyuttal a köteléki pályák nevében is.
 (Utánnyomás nem díjazatik)

Szabadalmat

új találmányokra kieszközl és értékesít mezőgazdasági, ipari- és háztartási gépeket legújabb szerkezettel és legkedvezőbb fizetési feltételek mellett, ajánl

BERGL SÁNDOR szabadalmi és mérnöki irodája
 Budapest, VI. Andrásy-út 30. szám.
 Szerkeszti és kiadja a

MAGYAR SZABADALMI KÖZLÖNY
 találmányokat ismertető képes szaklapot.

Közi az összes engedélyezett, meghosszabbított és átruházott (eladott) szabadalmak, szabadalom-bejelentéseket és a magyar iparost és mezőgazdát érdekítő iparszak újdonságokat.

Előfizetési ár: egész évre 8 forint, félévre 4 forint, negyedévre 2 forint.

Ezen iroda a nagym. kereskedelemügyi magyar királyi miniszter által elismerve a hivatalos szabadalmi katalógus kiadásával lett megbízva, melyet e lap előfizetői ingyen kapnak meg.

Az I. stájerországi baromfi-tenyésztőegylet Grácban 1893. évi április hó 8. és bezárólag 10 ik napja közt

IX. nemzetközi
baromfi- és madár-kiállítást

rendez a gráci iparszarnok épületében. Erre a baromfi-tenyésztők s kedvelők minél számosabb részvételét végett meghívának.

Bejelentés zárideje márczius hó 30. Program és bejelentési iv kapható az egylet titkáranál, Heinrich Högelberger, Grác, Naglerga se 21/a.

„Victoria“ mezőgazdasági (házi-) állatgyógyászatok!

„Victoria“ Fluid. Bedörzsölés: rándulások, vállbénulások izmok, izület-inak bajainál kitűnő mosó-viz.

„Victoria“ gyógy- és táppor! Emésztési zavaroknál, étvágytalanság, keh ellen:

„Victoria“ seb-por: Antisepticus gyógyító.

Törvényes védjegy minden darabon. Számos elismerő irat. Magyar korona országaira főraktár:

Szávost Alphonznál, Budapest, V., Arany János-utca 11. szám.

Szállítható vasutak

mező- és erdőgazdaságba, ipari, bányászati, építészeti stb. czélokra minden kellékektől, minden fajta kocsi szolid és czél szerű szerkezettel és kivitelben, lóvasutak, keskenyvágnányú és teljes vasuti forgalmi segélyeszközei és valamennyi a

WEIKUM-féle golyórendszer

alapuló szabadalmi czikke, különösen tolokapuk, ajtózárok, inga-ajtókészülékek stb. különlegességek gyanánt készíti

Eisenconstructionswerke G WEIKUM's Nachfolger E. v. BUCHER, Wien
 XVI., Rudolfsheim, Neubergstrasse 32., ez előtt Rudolfsheim, Märzstrasse 51.
 Képes árjegyzék és költségvetés telepekről és egyes darabokról kívánatra ingyen és bérmentve küldetik meg.

F. Zimmermann & Co.
 Halle (Saale), Poroszország.

Speciális gyár sorvetőgépek, cukorrépa-gazdaságnak szánt gépek és készülékek előállítására czéljából

Legújabb nagy sikerei:

1890. A bécsi nagy mezőgazdasági és erdészeti kiállítás alkalmával: **Első díj:** cs. kir. földművelési miniszterium nagy arany államérme.

1890. Nagy gazdasági kiállítás, **Kolozsvár: Első díj:** nagy ezüstérem.

1891. Népnépélylyel egybekötött nagy gazdasági kiállítás, **Lincz (Duna): Első díj:** nagy aranyérem.

1891. Országos jubileum-kiállítás, **Prága: Első díj:** nagy ezüstérem.

1891. A román kir. miniszterium részéről rendezett sorvetőgépek nagy versenyé, **Herestren, Bukarest mellett: Első díj:** nagy aranyérem.

Szabad. általános hegyi sorvetőgép „SUPERIOR“
 Szab. hegyi sorvetőgép -Hallensis-

mindkét rendszer kitűnően bevált hegyes és sikos vidéken. Általános vágógép, legújabb kipróbált trágyaszóró, Amtmann-Heucke szabadalma, trágyamalom és mindenféle másnemű gazdasági gép legújabb szerkezettel.

Árjegyzék ingyen és bérmentve. — Ausztria-Magyarország és Felső-Szilézia általános képviselője: **F. J. SCHÖBER, Troppau (Osztrák-Szilézia) czég.**

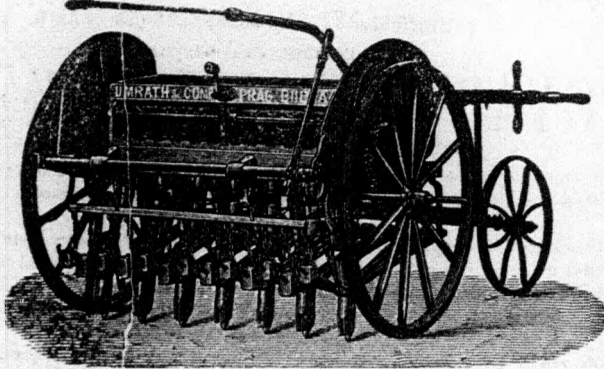

Egyetemes-ekéket,

2-, 3- és 4-vasú ekéket, vetés- és láncc-boronakat, porhanyítókat, (extirpator és grubber),

sorvető- és szóróvető-gépeket,

kitünő szénagyűjtőket, kukoricza-morzsolókat és minden egyéb gazdasági gépeket, különösen 3-, 5-, 7-, 8- és 10-lő-erejű gőzcséplő-készleteket minden versenyt kizáró áron szállít.

Umráth és tsa gazdasági gépgyára
Budapesten, váci-körút 60.

Árjegyzékek kívánatra készséggel küldetnek.

Uj! Verseny nélkül! Uj!

Petrás valódi ruggyantakenőcse

világos vagy fekete, a legjobb szer. Lábbeli, bőrneműek, lőszerszám, kocsifedél, kocsitakaró, nyereg, stb. vízmentessé, puhává és tartóssá tételére. Kiváló patakenő.

Péhszelencében 1,60 kr., 50 kr., 25 kr. utánvéttel. Megrendelések 5 frittől fölfelé bérmentve.

ANT. PETRAS, Droguerie, vegy. műsz. labor. Böhm. Brod.

Vegyelemzeve a cs. kir. közoktatásiügyi miniszterium vegyikísérleti intézet bőriparosztálya részéről Bécsben és 1892. október hó 11-iki szakvélemény értelmében, összetételére nézve lábbeli és bőrneműek kenésére nagyon jónak találtatott

Szállítható vasutak

mezél, erdei, ipari és építkezési stb. céljokra.

DANUBIUS

MAGYAR HAJÓ- ÉS GÉPGYÁR-RESZVÉNY-TÁRSASÁG
Képviseletje **SZIRMAI J.** Budapest, Zrínyi-utca 4.

Egész berendezések bérbeadása.

Részletes költségvetések díjtalanul készíttetnek.

PERONOSPORA VITICOLA.

Irtó: Sajó Károly.

Ára: 1 firt 50 kr. — Kapható a kiadóhivatalban.

Védelem száj- és körömvész, disznóorbáncz, légybántalom istállóban, patkány és mindenféle féreg, nedves fal stb. ellen.
Egyedül Barthel-féle eredeti

CARBOLINEUM

mint általában felülmutatottak elismert szer által nyujtatik; e szer egyttal a fánál szép barna színt ad, valamint 3-4-szeres tartalmat biztosít. Prospektus ingyen, 5 kg postán 1 firt 20 kr.

Kiadás csekély — haszon ezerszeres!

Michael Barthel & Co.

Wien, X. Keplergasse 20a. (Alapítva 1781.)

Eladó szőlővessző.

Az orsz. magy. gazd. egyesület istvánbelki immunis homoktalajú szőlőjéből a következő amerikai és európai szőlővesszők eladók:

Amerikai fajok:

Gyökerez.

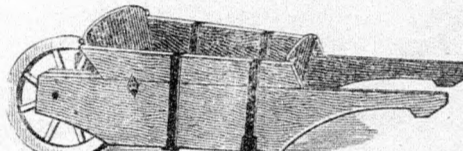
Riparia sauvage 30.000 darab ára ezrenként 30 firt.

	Sima.	I. oszt.	II. oszt.
Riparia sauvage	57.000 drb ára ezrenként	10 firt	8 firt
portails	300 > > >	10 >	10 >
Herbemont	3700 > > >	20 >	10 >
Violla	4000 > > >	20 >	10 >
Elvira	1300 > > >	14 >	—
Canada	1300 > > >	20 >	—
Luisiana	500 > > százankint	2 >	1 >
Cunningham	400 > > >	2 >	1 >
Ives Seedling	100 > > >	2 >	—
Concord	100 > > >	2 >	—

Megrendelések intézendők az országos magyar gazdasági egyesület igazgatójához, Budapest (Köztelek). Az elszállítás tavasszal történhetik. A megrendelésnél a vessző fele ára előre beküldendő, a hátramaradt rész utánvéttel szedetik be. Csomagolásért és vasútra szállításért ezrenként 1 firt számítatik. 326

NAY TESTVÉREK

faipar és szállító-eszközök gyára

a váci magy. kir. országos feyházban.

BUDAPEST,

VI, Podmaniczky-utca 2. sz.,

Telefon-szám 121.

ajánlják a tek. építészeti hivatalok, ármentesítő társulatok, földmunka-vállalkozók, gazdák figyelmébe dusan felszerelt raktárakat szállító-eszközökben, u. m.: a legkülönfélébb talicskák, lóutáni taligák (Cariotta), téglavetődekhez szükséges összes eszközök, továbbá mindennemű létrák, a legkülönfélébb nyelek, falapatok, szénahányó-, trágya- stb. villák, igás-, rugó- és más kocsik és minden e szakba vágó tárgyak a legtartóssabb kivitelben, mindegyik erősen vasalva, a kivitelhez mért nagyon olcsó áron. — Kívánatra részletes árjegyzék bérmentesen.

Erdei csemeték.

Tavaszi telepítésre ajánlja az alulirt intézőség:

	ár 1000 drb-ként	frt	kr.
Erdei fenyő (Pinus sylvestris), 1 éves iskolázatlan ültetésre legalkalmasabb, 6 cm-magas	—	1	50
Fekete fenyő (Pinus austriaca) 2 éves iskolázatlan	12 >	3	—
Szurok fenyő (Pinus pecea) 1 éves iskolázatlan	5 >	1	50
> > > 3 éves	14 >	3	—
Vörös fenyő (Pinus Larix) 1 éves	6 >	2	50
Fehér nyírfa (Betula alba) 2 és 3 éves	60 >	5	—
Ákác 2 és 3 éves	10 >	4	—
Kőrisfa (Fraxinus exelsior) 2 éves	7 >	4	—
Platánlevelű juharfa (Acer platanoides) 2 és 3 éves	10 >	5	—
Hegyi jávor (Acer pseudoplatanus) 2 éves	12 >	4	—
Szilfa (Ulmus campestris) 1 éves	6 >	3	50
Hamvas éger (Alnus glutinosa) 3 éves	40 >	5	—
Fehér éger (Alnus incana) 3 éves	40 >	5	—
Boróka-fenyő (Juniperus communis) 5 éves	40 >	8	—
darabonkénti ár			
Tiszafa (Taxus baccata) 3 éves	40 cm-magas	—	20
Vörös gesztenye 2 éves	18 >	—	20
Weimuth-fenyő, amerikai 3 éves	10 >	—	05
Amerikai nemes jegenye Douglasi 2 éves	7 >	—	05

Erdei fák park-diszítésre.

	darabonkénti ár	frt	kr.
Erdei fenyő (Pinus sylvestris) 1 m-magas	1 >	—	50
Szurok fenyő (Pinus pecea) 1 >	1 >	—	60
Vörös fenyő (Pinus larix) 3/4 >	1 >	—	80
Fehér nyírfa (Betula alba) 1 1/2 >	1 >	—	50
Cserfa (Quercus cerris) 1 1/2 >	1 >	—	80
Hamvas éger (Alnus glutinosa) 1 >	1 >	—	50
Fehér éger (Alnus incana) 1 1/2 >	1 >	—	50
Gyertyánfa (Carpinus betulus) 1 1/2 >	1 >	—	60
Jegenye fenyő (Pinus abies) 3/4 >	1 >	—	50
Som (Sorbus Aucuparia) 1 >	1 >	—	80
Piramis alakú boróka-fenyő (Juniperus cumunis) 1 >	1 >	—	—

Valamennyi erdei csemete erdei tajaiban van és csomagolásért a 1000 drb. 15 krt számítunk fel. Ez erdei fák csomagolási költsége már az árban befoglalatik.

Saját termésű erdei fa-magvak.

	ár kgrm-ként	frt	kr.
Erdei fenyő (Pinus sylvestris) 90% csiraképeség	—	3	60
Vörös fenyő (Pinus larix) 33% >	—	4	40
Jegenye fenyő (Pinus abies) 60% >	—	1	—
Kőrisfa (Fraxinus exelsior) utolsó friss termésből	—	—	80
Platánlevelű juharfa (Acer platanoides) utolsó termésből	—	—	1
Hegyi jávor (Acer pseudoplatanus) >	—	—	1
Amerikai dió (Juglans regia) 100 darab	—	—	50

Gutsverwaltung Borowna, Post Bochnia, Galicien.

Német levelezés.

Utánnyomat nem díjazatik.

Csak mezőgazdák és a szakirodalom termé-
nyei, továbbá állást keresők és adók hirdeté-
nyei vétetnek fel e kedvezményes rovatban.

KIS HIRDETÉSEK.

Hirdetési ár 15 szóig 30 kr., ezen felül minden
szó 2 kr., feltűnő betűkkel 4 kr. Czim közlé-
sénél minden beiktatásnál 30 kr. bélyegilleték

Csak oly levelekre válaszolunk, melyekkel válasza szükséges levélbélyeget vagy levelezőlapot küldenek.

Betöltendő állások.

Folyó évi május elsejére ke-
resnek egy nőlen keresztény
irnokot, a ki a gazdaság
teréjén járassággal bír, gazda-
sági számítások viteleiben
teljesen otthonos, gízmalom
körüli dolgokban gyakorlott, a
magyar és német nyelvet szó-
ban és írásban bírja. Évi
fizetés 200 frt és a mosáson
kívül teljes ellátás. Személyes
bemutkozás megkívánatik.
Sajátkezűleg írt folyamodvá-
nyok bizonyítványokkal együtt
Vargha Béla-hoz, Tolna-Tamá-
siba küldendők.

1523
Egy nagyobb alföldi urada-
lomban 4-5 havi ideiglenes
alkalmazást nyerhet oly
gazda, a ki a könyvvitel-
hez ért és jó írással bír.
Havi 40-50 frt díjazást kap
az illető, a szabad lakás, fu-
tás, világításon kívül. Teendői
kizárólag irodaiak. Aján-
latok, melyek vissza nem
adotnak, a «Közlelek» kiadó-
hivatalába intézendők. Az áll-
lás azonnal elfoglalható s egy
havi felmondással fenti időn
be ül is elhagyható.

1530
Kezelőtiszt kerestetik.
Gróf Zichy Rezsőné urada-
lomban f. é. július 1-re egy
2000 holdas birtok kezelő-
tiszt állása üresedik meg.
C. akis oly gazdasági szak-
iskolát végzett egyének kon-
kurrálhatnak ezen állásra, kik
több éve át kezeltek jele-
sebb tehénészetet. Előnyben
részesül azon gazdatiszt, ki
műrték ke-elésével is fog-
lalkozott. A kellőleg felsze-
relt, de csakis másolatokkal
ellátott kérvények f. é. már-
cius 10-ig benyújtandók alól-
írottánál gróf Zichy Andor,
Upor (Zemplénm.)

Állást keresők.

27 éves róm. kath. val-
lású katonai kötelezettségének
mint egyéves önkéntes eleget
tett, gazdasági tanintézetet
végzett egyén, ki 4 éven át
egy majoratus birtokon az
uradalmi központi pénztár s
az összes gazdasági szám-
adások önálló vezetésével fog-
lalkozott, önálló kezelőtiszti,
penztárnoki vagy számvevői
állást keres.

1531
**Egy 24 éves fiatal em-
ber**, ki bírja a magyar,
német és tót nyelveket, el-
végezte az adai földmi-
ves-iskolát s szonkívül a
sárvári tejgazdasági
szakiskolát, megfelelő áll-
lást keres, lehetőleg olyan
gazdaságban, hol tehénészet
is van. Megkeresések a sár-
vári magy. kir. tejgazdasági
szakiskola igazgatóságához
intézendők.

1504
**Gazdasági segédtiszt-
nek** ajánlkozik egy több évi
gyakorlattal és theoretikai
képzettséggel bíró ízr. val-
lású fiatal ember. Állását bár-
mikor elfoglalhatja. Czime a
kiadóhivatalban,

**Gazdatiszti állást ke-
resnek**, 41 éves, róm. kath.,
nős, egy gyermek atyja va-
gyok, birom a magyar, né-
met és tót nyelvet, számos
éven át működtem nagy ura-
dalmakban mint irnok és is-
pán; gyakorlatilag jártas va-
gyok a gazdaság minden
ágában és eddigi működé-
semről jó bizonyítványokkal
rendelkezem. Szíves ajánlatok
e lap kiadóhivatalába «szor-
galmas gazdaság»-nak kéret-
nek.

1531
Műkertész, nőtlen, ki a
kertészet minden ágazatát érti
és a mezőgazdaságban igen
járta, alkalmazást keres oly
uradalomban, hol mint gazda,
ispán és kertész működhet-
nek. Czim a kiadóhivatalban.

1518
**Gyakorlati szőlész-bo-
rasz-pinczemeszter.** A
szőlők berendezésében és uji-
tásaiban teljesen megbízható
szakember, jelenleg nagy ura-
dalomnál szolgál, helyét óhajt-
ja változtatni. Szíves aján-
latokat elfogad és felvilágos-
ítást ad e lapok kiadóhivatala
Z. 110 jegy alatt.

Földbirtok.

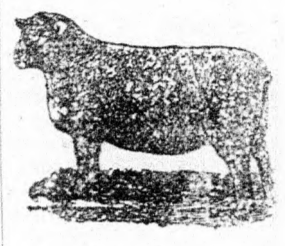
Megvételre kerestetik
egy 600-1000 holdas jó mi-
nőségű birtok, lakházzal és
szükséges épületekkel. Szíves
ajánlatok a direkt vevőnek,
a birtok tüzetes leírása ki-
sérletében, Komoly vevő jelleg
alatt e lap kiadóhivatalába
kéretnek.

Állatok.

Eladó Strabantzer tűzött sző-
rű, sárga, 173 cm. magas tel-
vér angol tenyészmén,
apja Buccaneer, anyja Lady
Elizabeth, Kisbérben nevelve,
1886 évtől báró Puteani
Géza ménesében mint apaló
Szigligeten u. p. Tapolca.
Ju'ányos árért eladó.

1507
Eladó egy 3 1/2 éves bábol-
nai származású s az áll-
lamtól vett csikó. A Pedigrée
szerint, apja Gaslon Sagya,
anyja Padisah. A csikó színe
meggyeji. Bővebbet Budapes-
ten, Rökk Szilárd-utca 2. sz.,
Berger Emilnél.

1486
Eladó egy 100 mtm csi-
csókát? (vetőmagnak).
Ajánlatokat kér Hübner Rezső,
Moór.

Eladó 450 drb 3-4 éves
kinőtt jó gyapjas ürü Hol-
czer Lajosnál, Pusztá-Palotás,
u. p. Szolnok.

Eladó nagy, izmos, 3 éves
igen szép borzderes szám'e-
letti inthali bika, (ere-
deti behozatal) Ujfalu, Fehér-
megye, u. p. Seregélyes, vas-
uti állomás Adony-Szabolcs.
Intézőség.

Eladó egy 6 éves hibátlan,
sötét szürke, 15 markos kan-
cza; vadászott a budapesti
lassabb kopófalakkal, teljesen
megbízható nő nyereg alatt
és kocsiiban, mint egyes ló is
használható. Ára jutányos.
Czim a kiadóhivatalban.

Berkshire tisztavérű kan
és kocsa malacz eladó Berg
M. báró jószágberleténél,
Kapunvár, 819

Termények.

Megvételre keres 550 q.
árpavető-magot, 350 q.
takarmány-árpát, 000 q.
zabot, 500 q. tengerit 250
q. tavaszi bükkönyt a
puszta-dorogi kasznárság, u. p.
Kis-Terenne. 1525

M. kir. államvasutak.
171602/E III. sz.

Pályázati hirdetmény.

A m. kir. államvasutak budapesti északi főműhely-tele-
pén lévő munkás-vendéglőnek és vendéglői lakásnak f. 1893.
évi május hó 1-től számítható három évre leendő bérbeada-
sára ezennel nyilvános pályázat hirdettetik.
Az említett műhelyi telepen körülbelül 1400 munkás
dolgozik, és a vendéglő-helyiségek a szükséges berendezési
tárgyakkal a m. kir. államvasutak igazgatósága által vannak
berendezve.

Arpa-vetőmag Eladó. a
míg a készlet tart, az idei
sörárpa-kiállításán résztvevő
Nyitra megyéből importált ki-
tűnő szép chevalier árpa
mája a 7 frt. Mustra ingyen
s bérmentve. Rendelések ké-
retnek dr. Nemeshegyi
Béla, Káva u. p. Pilis
Pest-megye címére.

1476
**Romhányban Prónay Ist-
ván gazdaságában van**
eladó szép, tiszta, egész-
séges mult évi termés
30 mm. baltaczimmag;
ára Vácra a vasúthoz
szállítva, métermázsán-
kint 17 frt.

1510
Eladó valódi szekely ten-
geri vetőmag, métermázsán-
ként, zsakkal együtt, 9 ftrt
Székelyhid állomáson. Ugyan-
ott egy jó karban levő 8 ló-
erejű Clayton & Shuttleworth
locomobil Fáy András-
nál Csokalyon, u. p. Szé-
kelyhid.

1494
Ajánlok vetőmagul I.
osztályú diszoklevéllel kitün-
tetett Hanna sörárpát,
9 frt. Champlen tavaszi
buzát, 9 forint. Szavatolt
arankamentes, nagyszemű
vörös herét, 75 frt. Olaj-
bogyó répamagot, 44 frt.
Kénvirág szinű, törpe ki-
tűnő babot, 9 frt, a hid-
németi állomáson, vevő zsák-
jaiban, Lányz Béla
F.-Lányz, u. p. Perény
(A-Tornam.) 1496

Élő fák és növények.
Akácza, 15,000 darab
4-5 éves, magas törzsű,
dús gyökérzetű, jutá-
nyos áron eladó. Bővebb
felvilágosítással a Nyitra-
megyei gazdasági egye-
sület titkári hivatala
szolgál, Nyitra.

1503
Ültetésre legalkalmasabb
magról nevelt akác 6 fo-
rinttal, bálvány- (Ailantus)
csemete 8 firtal ezrenként,
Királytelek vasúttállomásra
csomagolva szállítva, meg-
rendelhető Liptay Jenőnél
Bashalmán, posta Király-
telek.

A m. kir. államvasutak igazgatósága a vendéglő bér-
lője által az északi főműhely munkásainak, a kiszolgáltatott
ételek és itaok fejében az északi főműhely-főnökség utalvá-
nyozása alapján nyújtott hitelnek megfelelő összeget, —
mely azonban munkásonként és félhaviösszeget 5 frtnál na-
gyobb összegre nem rughat, — az érvényben levő szabály-
zatok szerint a munkások keresetéből a bérli részére min-
den hó 1 én és 15-én hivataltól levonhatja.

A feltételek, melyek mellett az említett helyiségek
bérbe adnak, a pályázati határidőig naponként az igaz-
gatóság műhelyi szakosztályában (Andrássy-ut 75. sz. III em.
8.) és a máv. budapesti északi főműhely-főnökségénél (kő-
bányai ut) ingyen átvethetők, vagy ugyanezen helyekről posta
útján is megszerzethetők.

Az ajánlatok lepecsételve «Ajánlat a 171602/92.
számhoz az északi főműhelyi vendéglő bérbevételére» 1893.
évi március hó 10-én déli 12 óráig a m. kir. államvas-
utak igazgatóságának műhelyi szakosztályában átadandók, vagy
oda posta útján megküldendők. Az ajánlatokhoz ajánlattevő
a feltételek egy példányát kellően kitöltve tartozik csatolni.
A csatolt feltételek ajánlattevő által két tanu előttemezése
nellett irandók alá akként, hogy ajánlattevő aláírása előtt azt
is kijelentse, miszerint a feltételeket mindenképpen elfogadjá.

Bánatpénzképpen 500 frt készpénzben, vagy állami
letétre alkalmas értékpapirokban legkésőbb 1893. évi már-
cius hó 9 én déli 12 óráig a m. kir. államvasutak főpénz-
tárnál letendő. Az ajánlatban ennek megtörténte megem-
litendő, de a letéti jegy nem csatolandó.

Nem kellően kiállított ajánlatok, vagy olyanok, me-
lyek a kitűzött határidő lejártá után érkeznek, vagy végre
azok, melyekre néve a bánatpénz nem tétetett le, figye-
lembe nem vétetnek.

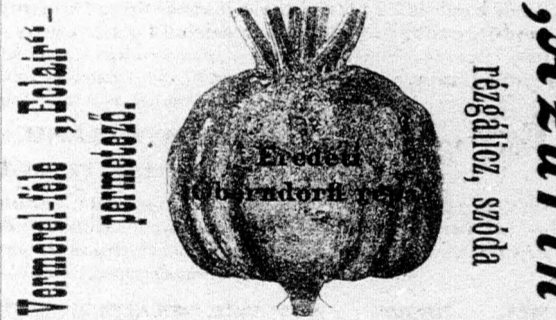
Minden ajánlattevő ajánlatával a pályázat eldöntéséig
kötelezettségben marad; az igazgatóság fenntartja magának
a jogot, hogy az ajánlattevők közt minden megszültetés nél-
kül tetszése szerint szabadon válassza, esetleg újabb
ajánlati tárgyalást hirdethessen.

Budapest, 1893. február 3.
A m. kir. államvasutak igazgatósága
(Utányomás nem díjazatik.)

Szavoszt Alphons

magkereskedés és gazd. cikkek üzlete
Budapest, V., Arany János-utca 11. sz.
ajánl szavatolt minőségű

Takarmányrépamag-fajokat

AZURIN olcsóbban, mint bárhol
kéja frt 1.30

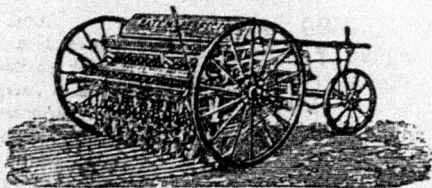
nagybani vételnél megfelelő árengedmény.
**Luczerna, lóhere, fűmagvak, gép-
olaj, kocsikenőcs, zsákok,**
ponyvák, carbolooleum stb. gazdasági cikkek.

Gazdasági,
konyhakerti
és virág-
magvak
legjobb
minőségben
Arjegyzetek
kiváratra
ingyen és
bérmentve

WEISER J. C.

mezőgazdasági gépgyára NAGY-KANIZSÁN.

Ajánlja mint különlegességeit: Legújabb a hazai talajviszonyoknak legjobban megfelelő szabadalmazott „Perfecta” könnyű és mégis szilárd sorvetőgépeit, legcélszerűbb állító és kiemelő készülékekkel. — Elismert háró egyetemes egyes és kettős „Saak” rendszerű aczélekeit. Továbbá: Új szerkezetű szecska- és répvágógépeit, fedett biztonsági járgányait és egyéb gazdasági gépeit és eszközöket a legjobb minőségben. — Képviselet és raktár **STERN és FISCHL** üzénél, Budapest, VII., Kerepesi-ut 78. szám, május hó 1-éjéől vaczi-körut 33. szám.

Gazdaközönségünk számára új reform!

Ezenel tudatjuk a tisztelt vevő-közönséggel, hogy a biztosítékok maximumja nyújtása céljából vetőmagvink minden zsákját a budapesti m. kir. magvizsgáló-állomás kiküldötte által megvizsgáltván, hivatalos olomzár alatt minden zsákot külön tisztasági, csiraképesség; a herkenel arankamentességi bizonyítványval ajánlunk:

Vöröshérét, nagyszeműt 10, 25, 50, 100 kilós zsákokban, kilónként 76 krért, 5 kilós postaszák ára 4 frt. Komócsint 40 kilós zsákokban, kilónként 30 krért. Baltacsimot 50 kilós zsákokban, kilónként 18 krért. Fehér csillagfűrtöt 100 kilós zsákokban, kilónként 8 krért. Lábabot 10 kilós zsákokban, kilónként 8 krért. Tavaszbuza 80 kilós zsákokban, kilónként 8 krért. Beseler féle zabot 50 és 100 kilós zsákokban, kilónként 8 krért. Zsákok telemérve, nem szám ttrának. Küldés a névvel, Arak Alvinczen. Ezenkívül ajánlunk Richter-féle Imj erator-burgonyát, nagy gumós, bőtermőt, 100 kg. 5 forint. Nonplusultra csemegesajtot, netto 4 kilós postacsomagban 3 forint. Gróf Teleki Arvéd drassói uradalma intézősége, Alsó-Fehérmegye, u p Szerdahely.

ELADÓ

a gyapju-i főhercegi uradalomban 15 darab 1 éves kislejű szőke mangalicza

tenyészkán és 50 drb 1 éves **tenyészkocza.**

Nélkülözhetlen okszerű burgonyatermelésnél az eredeti **Unterilp-féle burgonya „növényásó”-gépek,**

miből körülbelül 25,000 drb van használatban. Burgonya „sedő”, egyttal garmadába szedő gépek, forgó-szaruval, valamint 1 és 2 soros burgonya „sedő”-gép — most már kitünően működő — 2 és 3 ígavonó állat számára. E gépek által munkaburben és vetőmagban nagy megtakarítás érteik el, ezenkívül nagyobb termés is — 100 mázsa és több hektáronként — a miről sok száz elismert levél tanuskodik.

Egy-, két- és háromnyomású ágy és tisztító-éke, ketyomású rendes eke,

mely az 1891. év szeptember havában megtartott Blumenbergi nagy ekeverseny alkalmával — hol 180 eke működött — valamennyi kényomású eke közül egyedül ki lett tüntetve. Árjegyzék és elismerté okmány ingyen és bérmentve rendelkezésre áll; szives tudakozódás és megrendelés minél előbb kértik.

F. W. UNTERILP & Co.

Potsdam, Berlin m (előbb Düsseldorf) kizárólag jogosított gyáros.

Tatarosi kőolaj és aszfalt részv.-társaság

tőgyártelep és bányá Tataros (Biharmegye), főkönyvtel Mező-Telegd (Biharmegye)

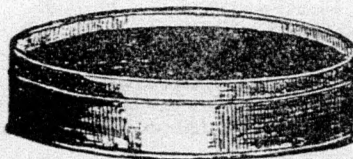
Központi iroda: Budapest, VII., Erzsébet-körut 48. sz.

Elvállalja: mag árak istállók, folyosók, teraszok, raktárak, gyári helyiségek, udvarok, kapuijak, s.b. legjobb aszfalttal való burkolását, nedves lakások, raktárak, (falak) gyökerecs szárazzá tételét, új építkezéseknél az atpfallaknak bevonását saját szabadalmazott aszfalt elszigetelő anyagával a legjutányosabb árak és jóállás mellett. Vidéki munkák készsége elvállaltatnak, kisebb munkákhoz anyag utasítással küldetik. Szállit saját gyártmányu, kitünő minőségű kenő-, gép- és hengerolajokat, továbbá kiváló kenőképességgel bíró kenőcsöket, u m.: kőzuti-, gör- és pályakocsi-kenőcsöket és aszfalt fedlemezeket (legtartósabb és legolcsóbb fedanyag.)

Hungaria könyvnyomda nyomása, Budapest, vaczi-kör ut 34.

Nincs többé nedves láb!

Nincs többé kemény bőr!

Mindez elérhető egyedül

Fernolendt egyetemes vízmentes bőrkenőcse

által, mely minden bőrneműt egyszeri kellő kenés után teljesen vízmentessé tesz. Bőrkenőcsöm által a bőr nagyon puha, nyulékony és tartóssá válik. Akadályozza teljesen a bőr szakadását és foszlasát, legyen az csizma, lőszerszám, kocsi-fedél, stb. Bőrkenőcsöm kitünő óvszer a fémek rozsdája ellen és kitünő szolgálatot teljesít mint lőpatakenőcs. Bőrkenőcs ára: fadobozban 10, 20 és 50 kr; pléhdobozban 30 és 60 kr, azonfelül 1/2 kg pléh zelezében 1 frt — 1 kg. 2 frt

Tetemes megtakarítás lábbeliben vitriol nélküli csizmakenőcsöm alkalmazása által, mely azonnal fekete fényt idéz elő és a bőrt tartóssá teszi. Fadobozban 8, 16 és 32 kr. Pléhdobozban 18, 20, 40 és 80 kr. — Kapható: Első cs. és kir. orsz. szab. csizmakenőcs-gyárban (alapítva 1835.) **STEFAN FERNOLENDT** Bécs, I. Schulerstrasse 21. 1 frton f. luli küldemény vidékre postautánvétellel.

Vetőmagárpa

valódi morvaországi chevalier-árpát

legelső mintagazdaságokból ajánl

Wottitz Mihály
Budapest

Dorottya-utca 6.

Mintákkal szivesen szolgálók.

Magy. kir. államvasutak. 21072/CH.

HIRDETMEY.

Szász-magyar vasuti kötelek.

Kapcsolatban a f. évi „Vasuti és közlekedési közlöny” 2. számában 175241/CH sz. a. közzétett hirdetményvel, tudomásra hozzuk, hogy a fentnevezett köteleki díj szabásoknak gabona stb. szállítására vonatkozó 2., 3. és 5. füzeté folyó évi március hó 1-én fog életbe lépni.

A mennyiben azonban az ezen új díj-szabásokban foglalt díjtételek egyes viszonylatokban a régi díjtételekkel szemben díjdrágulást képeznének, az előbbieket csak f. é. március hó 25-től kezdve fogunk alkalmaztatni.

Budapest, 1893. február 16-án.

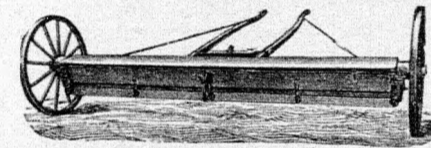
A. m. kir. államvasutak igazgatósága, a többi részes vasutak nevében is

Arany

a szombathelyi verseny alkalmából

Erem.

Leggyökeresbb szerkezet. Csak 60 kg. vönd-ért. Egyenletes vrtés.

Schmiedt és Spiegel szabad. trágyaszórót, elismert kitünő herevető-talyigát, réti boronákat stb. ajánl **JULIUS CAROW, Prag-Bubna.**

Minden gép elküldés előtt pontosan megvizsgálattik és bevizttatik.

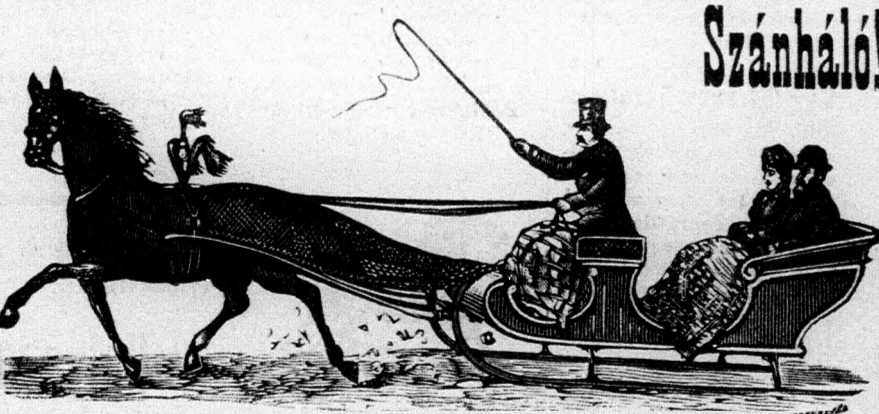
A kőolajfinomítógyár-részvénytársaság

Igazgatóság: Budapest, V., Zrínyi-utca 4. ajánlja fümei gyárában készített elismert jó minőségű phosphorsavas csont-liszt-superphosphat

műtrágyáját

jutányos feltételek mellett

Ismertető iratok kívánatra ingyen és bérmentve megküldetnek.

Szánháló!

és mindennemű gazdasági kötélárukat, u. m.: lóistráng, kötőfék, rudalóktól kéve-kötőzsinórok, gabnászakokat, takaró- és vízmentes ponyvákat, valamint különlegeségeket kocsizó lóhálókat, tornaszerek és függő-ágyakból legjutányosabban ajánlanak

BLEIER és WEISZ kötélgyárosok

Budapest, Károly-körut 1-ső sz. alatt, kerepesi-ut sarkán.

III
Az o
Eg
Közl
legk
márc
a „H
tartj
A
a na
segő
és 1
sege
állat
állat
sertés
márc
A
ivek
orsz.
hivat
hető
Az i
1893.
a Köz
1
2
3
4
daság
4
A